

Biskopens overgrep

Metoderapport til Skup januar 2011

Adresseavisen

Biskopens overgrep

Metoderapport til Skup januar 2011
Innsendt bidrag fra Adresseavisen

Deltakere:

Sæba Bajoghli, Svein Inge Meland, Berit Baumberger,
Siri Wahl-Olsen og Kim Nygård.

Innhold

	side
Kapittel 1 Exit biskop	7
Kapittel 2 Tipset	9
Kapittel 3 Katolsk pingpong	13
Kapittel 4 Åpenbaringen	15
Kapittel 5 Onsdag 7. april - Nyheten eksploderer	19
Kapittel 6 Torsdag 8. april - På fader Lombardis kontor	23
Kapittel 7 Fredag 9. april - Vi finner Müller i Roma	27
Kapittel 8 Lørdag 10. april - Avslutningen på en hektisk uke	31
Kapittel 9 Videre oppfølging av saken	35
Kapittel 10 Internasjonal oppmerksomhet	37
Kapittel 11 Boken	38
Kapittel 12 Konsekvenser av saken	39
Oversikt vedlegg	41
Vedlegg, avissider	fra side 42 til side 75

Når en lokalsak blir en verdensnyhet

Det norske mediesamfunnet preges av mange lokale og regionale mediehus. Derfor er lokaljournalistikken så viktig. Redaksjonelle miljøer er en del av våre byer og bygder. Det gjør at de kan fange opp og formidle nyheter om det som skjer og er viktige for innbyggerne. Men makter de også å løse journalistiske oppgaver som blir svært utfordrende?

Bispesaken i Trondheim hadde aldri vært fanget opp uten den tette og nære lokaljournalistikken. Da den eksploderte, ble det en verdensnyhet. Kunne vi også løse en slik utfordring?

Svaret ligger i denne rapporten!

Arne Blix
sjefredaktør
Adresseavisen

Kapittel 1 Juni 2009

Exit biskop

Det slo ned som en bombe da en rørt biskop Georg Müller under høymessen i St. Olav domkirke i Trondheim 7. juni 2009 fortalte menigheten at han ikke skulle være deres biskop lenger. Noen dager senere forlot han byen han hadde tilbrakt 28 år i, de siste 12 som biskop. Årene hadde ikke vært idylliske. Forholdet til deler av menigheten var dårlig og enda verre mellom biskopen og de andre geistlige. Prestene i menigheten gjorde alt de kunne for å unngå at han ble utnevnt til biskop i 1997. Heinz-Josef Catrein, Arne Marco Kirsebom og Olav Müller boikottet alle innsettelsen – en dramatisk demonstrasjon mot egen biskop.

Utdypning

Ubesvarte spørsmål

Da Müller forsvant sommeren 2009, var det lite konkret informasjon om årsaken. Biskopen selv ga ingen uttalelser til pressen. Pressemeldingen som ble sendt ut fra Trondheim stift kunne ikke vært knappere:

Den katolske kirke i Midt-Norge Trondheim stift ønsker å informere om at i dag den 8. juni har Hans Helighet pave Benedikt XVI akseptert avskjedssøknaden fra embetet fra biskop-prelat Georg Müller, SS.CC., i Trondheim, under henvisning til canon 401 § 2 i Den kanoniske lovbok.

I et intervju med Adresseavisen 10. juni sa Emil Paul Tscherrig, erkebiskop i Stockholm og pavens ambasadør til Norden, følgende:

Journalisten: - Er det på grunn av problemene han reiser?

Tscherrig: - Det har vært en splittelse i kirka. Noen er imot biskopen, og det har gjort livet hans vanskeligere, men dette er konflikter som er kjente. Biskop Müller har også nevnt at det kan være noen helseproblemer, sier Tscherrig.

- Så det er ingen nye, ukjente problemer som er årsaken til at han ønsket å slutte?

- Den oppgitte grunnen, som også kom frem under messen, er at han selv mener tiden har kommet for ham, sier Tscherrig.

- I det katolske miljøet går det mange rykter om hvorfor biskopen går av?

- Slik vil det alltid være, det vil alltid være folk som er for og mot, sier Tscherrig.

Sett i ettertid kan man si at pavens mann var sparsom med sannheten.

Avgangen utløste et skred av rykter. I et intervju 9. juni sa religionsforsker Idar Kjølsvik ved Høgskolen i Nord-Trøndelag til Adresseavisen:

«Noe galt må ha skjedd når biskopen går av slik».

Lenger ned i artikkelen heter det:

Han (Kjølsvik) sier han ikke har hørt om lignende saker i Skandinavia.

- Men det er kjent en del tilfeller fra Europa og USA. I de sakene kan jeg generelt si at biskopene eller prestene har gjort noe alvorlig som de ikke burde ha gjort. Det har stort sett dreid seg om økonomisk mislighold eller noe seksuelt, sier Kjølsvik.

Samarbeidsproblemer var en meget plausibel forklaring på avgangen. Selv om det gikk rykter både om økonomisk mislighold og seksuelt misbruk, lyktes det ikke Adresseavisen i å komme videre med konkret informasjon. Striden i den katolske kirken i Trondheim var bitter, den hadde versert i avisen i årevis. Alle visste om problemene, og at Vatikanet til slutt fikk nok, var ikke så urimelig. Et spor som skulle vært fulgt opp mer nøye, var kirkens henvisning til kanon 401 paragraf 2 i Den kanoniske lovbok. Denne lovparagrafen er en gjenganger i sakene som handler om seksuelle overgrep i Den katolske kirke.

Vi forsøkte å få kontakt med Müller både før og etter han forlot byen. I Trondheim ventet vi utenfor leiligheten hans i dagene etter at avskjeden var annonsert. En kollega som kjente biskopen, oppsøkte senere Müller på hans tilholdssted i Roma. Journalisten arrangerte et møte hvor det ble formidlet til Müller at han ville møte ham på et gitt tidspunkt og sted. Men Müller møtte aldri opp.

Kapittel 2

Tipset

Rundt påsketider 2010 var mediernes fokus rettet mot overgrepene i den katolske kirke verden over. I land etter land rullet overgrepsskandalene opp: USA, Tyskland, Nederland, Danmark, Østerrike, Sveits og Frankrike. Mange syntes paven var unnvikende. Oslo-biskop Bernt Eidsvig uttalte seg i norske medier om kirkens og paven håndtering av overgrepssakene og eventuelle konsekvenser for den katolske kirke.

Ennå hadde ikke skandalen nådd den katolske kirke i Norge. Men i påsken 2010 mottok Adresseavisen et oppsiktsvekkende tips. Tipseren fortalte at den egentlige årsaken til at biskop Georg Müller måtte gå, var seksuelle overgrep mot en mindreårig i menigheten. Langfredag kontaktet vi kilden, som virket troverdig på telefon. Vedkommende hadde fulgt med på de internasjonale avsløringene. Dagen før hadde biskop Bernt Eidsvig på radio avvist behovet for å undersøke om det kunne være lignende overgrepssaker innenfor kirken også i Norge. Overfor oss hevdet tipseren at både Eidsvig og erkebiskopen i Stockholm visste at Müllers avgang skyldtes seksuelt overgrep mot en mindreårig.

Utdypning

Jakten på detaljer

Tipseren ønsket ikke å bidra med ytterligere detaljer, og mente vi hadde nok til å konfrontere biskopen i Oslo. Vedkommende mente at Eidsvig kom til å være åpen om saken. Langfredag snakket vi med vedkommende tre ganger. I hver samtale fikk vi mer detaljert informasjon: Når ble saken meldt til kirken? Hvem var informert? Var politiet koblet inn? Hvor stor erstatning fikk offeret fra Kirken? Hvordan var saksgangen? Hvem var til stede på møtet med offeret i Oslo 17. mai? Vi ønsket å ha så komplett informasjon som mulig før vi konfronterte kirken.

Søndag tok vi igjen kontakt med kilden, og ble enig om et møte mellom vedkommende, journalist og reportasjeleder nyhet samme dag. Vi drøftet det vi hadde snakket om og spurte etter flere detaljer. Kilden mente igjen at vi hadde nok til å konfrontere kirken. Det sterke internasjonale fokuset hadde stimulert til mer åpenhet, mente vedkommende. Kilden ville ikke sette oss i kontakt med fornærmede i saken.

Samme kveld, 4. april, ble temaet ytterligere aktualisert da Eidsvig var gjest i Søndagsrevyen for å snakke

om overgrepene i kirken. I påsketalen unnlot paven å berøre temaet, og Eidsvig kritiserte paven indirekte ved å kalle det «en tapt anledning».

Tidspress

Møtet med kilden styrket tipsets troverdighet. Vi hadde to valg: Enten jobbe langsiktig med å skaffe dokumentasjon og flere kilder før vi konfronterte kirken, eller gå rett på, konfrontere kirken med det vi visste.

Vi valgte det siste. Tipseren signaliserte en utålmodighet som gjorde at vi måtte handle raskt dersom vi ville beholde saken selv. Samtidig følte vi oss temmelig sikre på at historien holdt vann.

Forberedelser til den første samtalen

Mandag 5. april hadde reportasjeleder, en journalist, nyhetsredaktør og en vakt sjef et møte om saken. I forkant hadde journalisten satt opp en punktliste med informasjon vi kunne konfrontere Eidsvig med. Vi diskuterte scenarioer for hvordan intervjuet med biskopen kunne gå og hva slags strategi vi skulle ha.

Mandag ettermiddag hadde vi den første kontakten med biskop Bernt Eidsvig. Journalisten ringte og ba om en intervjuavtale påfølgende dag. Tema: Overgrepene i Den katolske kirke. Vi presenterte ikke våre opplysninger om Müller-saken på dette tidspunktet. Biskopen ba oss ringe morgenen etter. I mellomtiden forberedte vi intervjuet.

Samtidig jobbet vår reporter i Berlin med å kartlegge hvor Müller kunne befinne seg. Omfattende søk på nettet førte ikke frem. Ordensbrødrene til Müller, Picuspaterne, kunne «garantere» at Müller ikke bodde på noen av deres seks klostre i Tyskland. Flere uavhengige kilder, både i Tyskland og i Norge, fortalte at Müller hadde oppholdt seg i Osnabrück vest i Tyskland, eller i nærheten av Osnabrück, etter at han flyttet fra Roma. Noen kilder mente at han bodde i nærheten av et nonnekloster der. Vi ringte rundt til klostre i og utenfor Osnabrück, uten å komme videre på dette sporet.

Vi opplevde at vi satt med et godt bilde av saken, men hadde ikke nok belegg for å trykke den.

Valg og avveininger

Rett på mål

Pavens håndtering av overgrepssproblemene var kanskje det som utløste tipset. Vi fryktet for at konkurrenter kunne ha mottatt, eller kunne få samme tips. Det var én av årsakene til at vi valgte å gå rett på målet og konfrontere biskop Bernt Eidsvig. Oslo-biskopen hadde i påsken ytret seg kritisk til pavens opptreden. Det tolket vi som en vilje til åpenhet.

Fornærmede i saken hadde vi ikke tilgang til. På dette tidspunktet kjente vi ikke vedkommendes identitet, og våre kontakter ønsket ikke å sette oss i kontakt med vedkommende.

Hvis ikke biskopen, eller andre sikre kilder, ville bekrefte innholdet i tipset, måtte vi starte den omstendelige oppgaven med å pusle sammen biter. Å finne fakta omkring seksuelle overgrep begått mot et barn i all hemmelighet for 20 år siden, ville by på utfordringer. Vi måtte naturligvis være helt sikre for å kunne fortelle offentligheten at biskop Georg Müllers avgang skyldtes anklager om seksuelt misbruk av barn.

Kildevern

Det ble tatt flere grep for å beskytte kildens identitet, blant annet ved at vi ikke møttes på et offentlig sted og at vi ikke snakket høyt om navnet. I intervju-

situasjonen lot vi kilden først snakke fritt for deretter å spørre mer spesifikt, mellom intervjuene brukte vi internett og avisens arkiv til grundig research for å sjekke om opplysninger om personer og møter stemte, og vi ga en grundig orientering til kilden om hvordan vi ville behandle tipset – for å gi vedkommende trygghet til å komme ut med all informasjon og for å unngå at opplysningene ble gitt til konkurrenter. Mye innsats ble også lagt inn i å sette seg inn i og forstå kirkens lover og retningslinjer for denne type saker, hvordan de hadde opptrådt i liknende saker.

Informasjonsflyt i teamet

Etter hver samtale med kilden, laget journalisten et referat til reportasjeleder. Samtidig opprettet vi en fellesmappe kun tilgjengelig for de involverte i saken der referatene (i anonymisert form) og annen relevant informasjon ble gjort tilgjengelig.

Informasjon på «need to know»-basis

Bare et nødvendig antall mennesker i redaksjon ble orientert om innholdet i tipset på dette stadiet. Vi måtte unngå at ryktet spredte seg.

Kapittel 3

Katolsk pingpong

Klokken halv ti ringte journalisten biskop Bernt Eidsvig. Han befant seg blant sine ordensbrødre i Klosterneuberg i Østerrike, i forbindelse med en ordinasjon. Eidsvig var vennlig og tok seg god tid til å svare på spørsmålene. Da han ble konfrontert med at vi kjente til en overgrepssak blant kirkens menn i Trondheim, svarte han unnvikende. «Så lenge det ikke er noe offer som står frem, så kan jeg ikke bekrefte rykter,» sa biskopen. Vi hadde ingen offer som sto frem, og kunne ikke identifisere vår kilde. I løpet av den 45 minutter lange telefonsamtalen bekreftet biskopen ingenting. Men han avkreftet heller ikke historien. Eidsvigs tilnærming i samtalen var at han ikke hadde behandlet saken, noe som formelt trolig var sant når det gjaldt fjerningen av Müller fra embetet. I 2009 var Bernt Eidsvig biskop i Oslo katolske bispedømme og sideordnet George Müller som var biskop i Trondheim stift. Da Müller-saken med påstander om seksuelle overgrep dukket opp innenfor kirken i januar 2009, måtte saken behandles på et høyere nivå. Det er paven som utpeker biskoper og det er bare Troskongregasjonen som kan avsette dem. I dette tilfelle havnet saken hos paven ambassadør (nuntius) i Norden, erkebiskop Emil Paul Tscherrig i Stockholm. Han forberedte saken for Roma.

Utdypning

Jakten på bekreftelsen

Samtale nummer to gikk til ham. Det viste seg at nuntius skulle bli en svært vanskelig mann å få tak i. Først fikk vi oppgitt at han satt i møte. Sekretæren mente for øvrig at nuntius var feil adresse for henvendelsen og viste til biskopen i Oslo.

Samtidig som vi ble vist frem og tilbake mellom Stockholm og Oslo, var vi forsiktige med å kontakte det katolske miljøet i Trondheim og Oslo. Vi snakket med noen få for å skaffe oss bekreftelser og nye opplysninger som gjorde at vi kunne legge ytterligere press på Eidsvig. Det lyktes vi ganske fort med. Problemet var at vi ikke kunne ikke navngi, eller bruke opplysninger som røpet denne kilden heller. Det holdt fortsatt ikke som noen tilstrekkelig bekreftelse, men styrket oss ytterligere i troen på at saken holdt vann.

Vi tok en ny telefon til Eidsvig. Heller ikke denne gang ville han bekrefte noe, selv om vi supplerte med flere opplysninger. Biskopen viste på nytt til nuntius i Stockholm, men han var ikke tilgjengelig for Adresseavisen. En ny telefon til erkebiskopen i Stockholm førte heller ikke frem. Overfor sekretæren forsterket vi ordbruken og sa at det hastet med et svar. Etter samtalen sendte vi

e-post til Tscherrig for å gjøre henvendelsen mer formell og for å være sikker på at budskapet nådde erkebiskopen, og ikke bare hans sekretær.

Klokken 11.03 gikk denne e-posten til Stockholm:

*Dear Archbishop Emil Paul Tscherrig,
Referring to our phone call to your secretary today, we would like a telephone interview with you today about how the Catholic Church is handling the sexual abuse cases.*

There is one particular, important case, in Trondheim that we would like to discuss with you urgently. We represent a major Norwegian daily newspaper based in Trondheim; Adresseavisen. Your comments are needed for a story that we are working on today. We highly appreciate your prompt response.

*Kind regards,
Sæba Bajoghli and Svein Inge Meland
Adresseavisen*

Utover tirsdagen økte frustrasjonen over at Eidsvig og Tscherrig spilte pingpong med oss. Vi forsøkte også å finne ut hvem som kunne svare for saken i Vatikanet, men kom ingen vei. Nervøsiteten økte. Vi visste at vi hadde røpet tipset og utløst alarmen i Den katolske kirke, både i Oslo og Stockholm - og kanskje også i Roma, men uten at det hadde gitt oss noe gjennombrudd.

På morgenen var ambisjonen å ha saken til neste dags avis. Ved 15-tiden varslet vi vakt sjef om at det så mørkt ut. Klokken 15.20 sendte vi en ny e-post hvor vi listet opp en rekke spørsmål rundt Müller-saken, for å legge ytterligere press på Eidsvig.

Kapittel 4

Åpenbaringen

Like før klokken 16 ringte biskop Bernt Eidsvig tilbake. I en høytidelig tone startet han med å fortelle at han hadde vært i kontakt med kardinal William Joseph Levada, prefekt for Troskongregasjonen i Vatikanet. Pulsen steg betraktelig. Vatikanet hadde engasjert seg i «vår» sak. Nå ville vi få en avgjørelse. Og budskapet kom ikke fra hvem som helst. Levada tok over i stillingen til kardinal Joseph Ratzinger da han ble valgt til pave i 2005. Oslo-biskopen sa videre at kardinalen hadde gitt en uttalelse i forbindelse med Müller-saken. Eidsvig begynte å lese opp erklæringen. Han unnskyldte seg for at det gikk litt stakkato, han oversatte på direkten fra italiensk.

Over høytalende telefon hørte vi ham si:

«Jeg snakker på oppdrag fra kardinal Levada, som er prefekt for Troskongregasjonen: Det fremkom beskyldninger mot biskop Georg Müller som ble sendt til Den hellige stol i februar i fjor. Innholdet i beskyldningen var seksuelt misbruk av en mindreårig. Etter undersøkelse tilsto biskop Müller anklagen, og hans avskjedssøknad ble akseptert. Siden denne tid har biskopen vært i psykologisk behandling, eller terapi, og vært underlagt åndelig veiledning. Saken har ikke vært offentliggjort fordi offeret i saken ikke har ønsket det. Vedkommende er godt over myndighetsalder. Kirken har forsikret seg om at forholdene er foreldet etter norsk lov».

Utdypning

Avsløringen var et faktum!

I løpet av en kort dag hadde en region-avis i lille Norge fått Vatikanet til å hive seg rundt og utstede en erklæring med et sensasjonelt innhold. I hendene hadde vi den første avsløringen av et seksuelt overgrep begått av en geistlig i den katolske kirken i Norge. Internasjonalt er mange katolske prester fjernet på grunn seksuelle overgrep. Bare en håndfull biskoper har vært nødt til å gå, de aller fleste på grunn av at de hadde unnlatt å gripe inn overfor prester som har misbrukt barn.

Vi hadde saken. Men hva tenkte kirken å gjøre med erklæringen fra kardinal Levada? På forhånd hadde vi diskutert muligheten for at Kirken kunne legge ut en pressemelding på www.katolsk.no. Og det var nettopp det som var planen, viste det seg. Vi mente de burde vente til vi hadde trykket saken, og argumenterte overfor Eidsvig med at dette var en sak kirken i utgangspunktet ville holde skjult. Det var etter press fra Adresseavisen at den egentlige forklaringen kom frem. Derfor var det rett og rimelig at vi skulle få presentere nyheten først, mente vi. Heldigvis ble vi bønhørt.

Ti måneder tok det fra biskop Müllers hastige avskjed, til den virkelige årsaken ble kjent. Det var innrømmelse av seksuelt misbruk som lå bak, ikke samarbeidsproblemer eller helsemessige årsaker, som var den offisielle forklaringen. Troskongregasjonen så ut til å ha behov for å formidle at villedningen og hemmeligholdet i forbindelse med avgangen i 2009, ikke var etter kirkens ønske. Pressemeldingen poengterte at saken ble holdt hemmelig av hensyn til fornærmede og at politiet ikke var koblet

inn fordi lovbruddet var strafferettslig foreldet.

Både biskop Eidsvig og andre vi var i kontakt med, sa at de var lettet over at hemmeligholdelsen var over.

Kjøpt taushet?

Vi hadde også informasjon om at den overgrepsutsatte hadde mottatt et erstatningsbeløp fra den katolske kirke. Kardinal Levadas uttalelse sa ingenting om dette. Da vi konfronterte Eidsvig med pengeoppkjøret, ville han ikke være mer konkret enn å bekrefte at han hadde håndtert erstatningssaken. På generelt grunnlag svarte han at det er vanlig å betale ut erstatning i slike overgrepssaker. Beløp ville han ikke angi. Vi hadde opplysninger om at summen beløp seg til en årslønn, og lå mellom 400 000 – 500 000 kroner. Vi visste dette var tynt belagt og tok forbehold om beløpets størrelse på trykk. Senere viste det seg at den reelle summen var nærmere 250 000 kroner.

Et naturlig og viktig spørsmål i forbindelse med erstatningen var: Hadde den katolske kirken kjøpt fornærmedes taushet? Vårt tips tydet ikke på at det var noen klausul om dette mellom partene. Eidsvig avviste også at det fantes noen form for krav om taushet. Han holdt fast på at hemmeligholdet var etter fornærmedes eget ønske. Dermed hadde vi ikke noe belegg for en slik påstand.

I tillegg til å formidle Vatikanets uttalelse, fortalte Eidsvig for første gang hva han mente om saken. Han sa at Müller aldri ville få en posisjon i kirken mer. På spørsmål om hva kirken hadde gjort overfor fornærmede, fortalte biskopen at han – på

offerets anmodning – hadde kommet med en unnskyldning på vegne av den katolske kirke. I brevet het det at Müller hadde forrådt offerets, og alle andres, tillit.

Full fart forover!

Nå ble det fart i sakene. Vi orienterte vaktstjef og sidene ble disponert. Journalisten i Tyskland sendte e-post til Georg Müller kl 16.20 tirsdag ettermiddag, like etter Eidsvigs erklæring:

*«Til Georg Müller.
I morgen trykker Adresseavisen en sak der det kommer frem sterke beskyldninger mot deg. Det dreier seg om årsakene til at du i juni i fjor forlot Trondheim.
Vi forsøker å komme i kontakt med deg. Fint om du kan ringe meg på mobilnummer 01577 6985305 eller send meg e-post på berit.baumberger@gmail.com.
--*

*Med vennlig hilsen /
Mit freundlichen Grüßen
Berit E. Baumberger
Adresseavisen
Mobil/Handy: + 49 1577 6985305»*

Dette førte ikke til noen reaksjon. Ingen lot til å vite hvor han befant seg. Fore-spørslene resulterte i forslag om oppholdssteder fra Nord-Tyskland til Roma og Israel.

Vi fikk liten tid til å utvikle saken på tirsdag. For å unngå at saken lekket ut, var vi forsiktige med å innhente kommentarer. Like før deadline ringte vi politimester Nils Kristian Moe ved Sør-Trøndelag politidistrikt og Nidaros-biskop Tor Singaas for kommentarer. Ikke minst var telefonen til politiet

viktig, vi måtte stille spørsmål ved kirkens hemmelighold av kriminelle forhold.

Hvor er Müller?

Parallelt med arbeidet i Trondheim, fortsatte journalisten i Berlin arbeidet med å spore opp Georg Müller i Tyskland, der vi anså det som mest sannsynlig at han befant seg. Hun fikk etter lange samtaler med anonyme kilder til slutt den sist kjente adressen hans. I en liten kommune utenfor Osnabrück, Georgsmarienhütte, hadde Müller angivelig vært pasient ved et katolsk sykehus eller institusjon. Journalisten ringte det lokale bispedømmet Münster, og fikk bekreftet at Müller sto oppført i deres register, men kun med adressen til biskopens leilighet i Trondheim. De kunne ikke fortelle om han fremdeles oppholdt seg i bispedømmet. Kansellist Kari Hauge i Trondheim stift, Müllers nære venn og høyre hånd fra tiden i Trøndelag, svarte at hun ikke visste hvor han befant seg. Det samme sa biskop Eidsvig. Også lederen for Müllers orden i Tyskland, picpuspaterne, opplyste at han ikke hadde informasjon om hvor han befant seg. Han la til at Müller hadde holdt «en lav profil» siden avskjeden i Trondheim.

Kort tid etter at vi mottok uttalelsen fra Vatikanet, kom sjefredaktøren med innspill til arbeidet resten av dagen. Utover kvelden var både nyhetsredaktør og sjefredaktør til stede og gikk gjennom sidene som var laget.

Ved midnatt dro vi hjem, fulle av adrenalin, etter å ha konstatert at ingen nettaviser hadde fått snusen i Müller-saken.

Vi visste at onsdag ikke ville bli en helt vanlig dag på jobben.

Valg og avveininger

Grundige forberedelser og intervjuer

De to første intervjuene med Eidsvig tirsdag 6. april var lange, den første 45 minutter. Ved først å ta opp temaet bredt og deretter komme inn på enkeltheter, forsøkte vi å vise at vi hadde grundig kjennskap til saken. Vi visste at han satt med nøkkelen til saken.

Som nevnt gjorde vi grundige forberedelser til intervjuene. Da vi ringte biskopen var vi tmmelig sikre på at vår informasjon stemte. Vi mente at siden Eidsvig på Dagsrevyen hadde uttalt at paven tapte sjansen til å beklage, ville det være moralsk vanskelig for ham å nekte for at noe hadde skjedd også her i Norge.

Gjennom intervju med andre kilder hadde vi også forsøkt å få ut mest mulig konkret informasjon om hendelser, tidspunkter og personer – konkret informasjon som kunne brukes i et konfrontasjonsintervju. Slike opplysninger ville gjøre det mye vanskeligere for ham å avkrefte enn dersom vi bare hadde løselig og uspesifikk informasjon.

Eidsvig på sin side ville ikke bekrefte noe, men ga mellom linjene en slags bekreftelse ved å ikke avkrefte. Sannsynligvis hadde han ikke myndighet til å bekrefte noe på det tidspunktet.

Øve press på flere samtidig

Ved at vi samtidig prøvde å presse på for svar både ved telefoning og e-post til Bernt Eidsvig og Emil Paul Tscherrig, fikk vi frem en ansvarliggjøring – en av dem måtte ta på seg og svare på vegne av den katolske kirke.

Trygghet og innsyn

Vi lovet Eidsvig fullt innsyn i hans sitater. Det fungerte godt, det eneste han ville

endre var mindre formuleringer som ikke hadde betydning for fakta i saken.

Spare på nyheter?

En stund vurderte vi å holde tilbake elementet om at fornærmede hadde mottatt erstatning fra kirken. Dette for å ha noe å gå videre med dagen etter. Konklusjonen ble at vi måtte kjøre alt vi hadde – for å presentere hele bildet: At overgrepet var bakgrunnen for biskopens hastige avgang – og at saken ble avsluttet med at kirken betalte offeret erstatning. Vi regnet med at erstatningselementet uansett ville komme ut neste dag.

Kortene tett til brystet

Da saken var i boks, ventet vi i det lengste med å hente inn reaksjoner og begrenset det til to kilder. Vi mente det var viktig å få med politimester Nils Kristian Moe, som kritiserte kirken for ikke å ha informert politiet om saken. Samtidig var det relevant å få en reaksjon fra biskop Tor Singasaas i Nidaros. Singasaas hadde i Adresseavisen samme dag kritisert paven for manglende åpenhet og hadde tidligere samarbeidet med Müller. Reaksjoner fra disse to var de eneste vi hadde på trykk samme dag som avsløringen.

Godkjenning fra toppen

Kvelden før bomben sprang, var både sjefredaktør og nyhetsredaktør til stede og gjennomgikk de ferdige sidene på desk. Det skapte en følelse av at hele avisen stilte seg bak resultatet. Ikke dumt i en sak av slike dimensjoner.

Etiske refleksjoner: Færrest mulig detaljer om fornærmede

Vi diskuterte om vi kunne bruke begrepet altergutt, hvor presis vi skulle

være om fornærmedes alder og tidsrom for overgrepet.

Informasjonen som ble gitt om fornærmede da saken ble publisert, begrenset seg til å omtale at Müller innrømmet seksuelt misbruk av en «mindreårig altergutt» for «rundt 20 år siden». Vi skrev at offeret var i 30-årene. Vi vurderte at antall altergutter (ministranter) over noen år er såpass høyt at vi valgte å bruke betegnelsen. Vårt viktigste anliggende var ikke å beskrive offeret. Poenget var å få frem sannheten om avgangen og sette søkelys på at det som fremsto som en forbrytelse var fortiet.

I denne saken har ikke Adresseavisen hatt direkte kontakt med fornærmede, og ikke oppsøkt ham direkte. Vi vet at det er etter hans ønske. Men vi har selvsagt vært interessert i å få ham i tale, og gjort gjentatte forsøk gjennom ulike mellomledd.

Identifisering av Müller – samtidig imøtegåelse

Ifølge Vær Varsom-plakaten (pkt. 4.14) skal de som utsettes for sterke beskyldninger, såfremt det er mulig, ha adgang til «samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger. Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt», heter det.

Adresseavisen identifiserer som hovedregel ikke personer i overgrepssaker. Denne saken var imidlertid annerledes: Biskop Georg Müller hadde en fremtredende stilling i samfunnet. Han var åndelig leder for en menighet og nøt naturligvis stor tillit. Maktforholdet mellom en katolsk biskop og en altergutt er svært asymmetrisk. Müllers hastige avgang hadde etterlatt mange spørsmål og rykter.

Hvis det var riktig at Müller hadde begått seksuelle overgrep, var det viktig at offentligheten fikk vite det. Det var også et poeng at den katolske kirken hadde gitt en feilaktig fremstilling og hemmeligholdt et kriminelt forhold. Saken var ordnet «på kammeret» - uten å koble politiet inn. Alt dette tilsa at vi skulle bruke hans navn. Problemet var at vi manglet tilsvar. Retten til samtidig imøtegåelse er desto mer viktig i en sak med så alvorlige opplysninger.

Vi gjorde mange forsøk på å få biskop Müller i tale, via hans mobiltelefon og e-poster. Vi forsøkte også å få kontakt med ham gjennom mellommenn i kirken i Norge og i Tyskland og via hans orden i Tyskland.

Da vi ikke lyktes å få tak i ham, var det viktig å vise hvordan vi hadde forsøkt. Da avsløringen sto på trykk, viet vi en hel side til saken «Vet ikke hvor Müller er». Slik mener vi at vi holdt oss innenfor Vær Varsom-plakaten.

Kildekritikk

Vi utøvde grundig kildekritikk også mot tipser i saken med flere telefonsamtaler og møter. Vi brukte også internett til å kartlegge kilden i så stor grad som mulig. Dette gjorde at vi kunne slå fast at det i utgangspunktet dreide seg om en troverdig kilde. Som nevnt overfor ble det også lagt inn store ressurser i å underveis sjekke den informasjonen som kom frem. Dersom tidspunkter, personer og andre ting som kunne sjekkes av oss stemte, mente vi sannsynligheten økte for at det kilden sa var sant.

Vi vurderte tipset som troverdig, men slapp å basere oss på denne informasjonen etter at Vatikanet bekreftet saken og kom med sin versjon.

Kapittel 5

Onsdag 7. april - Nyheten eksploderer

Dagens nyhet: Vatikanet og biskop Eidsvig innrømmer at årsaken til Georg Müllers avgang var seksuelt overgrep mot barn.

Alle mediene kaster seg på. Hva gjør vi nå?

Morgenen startet med at nettreporterne hentet inn reaksjoner fra politikere, personer innenfor den katolske kirke, prester og andre som hadde samarbeidet med Müller. Tilbake i teamrommet diskuterte vi andre hva som skulle bli hovedsaken på papir til neste dag. Hvis vi ikke gjorde ting riktig, ville vi fort bli forbigjort i mediekappløpet som avsløringen hadde utløst.

Reportasjeleder sendte et team bestående av politisk redaktør og en fotograf til Roma. Målet var å slippe inn i Vatikanet – og kanskje komme på sporet av Müller.

I hovedredaksjonen på Heimdal startet vi med å ringe kilder. Vi kom snart i kontakt med mannen som i slutten av januar 2009 hadde varslet kirken om overgrepet på vegne av fornærmede. Ut på ettermiddagen møtte to journalister vedkommende, som sa at han hadde følt seg kneblet av kirkeledelsen. Denne saken var vi alene om neste dag.

Utdypning

Politiet iverksetter etterforskning

Vi ble kontaktet av Christine M. Hassenstab. Hun fortalte at hun før jul 2009 hadde varslet Sør-Trøndelag politidistrikt etter å ha hørt rykter i menigheten om overgrep fra Georg Müller. En av våre journalister møtte henne og fikk tilgang til det tre sider lange brevet hun hadde sendt politidistriktet. Hassenstab hadde vært til politiavhør, men hun hadde ikke hørt mer om saken etterpå.

7. april, fire måneder etter bekymringsmeldingen, forklarte politiet at de hadde opprettet en undersøkelsessak, men at de ikke hadde hatt nok opplysninger til å gjennomføre avhør.

Klokken 11.30 samme dag sendte Sør-Trøndelag politidistrikt ut følgende pressemelding: «Politiet undersøker opplysninger om seksuelt misbrukt av barn i den katolske kirke.»

Med dette innledet politiet en etterforskning der til sammen 14 personer, inkludert fornærmede og biskop Bernt Eidsvig, ble avhørt. Neste dag var Adresseavisen eneste organ som hadde intervju med Hassenstab på trykk.

I Tyskland

Den viktigste nyheten denne onsdagen sto journalisten i Tyskland for. En kilde i bispedømmets administrasjon i Osnabrück fortalte henne at han hadde sett Müller på gata i Osnabrück i november 2009. Ferskere spor hadde vi ikke, så journalisten satte seg på toget til Osnabrück. Utenfor det katolske sykehuset i Georgsmarienhütte møtte hun en nonne, og spurte etter Müller. Nonnen sa at han ikke var der «nå». Dermed fikk vi bekreftet at han kunne befinne seg nettopp der. Da journalisten fortalte hva saken dreide seg om, ble nonnen taus.

Senere møtte journalisten en mellomleder utenfor sykehuset. Hun forklarte saken og oppga kontaklinformasjon. En halv time senere

ringte informasjonsansvarlig tilbake.

De avtalte å møtes på hans kontor. Her fikk journalisten informasjon om at Müller bodde i en leilighet tilknyttet sykehuset. Müller hadde også holdt omkring ti gudstjenester i sykehuskapellet, som var åpent både for pasienter og allmennheten, siden desember 2009. Müller oppholdt seg for tiden i utlandet, ifølge sykehuset. Senere skulle det vise seg at biskop Georg Müller hadde forlatt Georgsmarienhütte samme formiddag som vår journalist ankom. Sykehuset fremholdt at det var en lenge planlagt reise Müller dro ut på, men at de ikke kunne gi informasjon om hvor han skulle. Senere skulle det vise seg at han hadde reist til Roma.

Eidsvig tar affære

Onsdag var Eidsvig tilbake i Norge etter Østerrike-besøket. Vi konfronterte ham med opplysningene om at Müller preket videre i Tyskland. Biskopen uttrykte stor forbauselse. Dagen i forveien hadde han uttalt til Adresseavisen at Müller var «fratatt sin myndighet og aldri ville få noen kirkelige oppdrag igjen». Eidsvig sa han ville ta opp saken med erkebiskopen i Sverige. Han beskrev det som «utilbørlig og utillatelig» at Müller holdt prekener i Tyskland i en kirke som var åpen for allmennheten.

Dermed hadde vi sikret to gode saker denne dagen: Müller som fortsatt preket og at politiet var blitt kontaktet om Müller tidligere.

Valg og avveininger

Flere på banen

Nå som nyheten var ute og saken kjent, var mange andre medier på saken. Fra før hadde vi utarbeidet en liste med personer som kunne kontaktes for uttalelse så snart saken var kjent, noe adressa.no umiddelbart startet med fra morgenen av. Utfordringen var å finne den bærende saken til papiravisen på dag 2. Siden vi hadde trykket avsløringen like etter at bekreftelsen kom, hadde vi ikke forhåndsproduserte saker til neste dag.

Språk som fortrinn

Berit Baumberger var Adresseavisens medarbeider i Tyskland i denne saken. Hun var tilknyttet Adresseavisen frem til årsskiftet 2009-2010, og frilanset fra Berlin da Adresseavisen engasjerte henne i Müller-saken. Hun snakker godt tysk. Dette gjorde kommunikasjonen med blant annet sykehuset, bispedømmet og politiet i Georgsmarienhütte og Osnabrück, samt Müllers ordensbrødre andre steder i Tyskland, lettere.

Tilstedeværelse

Frem til tirsdag hadde vi vært lite ute i felten, blant annet fordi vi ikke åpent kunne si hva vi jobbet med. Når saken nå var ute var det viktig at vi raskt var til stede på de arenaer der vi kunne forvente at saken ville utvikle seg. Derfor ble det sendt ut flere team; Berit Baumberger til Osnabrück og Siri Wahl-Olsen og fotograf Kim Nygård til Roma. Selv om vi på dette tidspunktet ikke visste at Müller befant seg der, var det å reise dit del av et sterkt ønske om å eie saken helt i mål.

Fra teamrommet i Trondheim ble innsatsen til hjemmegruppen, journalisten i Tyskland og teamet i Roma koordinert. En stor utfordring var å holde alle orientert etter hvert som vi fikk inn nye opplysninger. De som er ute i felten har mye vanskeligere for å holde den store oversikten – og reportasjeleder brukte derfor mye tid på å gi dem informasjon og å oppdatere seg på hva de hadde funnet.

Kapittel 6

Torsdag 8. april - På fader Lombardis kontor

Dagens nyhet:

Til tross for innrømmelsen av seksuelt overgrep, hadde biskop Georg Müller holdt gudstjenester i et kapell i Georgmarienhütte utenfor Osnabrück.

Utdypning

I Oslo: Pressekonferanse

Den katolske kirke og biskop Bernt Eidsvig innkalte til pressekonferanse for å håndtere pågangen fra nasjonale og internasjonale medier. To reportere fra Adresseavisen møtte. Den viktigste nyheten var at kirken hadde fått meldinger om seks nye saker i etterkant av overgrepssavsløringen.

I Italia: Roma

Vi hadde grunn til å tro at biskop Georg Müller var reist fra Tyskland til Roma. Fortsatt hadde vi ikke fått hans versjon av saken, verken direkte eller indirekte. Vår dekning var stort sett basert på kirkens fremstilling.

Vi hadde mange ubesvarte spørsmål. Følte han at hans rettssikkerhet var godt nok ivarettatt? Han var straffet etter kanonisk rett, men hadde ikke fått anledning til å bli prøvd etter norsk lovgivning. Hvorfor hadde han ikke (antok vi) hatt noen juridisk rådgiver i saken?

Mangelen på en advokat gjorde at vi ikke hadde noen kontaktperson for å få ham i tale, direkte eller indirekte. Müller hadde heller ikke besvart noen av henvendelsene våre.

Skulle vi ha noen sjanse til å få ham i tale, måtte vi oppsøke ham. Et team bestående av politisk redaktør og fotograf ble derfor sendt til Roma. Her skulle han, ifølge våre kilder, møte for Troskongregasjonen, trolig med kongregasjonens øverste leder, kardinal Levada, samme mann som var ansvarlig for pressemeldningen om Müllers avgang. Kardinalen har det overordnede ansvaret for håndteringen av overgrepssaker i den katolske kirke.

Vi visste ikke hvor Müller skulle bo, hvem han hadde kontakt med, eller hvor og når

han eventuelt skulle ha sine møter i Vatikanet.

Letingen

Noen holdepunkter hadde vi. Vanligvis pleide Müller å bo hos sine ordensbrødre Picpusaterne, eller hos Birgittasøstrene, ikke langt unna Peterskirken.

Torsdag morgen dro vi opp til Picpusordenens senter på en høyde utenfor Roma. Vårt team ringte på portklokken på den høye muren som omgir bygningen. Vi fortalte hvem vi var og sa at vi ønsket å møte biskop Müller.

Vi fikk slippe inn og ble presentert for fader Alfred Bell. Høflig, men avmålt inviterte han oss inn på en kopp kaffe.

Fader Alfred fortalte at han var en god venn av Müller, og at de kom fra samme område i Tyskland.

- Han er ikke her, har ikke vært her, og jeg vet ikke om han kommer hit, svarte han.

Bell ville ikke la seg fotografere, men gikk med på at vi kunne trykke noen av hans uttalelser i avisen.

Han var svært godt orientert om vår dekning, og visste til og med hvor mange sider vi hadde brukt på saken i papiravisen.

Gjennom hele oppholdet i Roma, fikk vårt team stadig en følelse av å støte mot en usynlig, ugjennomtrengelig mur som beskyttet Georg Müller. Det startet hos hans ordensbrødre.

Til Vatikanet

Senere på dagen dro teamet til sentrum, til Peterskirken og Vatikanet. Målet var å prøve å slippe inn hos Troskongregasjonen, opprinnelig Inkvisisjonen. Der ville de kanskje kunne fortelle om mulige avtalte møter om Müller. Det ville uansett

være interessant for oss å få en uttalelse fra kardinal Levada. Det skulle vise seg å bli vanskelig.

Troskongregasjonen holder til i en ærverdigg bygning ved siden av Peterskirken. Bak Vatikanets sperringer slipper ikke hvem som helst inn, uten en avtale gjort i god tid på forhånd. Av en sikkerhetsvakt i sivil fikk vi telefonnummeret til kardinal Levadas forværelse. Hans sekretær sendte oss videre:

- Vil dere møte Levada, må dere henvende dere til Vatikanstatens pressekontor, var det høflige svaret.

Hos Pavens pressetalsmann

Vi dro videre til senteret, en gedigen bygning på motsatt side av Petersplassen. Her holder Vatikanstatens presse, radio og TV til, og her arbeider reportere fra hele verden med stoff om den katolske kirke.

Vi henvendte oss til en sikkerhetsvakt som hentet en sekretær. Vi fortalte hvilken sak vi arbeidet med og sa at vi ønsket et intervju med kardinal Levada.

Sekretæren ba oss vente. Etter en stund kom hun tilbake og tilbød et møte med pater Federico Lombardi, Direttore Generale for Sala Stampa della Sede Santa – Den hellige stols pressesenter.

Vi fikk tre kvarters samtale med den vennlige, kultiverte mannen i 60-årene. Han svarte på noen av våre spørsmål med stor autoritet. Han ønsket ikke å uttale seg om Müller-saken konkret, men snakket gjerne om overgrepssproblematikken generelt.

Etter at Vatikanet var blitt drevet fra skanse til skanse, var det på dette tidspunkt en nyhet da Lombardi ba alle overgrepsofre om å melde seg. Han signali-

serte også en ny holdning til spørsmålet om slike saker skulle meldes til politiet i det enkelte land. Til nå hadde kirken selv håndtert anklager om overgrep internt, innenfor kirkeretten. Man hadde ikke latt sakene få en sivilrettslig behandling og samarbeidet med de respektive lands politi.

Vi dro til hotellet for å sende hjem stoffet til neste dags avis. Fortsatt hadde vi ikke nådd vårt hovedmål: Å finne Müller.

Trolig slapp vi inn til Lombardi fordi Müller-saken var så spesiell – ytterst få biskoper er avsatt på grunn av overgrep de selv skal ha begått.

I Tyskland

Lokale påtalemyndigheter i Tyskland uttalte at det ikke var startet noen etterforskning av Müller, og at de kun kjente saken gjennom media.

Samtidig kunne det katolske sykehuset opplyse at Müller akkurat hadde tatt kontakt med dem med beskjed om at han ikke ville vende tilbake til sin leilighet på sykehuset.

Journalisten intervjuet biskop Bode i bispedømmet Münster gjennom hans pressetalsmann. Biskopen hadde to andre større misbrukssaker gående, og uttrykte undring over at han ikke var blitt informert om Müllers forhistorie da den tidligere trondheimsbiskopen kom til hans bispedømme.

Fikk feil informasjon om biskop Müller

OSNABRÜCK: Biskopen i området der Georg Müller hadde bodd, viste ikke at Müller har trentrommet seksuelle overgrep.

I Tyskland
Berit Baumberg

- Vi fikk ingen informasjon om at det kunne dreie seg om noe straffebare, sier pressetalsmann Hermann Hasemann.

Han svarte på veien av Osnabrück-biskop Franz Josef Bode, som er i Roma. Forrige uke innrømmet en lokal preste i samme område, biskop Bode, seksuelle overgrep. Denne saken kom opp har bodd i Georg Müller, som sine tidligere har skrevet om det alle overgrep i Osnabrück. Biskop Bode har kjent Georg Müller i mange år, men de har ikke hatt så mye kontakt.

- Det som veldig overraskende på oss, sier Hasemann.

Visste ikke
Biskopen pressetalsmann sier de ble kontaktet av Müllers utadvikler. Picpusaterne, for å finne ut passende kompetanse.

- Da Müller kom hit i fjor, fikk vi beskjed om at han hadde gått av på grunn av samarbeidsproblemer i menigheten og på grunn av psykiske problemer. Denne informasjonen vi fikk fra Müllers orden og fra Vatikanet, stemte ikke overens med det vi hadde hørt tidligere.

Utsatte
Biskopen har vært spådommer og endelig vedtatt for sin egen pasient. I tillegg har han jobbet med til pasienter. I går tok Müller kontakt med sykehuset og sa at han ikke kommer tilbake da menigheten i Osnabrück at det kan dukke opp ny informasjon om Müller. Han har gjort det, sier Bode.

Fyrtårn fra bispedømmet
Müller har siden midten av desember har en leilighet ved Franziskus-hospitalet. Den tidligere biskopen har vært spådommer og endelig vedtatt for sin egen pasient. I tillegg har han jobbet med til pasienter. I går tok Müller kontakt med sykehuset og sa at han ikke kommer tilbake da menigheten i Osnabrück at det kan dukke opp ny informasjon om Müller. Han har gjort det, sier Bode.

Stemte ikke overens
Denne informasjonen vi fikk fra Müllers orden og fra Vatikanet, stemte ikke overens med det vi hadde hørt tidligere.

Trondheim i dag: ☁️ Stort sett skyet, litt regn, 8 grader.

Adressetidningen

Grünetlagt 1767

Uke nr. 39

2014. Årgang 10

Kosmorama vil ikke til Rosendal
Kultur side 3

Flytter krigsutbruddet 50 år
Vigo Valle med program om hvordan 9. april 1940 ville bli sett på radio i 1990. Kultur side 5

Løstalg kr. 20,00

Torsdag 08-04-2010

Tips oss på telefon 07200 / SMS/SMS til: 07200. Kodeord TIPS

60.000
nyheter vil bli
publisert i
Adressetidningen!

60.000 nyheter vil bli publisert i Adressetidningen!

Ministerens møtt med applaus
10 000 nordmenn møtte helseminister for å berge sykehuset i Kristiansund. Flyttingen blir stanset inn til alle utredninger er gjort. Nyheter side 2-3

Spillestil-debatten

- Hamrén har levert som bestilt
- RBK har to valg når svansens skal erstattes, sier Rune Brattseth. Side 2-3

Identifiserer et ansikt på 3 km avstand
Trondheimsfirma har utviklet utstyr som både kan spare liv og miljø til sjøs. Finnes for statlig investeringsstøtte fra Investinor. @kvaami side 27

Ukens Go'helg-produkt
fredag og lørdag
Fest Go'helg-pris
14,90 pr. pakke
Fersk krydder tilbehør av vilt
2 x 100 g pr. kg 42,00
KIMI mini pris
Gjelder så langt beholdningen rekker.
Kan bli private husholdninger.

Biskop Müller preker videre i Tyskland

Kapellet i dette korpset i den lille tyske kommunen Georgsmøntnettet har biskop Georg Müller holdt rundet ei gudstjeneste siden dømeren i fjor. Foto: BERTH BALMØRGER

Preker. Nonner, sykehuspasienter og menighetsfolk i en liten småby i Tyskland har de siste månedene lyttet til Müllers prekener. **Ukjent:** Ingen visste at han har erkjent overgrep mot en mindreårig gutt. **Overrasket:** Nyheten har overrasket og berørt de ansatte på sykehuset veldig, sier pressesjefen ved sykehuset som kapellet er tilknyttet. **Griper inn:** Biskop Bernt Eidsvåg i Oslo og Trondheim sier han vil stanse praksisen. **Nyheter side 8-12**

Ukens Go'helg-produkt
fredag og lørdag
Fest Go'helg-pris
14,90 pr. pakke
Fersk krydder tilbehør av vilt
2 x 100 g pr. kg 42,00
KIMI mini pris
Gjelder så langt beholdningen rekker.
Kan bli private husholdninger.

FINN

NYHET: Jobb 21. Dagsannonser 38 og 39

Overgrepene i Den katolske kirken

Varsler følte seg kneblet av kirken

Nærmere som varsket om biskop Georg Müllers seksuelle overgrep opplyste at Den katolske kirken ville gjøre endringer.

Presten visste ingenting

Har ennå ikke snakket med sine overordnede: - Overgrep mot barn gjør meg svært sint

Biskop Müller (til høyre) og biskop Bernt Eidsvåg (til venstre) i Oslo. Foto: BERTH BALMØRGER

... Stiller du et år av din tid til å lese dette, kan du hjelpe til med å bekjempe seksuelle overgrep mot barn i Den katolske kirke. Dette er et stort og viktig arbeid, og vi trenger din støtte. Du kan hjelpe til med å bekjempe seksuelle overgrep mot barn i Den katolske kirke. Dette er et stort og viktig arbeid, og vi trenger din støtte. Du kan hjelpe til med å bekjempe seksuelle overgrep mot barn i Den katolske kirke. Dette er et stort og viktig arbeid, og vi trenger din støtte.

Sterke reaksjoner

Adressa.no har vært et viktig nettsted for å bekjempe seksuelle overgrep mot barn i Den katolske kirke. Dette er et stort og viktig arbeid, og vi trenger din støtte. Du kan hjelpe til med å bekjempe seksuelle overgrep mot barn i Den katolske kirke. Dette er et stort og viktig arbeid, og vi trenger din støtte.

ARK BOKHANDEL
SPRÅK 249,-
SPRÅK 199,-
SPRÅK 199,-
SPRÅK 149,-
FLERE BOKER FOR PENGENE

Adressa.no
Første livstegn fra Müller

1 Adressa.no: «Første livstegn fra Georg Müller»: <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article1467641.ece>

Kapittel 7

Fredag 9. april - Vi finner Müller i Roma

Dagens nyhet:

Pavens pressetalsmann og direktør for Vatikanstatens mediesenter, pater Federico Lombardi, oppfordrer alle som har vært utsatt for overgrep fra kirkens menn, om å bryte tausheten. Samtidig annonserer han en ny strategi: Den katolske kirke må samarbeide med nasjonalt politi i overgrepssaker.

Utdypning

Beskyttet av Birgittasøstrene

Fredag morgen dro vårt team til Birgittasøstrenes hus på Piazza Farnese, sentralt i Roma. Det er et kloster og gjestehus med et lite kapell bygd på det stedet hvor den hellige Birgitta i sin tid levde og døde.

En reporter i redaksjonen husket at han hadde intervjuet Müller på dette stedet noen år tidligere, og mente at Georg Müller ofte bodde her under sine opphold i Roma.

Ved den tunge inngangsdøren stod en nonne og pusset dørløkken. Vi spurte om biskop Georg Müller var til stede.

- Nei, ikke akkurat nå. Han er ute en liten tur, svarte nonnen. Dermed fikk vi bekreftet at Müller var i Roma, at han bodde her og at sjansene for å møte ham plutselig var blitt svært store. Vårt team bestemte seg derfor for å vente utenfor bygningen til biskopen kom tilbake.

Timene gikk uten at vi så ham komme. Vi leverte nonnen i resepsjonen en håndskrevet forespørsel rettet til Müller, der vi ba om en samtale om saken. Vi opplyste at vi stod utenfor og ventet, og at han gjerne måtte kontakte oss på mobiltelefon.

Nonnen lovt å levere brevet, uten å svare på om biskopen var til stede eller ikke.

Etter en stund observerte teamet at en kvinne med trillekoffert kom til gjestehuset, ringte på og gikk inn. Det var en kjent person: Kari Hauge fra Trondheim, kansellist i den katolske menigheten i byen, og en av Müllers nærmeste støttespillere.

Vårt team ventet nok en time eller to. Nå antok vi at begge var der inne. Vi ringte igjen på døren, og spurte nonnen om Müller hadde fått vårt brev.

- Ja, det har han.

Vi spurte om hun kunne ringe ham på rommet og fortelle at vi ventet på et svar.

- Müller er ikke her, sa nonnen, som bar Birgittasøstrenes velkjente sølvkors over hodeplagget.

- Hva med Kari Hauge, hun er jo her, spurte vi.

- Jeg vet at hun er i byen, men hun er heller ikke her, svarte nonnen.

- Men hvorfor er da hennes koffert og kåpe her? spurte vi og pekte mot garderoben, der begge deler var godt synlig. Nonnen svarte ikke. Møtet var over. Vi måtte bare gå ut igjen.

Møtet på Piazza Farnese

Vi ringte Kari Hauges mobilnummer, presenterte oss og ba henne formidle vårt ønske om en samtale med biskopen. Hun brøt kontakten uten å svare.

Det begynte å bli kjølig ettermiddag i Roma. Vi ventet fortsatt utenfor bygningen.

Ennå hadde vi ikke fått noe svar fra biskopen. Vi hadde heller ikke fått et nei på vår skriftlige forespørsel.

Plutselig gikk en sidedør i gjestehuset opp, og ut kom biskop Müller og Kari Hauge.

Han trillet hennes koffert, og de gikk bortover mot Piazza des Flores.

Vi småløp etter, innhentet dem, og sa:

- God dag Müller. Kan vi få en samtale med deg?

Han snudde seg, kjente igjen politisk redaktør og smilte vennlig. Men Hauge kom ham i forkjøpet:

- Vi vil ikke snakke med deg. Det må du respektere, sa hun.

Vi svarte at det var Müller vi ønsket å snakke med, men da var de langt nede i gaten og stoppet ved et lyskryss. For ikke å tilspisse situasjonen, fulgte vi ikke etter.

Vi hadde funnet Müller, men ikke nådd vårt mål. Han hadde verken gitt oss et ja eller et nei på vår forespørsel. Etter rådslagning med hjemmeredaksjonen, ble det bestemt at vi fortsatt skulle prøve å få Müller i tale. Den eneste måten var å vente. Fotografen ventet utenfor hotellet der vi fikk bekreftet at Hauge bodde. Etter hvert kom journalisten fra Tyskland og sluttet seg til teamet. Til slutt reiste vi hjem med uforrettet sak.

Samme dag kunne vi lese på italienske og amerikanske nettaviser at Lombardi hadde hatt en stor pressekonferanse for internasjonale medier tidligere på dagen. Her var hovednyheten den samme som allerede sto i Adresseavisens papirutgave.

Valg og avveininger

Et kjent ansikt

Redaktør og kommentator Siri Wahl Olsen ble sendt til Roma. Vurderingen var at andre hensyn var viktigere. Politisk redaktør hadde et godt forhold til Müller etter å ha møtt ham mange ganger på hans spaserturer langs Nidelven. Hun hadde best sjanser til å kjenne ham igjen og vi regnet med at det ville være lettere for Müller å prate med en han kjente.

Tilsvar fra Müller

Da Adresseavisens team fredag, to dager etter avsløringen, lyktes i å spore opp Müller i Roma, skrev vi en henvendelse som ble overbrakt ham i Birgitta-

søstrenes gjestehus, der han oppholdt seg. Han besvarte ikke brevet. Da han senere gikk ut en sidedør sammen med kansellist Kari Hauge, ønsket de ikke å snakke med avisen.

Vi ser at det finnes en grense for hvor lenge man skal prøve å få en person i tale, når vedkommende så tydelig unnlater å svare på våre henvendelser. Men vi mener at vi har henvendt oss til ham på vanlig, høflig journalistisk vis. Så lenge han ikke selv har svart på henvendelsene, verken de skriftlige, muntlige eller indirekte via tredjeperson, mener vi at våre henvendelser kan forsvares.

Kapittel 8

Lørdag 10. april - Avslutningen på en hektisk uke

Utdypning

Tilbakeblikk: Den utrolige uken

Gjennombruddet i Müller-saken kom på en tirsdag. Da avsløringen sto på trykk i onsdagsavisen, hadde vi ikke nye saker klar til publisering. Utfordringen ble å ligge i nyhetsfront også de kommende dagene. Det lyktes vi bra med. I torsdagsutgaven var vi de eneste som klarte å finne Müllers tilholdssted i Tyskland og kunne avsløre at han fortsatt virket som prest. Fredag hadde vi historien med Fader Federico Lombardi, pavens mektige informasjonsdirektør. Adresseavisen var de første som fikk Vatikanet i tale i etterkant av Müller-avsløringen.

Helgen nærmet seg og Adresseavisen har dessverre ikke søndagsavis. Fortsatt manglet vi de to hovedpersonene i saken, fornærmede og Georg Müller. Via mellompersoner hadde vi bedt fornærmede om intervju, men med negativt resultat. Saken ropte på Müllers versjon, ikke minst på grunn av tilsvarsretten jfr. Vær Varsom-plakatens paragraf 4.15. Heldigvis klarte vi å spore opp biskopen i Roma fredag. Lørdag kunne vi som første – og eneste – medieorgan presentere ferske bilder av biskopen og hans tidligere kansellist og fortsatt gode venn, Kari Hauge. Vi hadde gitt ham sjansen til å uttale seg, dessverre grep han den ikke. Lørdag følte vi at akuttfasen var over – de viktigste sidene av saken var tømte. En av de mest intense nyhetsukene i Adresseavisen var over.

Lettelse

Det tok et halvt år fra overgrepsmeldingen ble ringt inn til biskopen var fjernet og fornærmede fikk økonomisk erstatning og psykologisk oppfølging. Da biskop Eidsvig skjønnte at vi hadde nokså detaljert kunnskap om Müllers avgang, virket han egentlig nokså fornøyd med at Vatikanet valgte å gå offentlig ut med forklaringen. Kanskje syntes han at åpenhet var best, kanskje syntes han den omstridte biskopen fortjente at overgrepet ble kjent. Det vet vi ikke. Til Vårt land har han uttalt at han var glad for å slippe å måtte omgå sannheten når han skulle forklare Müllers avgang.

Saken var naturligvis en stor belastning for den katolske kirken i Norge. Samtidig fikk vi inntrykk av at Eidsvig var stolt over at kirken hadde trodd den fornærmede og at Vatikanet hadde vist handlekraft og fjernet en biskop.

Det gikk seks måneder fra varsel til biskopens avgang, i Vatikanet er nok det å regne som hurtig.

Praktiske grep under arbeidet

Fysisk samling

Fra tirsdag morgen 6. april, en time før det viktige første intervjuet med biskop Eidsvig, installerte teamet seg i et møterom midt i redaksjonslokalene. I første omgang satt to journalister og reportasjeleder der. Senere kom andre medarbeidere til. Dette var viktig av flere årsaker:

At journalister og reportasjeleder satt fysisk sammen, medførte også at vi hele tiden hadde samme kunnskap. Slik unngikk vi misforståelser – og at slutninger ble trukket på sviktende grunnlag. Vi sparte tid, noe som var nødvendig.

Kolleger bidro:

Det var innsyn i rommet fra folk som passerte, noe om bidro til at flere kolleger stakk innom, bidro med tips og kunnskap som var relevant i saken.

Én dedikert reportasjeleder

Fra vi fikk kjennskap til saken i påsken, var en reportasjeleder dedikert til å følge opp journalistene og arbeidet. Det var viktig at reportasjeleder var tilgjengelig både tidlig og sent fra tipset kom inn til saken begynte å rulle.

Utfordringer i nyhetsarbeidet

Pollestad-saken gikk parallelt

Dagen etter Müller-avsløringen vinklet riksmidlene på det som senere skulle bli kjent som Pollestad-saken. Torsdag 8. april uttalte prest Reidar Voith på VGs forside at han var blitt utsatt for voldtektsforsøk av en ikke-navngitt prest. Fire

dager senere, 12. april, navnga den kjente pater Kjell Arild Pollestad seg selv i en kronikk i Aftenposten, hvor han tilbakeviste alle overgrepbeskyldninger.

Vi fikk inn tips om Pollestad - ringte – kom ingen vei – og besluttet å ikke prioritere det heller. Her nøt vi godt av samarbeid med Stavanger Aftenblad som fikk det første intervjuet med ham, dette hadde vi også på trykk samme dag.

Vi besluttet tidlig at vi skulle holde hovedfokus på Müller-saken, hvor det var mange ubesvarte spørsmål og for oss de viktigste sporene å følge. Müller-saken gjaldt overgrep mot barn, her forelå det en innrømmelse fra biskopen, og saken var aldri politianmeldt. Det reiste flere prinsipielle spørsmål. Det var også viktig for oss å sette alle kluter inn på den saken hvor vi hadde en mulighet til å være nyhetsledende.

Unnvikende Storberget

Da saken sprakk tirsdag 7. april ringte vi også Justisdepartementet fra tidlig om morgenen for å få statsråd Storberget i tale. Her ble vi møtt med taushet. Departementets informasjonsrådgivere mente at saken ikke hørte hjemme hos justis, og utover dagen var det til slutt kulturminister Anniken Huitfeldt som svarte mediene. I kraft av å være kulturministeren hadde Huitfeldt ansvar for tros- og livssynssamfunn utenom statskirken. Tre uker senere hadde Justisdepartementet tydeligvis ombestemt seg: 30. april 2010 sendte de ut en pressemelding hvor de varslet at regjeringen ønsket å skjerpe inn varslingsplikten .

²<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/presSESenter/pressemeldinger/2010/Regjeringen-skjerper-avvergingsplikten.html?id=603496>

Kapittel 9
Videre oppfølging av saken

Videre oppfølging av saken

Den påfølgende uken var det fortsatt viktig for oss å ligge på saken, for å få ytterligere svar samt være først med nye opplysninger av interesse. Det har vært viktig for Adresseavisen å være først ute med andre nyheter tilknyttet saken, samt følge ringvirkninger av saken.

Det resulterte i flere oppslag:

Bekymret for rettssikkerheten (14.04.2010)

Misbrukte må ta ansvar for å stanse nye overgrep (10.04.2010)

En syndflod over preste-etaen (12.04.2010)

Müller-saken reiser et viktig spørsmål om biskoper og andre anklagedes rettssikkerhet, noe vi gjerne ønsket Müllers betraktninger rundt. For å ivareta også dette perspektivet, laget vi først en undersak om rettssikkerheten 10. april – og fulgte opp med en dobbeltside om nettopp presters og biskopers rettssikkerhet med uttalelser fra jurister som Christian Wiig og Berit Reiss-Andersen, medlem av Advokatforeningens rettsikkerhetsutvalg.

- Müller begikk straffbart overgrep (15.04.2010)

Disse visste - men ingen anmeldte (15.04.2010)

Prøvde å skjule pengespor til overgrepsoffer (16.04.2010)

Kirken styrker tiltak mot overgrep (8.9.2010)

Biskop varsler sivil ulydighet (28.05.2010) (oppfølging av varslingsplikten)

Kapittel 10

Internasjonal oppmerksomhet

Internasjonal oppmerksomhet og press mot den katolske kirke gjorde vår sak aktuell for en hel verden. Gjennom uken ble Adresseavisen sitert i BBC, CNN, El Pais, New York Times og India Times – bare for å nevne noen.

Abuse Case Forced Bishop In Norway To Quit in '09

By DANIEL J. WAKIN

ROME — In May, the leader of central Norway's small Roman Catholic population unexpectedly resigned with little explanation. The Vatican on Wednesday said why: He sexually abused a boy in the early 1980s.

It was the latest case to emerge in a clerical sexual abuse scandal that has been churning through Europe in recent months, putting the Vatican on the defensive and forcing bishops across the continent to confront the issue.

The bishop, Geirr Haugen, 58, who led his diocese in June, has since undergone therapy and "no longer carries on pastoral activity," according to a statement by the Rev. Federico Lombardi, the Vatican spokesman.

Moving quickly in a Norwegian press report, Father Lombardi said that, amid the abuse case as the suspension of church authorities in January 2009, a was handled "with rapidity" in a process overseen by the Congregation for the Doctrine of the Faith in Rome. Pope Benedict XVI accepted the bishop's resignation "in a timely manner," the spokesman said.

The congregation, which oversees sexual abuse cases against priests, has been the subject of scrutiny for the way it has handled such cases.

Hilroy Horn, Edberg, who took over the position, as it is formally called, in the central Norwegian city of Trondheim, the critical seat of the Catholic Church in the country, said in a statement that the Norwegian Catholic Church was "shaken in its foundations" by the revelation.

While the Vatican says that

The latest case to emerge in a clerical scandal churning through Europe.

2,000 priests have been reported in the past decade for abuse.

Kapittel 11 Boken

Utover høsten fortsatte vi å følge saken tett, med flere møter med biskop Eidsvig. Vi ønsket å være de første som fanget opp en eventuell ny utvikling i Müller-saken. Da vi fikk informasjon om at fornærmede i saken jobbet med en bok, jobbet vi aktivt for å få tilgang til boken først. Det fikk vi. Den kom ut 1. desember i år. I boken skriver fornærmede under pseudonymet David. Familiefaren i begynnelsen av 30-årene ønsker å være anonym. I boken «Ingen vei utenom – om oppgjøret med en katolsk biskop» skriver David om årene hvor han bar på hemmeligheten og hvordan han opplevde et massivt mediepress da saken ble avslørt. Han er opptatt av å formidle at han er fornøyd med kirkens raske håndtering av hans sak. Pengene som boken innbringer, går da også i sin helhet til bygging av ny St. Olav domkirke i Trondheim.

Som tidligere nevnt har Adresseavisen aldri hatt direkte kontakt med den fornærmede i Müller-saken. Vi har gjennom betrodde personer i hans krets gjort intervjuhenvendelser, både via e-post og muntlig. Da mannen under pseudonymet David ga ut boken «Ingen vei utenom» 1. desember, ga han samme dag et eksklusivt intervju med avisen Vårt Land. Dette er det eneste intervjuet han har ønsket å gi i forbindelse med Müller-saken.

Også i forbindelse med bokslippet reiste vi til Roma. Her formidlet vi vårt ønske om å snakke med Müller til ham via ordensbrødrene i huset han bodde i. Heller ikke denne gangen ønsket biskopen å gi et intervju.

Kapittel 12

Konsekvenser av saken

Müller-saken fikk flere konsekvenser. I tillegg til å avdekke den egentlige årsaken til biskop Müllers avgang, bidro saken til å kaste lys over flere interessante praksiser. Utbetaling av erstatning til offeret, kirkens taushet om saken og kirkens oppgjør utenom rettsystemet bidro til en debatt om kirkens egenjustis der en mulig kriminalsak ble holdt utenfor det norske rettssystemet. Samtidig ga Kirken inntrykk av at Müller var tatt helt ut av tjeneste, mens han i virkeligheten fortsatte å holde messer i Georgsmarienhütte i Tyskland.

Flere ofre varslet

Oppmerksomheten rundt overgrepssaken bidro til at også andre overgrepsutsatte kontaktet kirken om sine saker. Personer som hadde båret på lignende historier, enkelte helt fra slutten av 40-tallet, fikk en anledning til å fortelle om det. Kirkens eget fagetiske råd, som behandler overgrepssaker, berammet flere møter for å behandle henvendelsene. Per desember 2010 hadde de fått 21 saker og bekymringsmeldinger om overgrep eller utilbørlig adferd, ni av meldingene gjaldt mindreårige. I et intervju med Adresseavisen uttalte biskop Eidsvig at Müller-saken hadde ført til en større bevissthet rundt overgrep innenfor Kirken.

Innskjerpingen av varslingsplikten fremskyndet

Saken førte til en debatt om taushetsplikt versus avvergelsesplikten. Regjeringen fremskyndet innskjerpingen av prester og andres varslingsplikt etter

Müller-saken. Et intervju med biskop Eidsvig i Adresseavisen 28. mai 2010 viser at det er usikkert om denne innskjerpingen vil føre til konkrete endringer i forhold til kirkens praksis. Eidsvig uttalte at loven kan føre til sivil ulydighet for prester og biskoper, da de ikke er villig til å gå videre med informasjon gitt i forbindelse med sjelesorg eller skriftemål.

Politiets etterforskning

Politiet i Sør-Trøndelag fikk i desember 2009 tips om overgrep uten å iverksette etterforskning. Politiet uttalte selv at de måtte «fremskynde og intensivere etterforskningen» etter Adresseavisens oppslag. Politiet forklarte årsaken til at de ikke hadde gått videre med saken etter tipset den gang, var at det ikke forelå noen konkrete navn. Saken ble senere henlagt.

Større bevissthet rundt overgrep

En av de viktigste konsekvensene av avsløringen har vært at bevisstheten rundt overgrepssaker har økt, ikke bare i den katolske kirke, men også i andre kirkesamfunn.

«Dette var en kraftig påminnelse. Saken skjerpet oss i vårt forhold til misbruk av tillit» Helga Haugland Byfluglien, preses i Den norske kirke

Adresseavisen

Vedlegg: Sidene ligger i kronologisk rekkefølge

7. april

8. april

9. april

10. april

12. april

14. april

15. april

16. april

28. mai

8. september

Boken, 26. november

1. desember

Trondheim i dag: Pent, skyet til halvsyket, 8 grader.

Adresseavisen

Grunnlagt
1767

Uke 14
Nr. 78
244. årgang

Rønnes
danket ut
Bratseth
Sport side 4-5

- En etablert kulturelite
bestemmer i Trondheim
Morten «Diesel» Dahl og Robin Jenssen
slåss om Rosendals skjebne. **Kultur** side 3

Onsdag 07-04-2010 Tips oss på telefon 07200 / MMS/SMS til: 07200, kodeord TIPS

Løssalg kr. 20,-00

Vatikanet erkjenner misbruk av barn i Trondheim:

Biskopen tilsto sex- overgrep mot mindrårig

I skjul

Etter 28 år i Trondheim måtte Georg Müller forlate
bispesetet. Foto: RICHARD SÆGEN

Saken ble avsluttet med en årslønn til offeret

Nyheter side 2-6

Bo smart
og moderne

38 praktiske, lyse og moderne leiligheter på Nedre
Elvehavn med stor takhage, parkeringskjeller, 3t-treningssenter
og midtbyens største Rema 1000 butikk i bygget.

Tonje Børthen · Tlf. 41 60 54 82, Mette Leinum · Tlf. 46 42 84 80

www.portalenbolig.no

FINN

NYHET: Jobb 26 Tjenester 26 Eiendom 26 Næringslivet 26 Dødsannonser 30 og 31

KUNDESERVICE: 07200
kundeservice@adresseavisen.no

Klar for
innflytting
i august

PORTALEN
NEDRE ELVEHAVN

MIDT-NORGES FRIE STEMME

SJEFREDAKTØR: ARNE BLIX

Nyhetsredaktør: Kirsti Husby | Digital redaktør: Rolf Dymnes Stenslien

Samfunnsredaktør: Stein Arne Sæther | Utviklingsredaktør: Ellen Ingunn Andersen

Adm. direktør: Tove Nedreberg

Verden blir litt tryggere

Med tre ulike initiativ om atomvåpenredrustning, bidrar USAs president Barack Obama til at verden blir et litt tryggere sted.

Atomvåpenredrustning har ikke vært tema i internasjonal politikk siden USA og Russland inngikk den såkalte Start I-avtalen i 1991. Trusselen om et kjernefysisk ragnarøk ble betydelig redusert da den kalde krigen tok slutt. I krigene og konflikten som har preget verden de siste 20 årene, har ikke atomvåpen vært en del av

I morgen signerer Barack Obama og hans russiske kollega Dmitrijev Medvedev den første nedrustningsavtalen på 19 år.

trusselen – heldigvis. Det store antallet, og ødeleggende effekten i slike bomber, gjør at atomvåpen likevel må regnes som den alvorligste trusselen mot menneskeheten. I presidentvalgkampen i 2008 lovet Obama å jobbe for atomnedrustning og ikke-spredning, et budskap som han gjentok og forsterket i en tale 4. april i fjor. Nå gjøres løftene om til praktisk politikk. I går presenterte presidenten en ny doktrine for USAs bruk av atomvåpen. Endringen innebærer at USA hever terskelen for når landet kan true med kjernefysisk gjengjeldelse.

I morgen signerer Barack Obama og hans russiske kollega Dmitrijev Medvedev den første nedrustningsavtalen på 19 år. Avtalen skal overtas for Start I-avtalen, som utløp i desember i fjor. I den gamle avtalen var tallet på antall atomstridskoder for hver av de to landene 2200. I den nye Start-avtalen blir tallet 1550. Selv med 30 prosent reduksjon har Russland og USA mer enn nok atomkapasitet til å legge store deler av jorden øde. Det er likevel et viktig skritt som tas når avtalen signeres i Praha, ikke minst fordi avtalen signaliserer et mer tiltitsfullt forhold.

Russland og USA sitter på 95 prosent av alle atomvåpen. De to landene har derfor nøkkelen til et fremtidig totalforbud mot kjernefysiske våpen. Begge de største atommakterne har dessuten et stort ansvar for å sørge for at ikke enda flere land utvikler atomvåpen. I neste uke er Obama vert for en konferanse om ikkespredning, som samler nærmere 50 statsledere. Målet er at flere land skal slutte seg til ikkespredningsavtalen.

Utviklingen i Iran blir en prøvestein for et nytt atomvåpenklima. Det blir spekulert i at både Russland og Kina vil støtte et forslag til resolusjon fra FNs sikkerhetsråd om tøffere sanksjoner mot Iran, dersom landet ikke stanser sitt atomvåpenprogram. Sterkere bruk av FN er et av de nye signalene i amerikansk utenrikspolitikk. Dersom Sikkerhetsrådet samler seg om en kraftfull Iran-resolusjon, kan også det skrives på kontoen for en ny linje i Washington.

Obamas arbeid for kjernefysisk nedrustning var den viktigste grunnen til at han i fjor ble tildelt Nobels fredspris. Nobelkomiteen måtte tåle hard kritikk for avgjørelsen, fordi Obama ennå ikke hadde levert. Nå leverer han.

Ingen trenger å være i tvil om at han var en verdig prisvinner.

Natt og dag

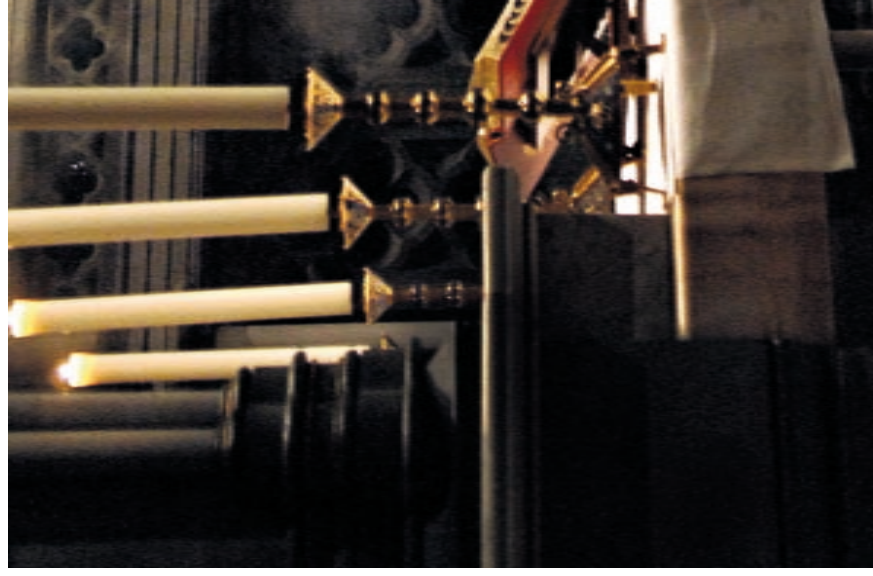
Mindre enn førti prosent av studentene i helsefag er innstilt på å ta mattevakt når de går ut i arbeidslivet. Fremtidens helsearbeidere vil helst arbeide på dagtid. Forholdet mellom onsdager og virkelighet er som forskjellen på natt og dag.

Nyheter

Onsdag 7. april 2010

Utdrekketabellen

Tiet om sex-

Konfrontert med historien til offeret, tilsto Trondheimsbiskop Georg Müller seksuelt misbruk av en mindreårig altergutt. Det var den egentlige årsaken til den hastige avgangen i fjor.

Overgrepene i den katolske kirke

Biskop Georg Müller sjokkerte menigheten under den katolske høgmessen i Trondheim søndag 7. juni i fjor, da han varslet at han var fristilt fra sitt embete. Nyheten kom som lyn fra klar himmel på det katolske miljøet i Trondheim. Den offisielle forklaringen var samarbeidsproblemer i menigheten. Etter gjentatte henvendelser fra Adresseavisen, kom i går bekreftelsen på hva som egentlig skjedd rundt den dramatiske avgangen. Troskon-gregasjonen i Vatikanet, under ledelse av kardinal Joseph Levada, besluttet å lette på sløret.

Hemmeligholdt

Bernt Eidsvåg, biskop for Trondheim og Oslo, formidlet i går Vatikanets uttalelse i saken.

– Jeg snakker på oppdrag fra kardinal Levada, som er prefekt for Troskon-gregasjonen. Det fremkom beskyldninger mot biskop Georg Müller, som ble sendt til Den hellige stol i februar i fjor. Innholdet i beskyldningene var seksuelt misbruk av en mindreårig. Etter undersøkelser tilsto biskop Müller anklagen, og hans avskjedssøknad ble akseptert. Siden denne tid har biskopen vært psykologisk behandling, eller terapi, og vært underlagt åndelig veiledning. Saken har ikke vært offentliggjort fordi offeret i saken ikke har ønsket det. Vedkommende er nå godt over myndighetsalder. Kirken har forskret seg om at forholdene er foreldret etter norsk lov, sier Bernt Eidsvåg.

Varslet etter mange år

Overgrepene skjedd mens Müller var prest i Trondheim. Etter å ha båret på hemmeligheten i rundt 20 år, fortalte offeret som nå er i 30-årene, om det seksuelle misbruket til en katolsk prest. Da gikk alarmen. En prest i Oslo katolske bispedømme ble av erkebiskopen i Stock-

holm satt til å etterforske saken. Han lyttet den til fornærmedes forklaring og fant den troverdig. Vatikanets ambassadør i Norden, erkebiskop Emil Paul Fischer, sendte saken til Vatikanet, der den ble behandlet av tre dommere i et tribunal. Avgjørelsen var at Müller måtte fratres.

Kalt inn på teppet

Da Müller ble kalt inn på teppet til erkebiskopen, la han kortene på bordet.

– Han tilsto med en gang han ble konfrontert med dette. Erkebiskopen presset ham veldig på spørsmålet om han hadde begått overgrep mot andre personer. Müller hevdet at det ikke var tilfelle. Det er heller ingen som så vidt meg bekjent, har henvendt seg til politiet eller andre instanser. Müller søkte muntlig avskjed der og da, og

har vel bekreftet det siden, sier Eidsvåg på telefon fra Østerrike. – Føler du deg tryggt på at Müller har snakket sant, så ikke flere har misbruks historier? – Jeg kan ikke være 100 prosent sikker på det.

Ikke politianmeldt

– Hvorfor har ikke saken blitt anmeldt til politiet?

– Det er ikke vårt ansvar i første omgang å melde til politiet når det er snakk om en myndig person. Kirken spør alltid sine jurister. I dette tilfellet var saken straffrettslig foreldet. I kirkeretten er det ingen foreldelsesfrist for biskoper, påpeker han.

– Gjorde kirken noe aktivt for å finne ut om det var flere ofre? – Det var ikke mye annet vi kunne gjøre. Hvis offeret i denne saken hadde ønsket det, så hadde vi gjort det. Men jeg er ganske sikker på at de an-

Dette skjer i dag

Helse- og omsorgsminister **Anne-Grete Strøm-Erichsen** (Ap) besøker

Molde og Kristiansund. Hun skal bl.a. besøke Kristiansund sykehus, Molde sykehus og delta på dialogmøte med ordførerne i Romsdal og Nordmøre på Hustadvika Gjestegård.

Pollenvarsel

Onsdag ventes moderat

spredning av pollen fra or og beskjeden fra hassel i Trøndelag.

Utdragsfotoen | Onsdag 7. april 2010

3

Om vi ser bort fra Martin Linge og noen få til, er det et tydelig mønster at de motstandsfolkene som falt under krigen har kommet noe i skyggen av de som overlevde. Kultur side 4-5

Overgrep mot gutt

klagene ville kommet av seg selv. Det er vanskelig å gjøre noe før anklager blir meldt.

– Ved at saken ikke ble varslet til politiet, har dere ikke forhindret at eventuelle andre overgrep kunne avdekkes?

– Det blir ren gjetning. På dette tidspunkt var det ingen fare for gjentakelse, vil jeg gå ut ifra.

Fratatt alle posisjoner

– Hva gjør denne saken med tilliten til den katolske kirke?
– Ikke noe godt. Rent bortsett fra at kirken handlet raskt, og har gjort sitt beste for offeret. Müller er blitt utelukket fra posisjoner kirken kan gi ham. Han vil aldri få noen posisjon i kirken mer. Å gjenopprette det offeret har mistet, er umulig. Det er det forferdeligste ved overgrepssakene.
– Hva kan gjøres for å gjen-

skape tilliten til kirken?

– Jeg tror nok man har handlet så godt man har kunnet for å forhindre ny skade, gjenopprette tilligere skader og gjenopprette det offeret har mistet – i den grad det er mulig.

Eidsvåg sier han er glad for at kirken har behandlet saken raskt.

– Jeg er glad for at de også gjorde det på offerets premisser. Dette er en trist sak, men jeg ber for de involverte om at kirken lutres gjennom dette.

Müller er fratatt sin myndighet og vil aldri få et kirkelig oppdrag igjen. Jeg ber Gud at denne type overgrep aldri skal skje igjen, sier Eidsvåg.

SÆBA BAJOGHLI 900 47 257
sebaabajoghli@adresseavisen.no
SVEIN INGE MELAND 951 98 688
svein.ingen.meland@adresseavisen.no

På den annen side

Harald Eia banket på lukkede dører, og toreadorer av forskjellige slag imtok arenaen. Skulle de ta oksene eller hverandre? Auraen av makt og ære var umislikt åpenlig...
Les «På den annen side» i Kulturdelen

Debatt i dag

Det er på tide at den liberale bevegelse kommer på banen med et alternativt skoletilbud for å gi de unge maksimal personlig frihet i deres oppvekstår.
Les Debatt-sidene.

Adresse.no

Se morsomme og søte dyrevideoer på adresse.no og send inn dine egne.

På denne dag

1990: Den 7. april kl. 02:00 om natten oppsto det brann om bord i passasjerferja Scandinavian Star. Brannen utviklet seg til en katastrofe som krevde 159 liv.

Uttalelsen fra Vatikanet

Jeg snakker på oppdrag fra kardinal Levada, som er prefekt for Troskongregasjonen:

Det fremkom beskyldninger mot biskop Georg Müller, som ble sendt til Den hellige stol i februar i fjor.

Innholdet i beskyldningen var seksuelt misbruk av en mindreårig. Etter undersøkelse tilsto biskop Müller anklagen, og hans avskjedssoknad ble akseptert.

Siden denne tid har biskopen vært i psykiologisk behandling, eller terapi, og vært underlagt åndelig veiledning.

Saken har ikke vært offentliggjort fordi offeret i saken ikke har ønsket det. Vedkommende er godt over myndighetsalder. Kirken har forsinket seg om at forholdene er foreldet etter norsk lov.

Biskop for Oslo og Trondheim, Bernt Eidsvåg, til Adresseavisen i går ettermiddag.

Fratatt myndighet: Georg Müller (bildet) vil aldri få noen posisjon i kirken mer, opplyser biskop Bernt Eidsvåg. - Müller er fratatt sin myndighet og vil aldri få et kirkelig oppdrag igjen. Jeg ber til Gud at denne type overgrep aldri skal skje igjen, sier Eidsvåg.
Foto: IVAR MOLL-SKJENES

Følg reaksjonene:
adresse.no

Kirken ga offeret en årslønn etter overgrep
Les mer neste side ▶▶▶

Kirken betalte offeret en årslønn

Den katolske kirke skal ha betalt overgrepsofferet en årslønn i oppreisning. Etter det Adresseavisen erfarer dreier det seg om 400 000 – 500 000 kroner.

Biskop Bernt Eidsvåg i Oslo, katolske bispedømme, har også ansvaret for Trondheim stift. Han ønsker ikke å kommentere denne saken, men Adresseavisen kjenner til at den overgrepssatte ble spurt av kirken hva han ønsket seg i erstatning. Han skal ha svart at han ønsket en årslønn – og fikk det.

– Jeg vil helst ikke si noe om dette, sier biskop Bernt Eidsvåg.

Ifølge biskopen har han ikke vært involvert i undersøkelsen av overgrepssaken, men det var han som håndterte erstatningssaken i etterkant. Han avkrefter ikke at det ble betalt en erstatning til offeret i ettertid, men vil kun uttale seg på generelt grunnlag.

– Det er vanlig å yte en erstatning, sier Eidsvåg.

– Var dette et økonomisk oppgjør betalt av Vatikanet?

– Dette vil pålegge den lokale kirke, sier biskopen.

I den katolske Kirkeretten er det viet et avsnitt til såkalt skadesubdring, eller oppreisning og erstatning, i vedlegget om kirken håndtering av seksuelle overgrep: «En overgrepssak kan gi et berettiget grunnlag for krav om skadesubdring, som kan ha form av erstatning for økonomisk og oppreisning for ikke-økonomisk tap».

Taus om oppreisning: Biskop Bernt Eidsvåg vil ikke uttale seg om erstatningssaken i etterkant av at overgrepet ble varslet til kirken.

Foto: ØRNE BORGÉN / SCANPIX

- Müller har for-rådt vår tillit

Biskop Müller har for-rådt fornærmedes og vår alles tillit, skrev biskop Bernt Eidsvåg i et unskylldningsbrev til overgrepsofferet sommeren i fjor.

Etter fornærmedes eget ønske, skrev Bernt Eidsvåg en unskylldning på vegne av Den katolske kirke:

– Jeg skrev at Müller har for-rådt offerets tillit, at han har foretatt seg noe som både fra normal menneskelig anstendighet og fra kirkenes egne regler er utallig. Jeg vet at det har påført offeret stor belastning, og jeg ber på kirkenes vegne om unskylldning. Jeg har også gjort han oppmerksom på at det sviket han opplever, det opplever vi også. Müller har handlet imot alle retningslinjer og de løfter han har avlagt, sier Eidsvåg, som er Den katolske kirkes øverste leder i Norge.

– Har Müller uttrykt angret?

– Det vet jeg ikke. Jeg har inntrykk av at de som forgriper seg mot mindreårige ikke skjønner hva de gjør, det mangler noe alvorlig i personens modenhet. Kanskje er dette en slik situasjon.

Eidsvåg sier han er lettet over at saken blir kjent.

– Det er en trist sak fra begynnelsen til slutt. Jeg synes oppriktig synd på offeret, og jeg håper det er tilgivelse for Müller, sier han.

Overgrep og sladder i Vatikanet

Avsløringer om seksuelle overgrep har bølget over Vatikanet. I pavens påsketale for kardinalene kalte «sladder».

Det har dukket opp nye avsløringer i Irland, Sveits, Tyskland, Nederland og USA.

10 667 mennesker i USA har anklaget katolske prester for seksuelle overgrep mellom 1950 og 2002. I 2002 ble mange stygge sexovergrepssaker rullet opp i USA. Prester ble avsat. Mellom 1992 og 2008 hadde den amerikanske katolske kirke

betalt ut to milliarder i forlik til ofre.

Paven kritiserte

Mørketallene er trolig store. Presten Lawrence Murphy for-grep seg på mindreårige døve, ved skolen han underviste på, og ledet, mellom 1950-77, i Wisconsin, USA. Murphy skal ha innrommet seksuelle overgrep på 200 barn, for sin død i 1998.

Mange skal ha visst om forholdene og varslet om dem. Da New York Times skrev om saken, kritiserte Vatikanet avisen for sin dekning av skandalen. De ville ikke ha på seg at kirken skal

ha forsøkt å dekke over det systematiske misbruket.

Paven visste

Den tyske presten Peter Huillermann ble i 1986 dømt for misbruk av unge gutter. Ofre sier de har flere ganger i løpet av flere

tiår klaget og advart mot Huillermann, men at kirken har ignoreret deres sak. Overgrep skal ha funnet sted mens den nåværende paven var Erkebiskop av München og Freising, og der-med Peter Huillermanns overhode. I 1980 stjal Joseph Ratzinger (nå: Pave Benedict XVI) ha fått skriftlig beskjed om at den

pedofile presten returnerte til erkebispedømmet etter anklager om seksuelle overgrep. Det fikk han. Presten ble flere ganger overført til nye menigheter hvor han jobbet direkte med barn og unge, selv etter overgrepssdommen.

Paven beklaget

Den irske biskopen John Magee nedict XVI til ofre for overgrep fra det irske katolske prestekapet. Murphy-rapporten avdekket at den katolske kirke hadde dekket over flere stygge overgrepssaker mellom 1975 og 2004.

John Magee var personlig sekretær for tre paver, Paul VI, John Paul I and John Paul II. Fire andre irske biskoper som kanyttes opp mot fortidse av overgrep har tilbudt seg å gå. En ert il nå innviglet avskjed.

I mars i år beklaget Pave Benedict XVI til ofre for overgrep fra det irske katolske prestekapet. Murphy-rapporten avdekket at den katolske kirke hadde dekket over flere stygge overgrepssaker mellom 1975 og 2004.

Utbredtabbilen | Onsdag 7. april 2010

Nyheter 5

Lav profil: Adresseavisen har også forsøkt å nå biskop Georg Müller per e-post uten å lykkes. Vi nådde heller ikke gjennom til bispedi-kongregasjonen i Roma i går ettermiddag. Foto: KJELL A. OLSEN

Vet ikke hvor Müller er

BERLIN: Hverken Trondheim stift, biskopen i Oslo eller Georg Müllers ordensbrødre i Tyskland vet hvor den tidligere trondheimsbiskopen oppholder seg.

Adresseavisen har de siste dagene forsøkt å oppspore Georg Müller for å få hans kommenar til overgrepssaken som nå rulles opp.

– Müller har holdt en veldig lav profil i Tyskland, og jeg vet at han har vært en del på reise. Jeg kjenner ikke til at han har hatt noen offisiell opptrreden som biskop eller kirkelig leder i Tyskland etter at han forlot Trondheim, sier Heinz-Josef Catrein til Adresseavisen.

Han er leder og provinsial av den tyske provinsen til Picpuspatrene, den ordenen som biskop Georg Müller tilhører. Han er også en av flere prester som forlot Trondheim etter mange års konflikter med Müller.

Vet ikke hvor

Catrein sier til Adresseavisen at han ikke vet hvor Müller befinner seg.

– Som provinsial av Picpuspatrenes tyske provins er jeg ikke Müllers overordnede. Han er fremdeles biskop, og hører derfor til direkte under bispedi-kongregasjonen i Roma, sier Catrein.

Heller ikke Trondheim stift vet hvor Müller oppholder seg eller har hans kontaktninformasjon. Müller har ikke tatt kontakt med stiftet for å oppgi sin

ikke oppgi nærmere kontaktninformasjon.

– At han står i databanken, betyr at han har hatt noe med oss å gjøre, men bare personallansvarlig kan hente ut kontaktninformasjon, sier pressekonferanselansvarlig ikke tilgjengelig.

Adresseavisen har også forsøkt å nå biskopen per e-post uten å lykkes. Vi nådde heller ikke gjennom til bispedi-kongregasjonen i Roma i går ettermiddag.

Da Adresseavisen i fjor skrev om biskopens avgang, forsøkte vi å komme i kontakt med Müller på telefon og ved hans bopel uten å lykkes. Han har aldri kommentert sin avgang offentlig utover de ord som ble sagt til menigheten da han holdt sin siste gudstjeneste.

adresse, ifølge kansellist og økonom Kai Hauge. Heller ikke oslobiskop Bernt Eidsvåg vet hvor Müller er.

Fikk behandling

Ifølge Vatikanet har biskopen vært i psykologisk behandling, eller terapi, og vært underlagt åndelig veiledning i tiden etter den dramatiske avskjedten fra Trondheim. Adresseavisen kjenner til at han har vært innlagt på et sykehus i landlige omgivelser utenfor en tysk småby.

Biskopen holder kanskje fremdeles til i området der han var innlagt, og Adresseavisen har forsøkt å få kontaktninformasjon gjennom det aktuelle bispedømmet. Deres pressekonferanselansvarlig har beklaget at de har biskop Georg Müller i sin databank, men de kunne i går ettermiddag

! Fakta

Georg Müller

- Født 7. juni 1951 i Volksefeld i Tyskland.
- Avla i 1972 de første løfter som ordensbrødr i Picpuspatrenes kongregasjon.
- Ble presteviet i 1978.
- Avsluttet licentiatgraden i teologi i 1981 ved universitetet i Münster, og reiste til Trondheim.
- Ble utnevnt til biskop-prelat av Trondheim Stift i 1997. Viet til biskop og formelt innsatt 28. juli 1997.
- Innvilget avskjed den 8. juni, og forlot Norge 15. juni 2009.

! Fakta

Lokale konflikter

- Müller ble tidlig innkallt for Vatikanet, av lokale prester i menigheten i Trondheim, etter store samarbeidsproblemer innad.
- Protestene gikk den gang på han skal ha behandlet folk negativt.
- Prestene Heinz-Josef Catrein, Arne Marco Kirsebom og Olav Müller forlot Trondheim etter konflikter med Georg Müller.
- Formannen i menighetsrådet, Njål Kristiansen, trakk seg en måned etter innsettelsen av Müller i 1997.
- Müller var i konflikt med Dordi Skugevik Tandø, som ble truet med interdikt (mistek sine rettigheter som katolsk) etter å ha uttalt «riks» under den onde biskop-undersmesse.

REPORTERE:

SÅBA BAUCHLI 900 47 257
SVEIN INGE MELAND 951 98 688
BERIT BAUMBERGER
DAVID BACH
NORUNN BERGSEN

Et mønster av fortelliser om sex-overgrep

Kommentar ▶▶▶

Boots apotek

har åpnet på Nordre!

Vi ønsker deg velkommen til vårt nye Boots apotek på Nordre! Prøv nye og spennende produkter og hør om alle våre helse tjenester.

Prøv våre faglige tjenester!

- Legemiddelsamtale
- Blodsukkermåling
- Oppfølging i bruk av diabetesutstyr
- Oppfølging i bruk av astmamedisin

3 for 2

på utvalgte fluorprodukter fra Flux og NycoDent!

Fordi helse og naturlig skjønnhet hører sammen

Boots apotek Nordre

Nordre gate 5. Tlf: 73 99 05 50

apotek

Trondheim i dag: Stort sett skyet, litt regn, 8 grader.

Adresseavisen

Grunnlagt 1767
Uke 14
Nr. 79
244. årgang

Kosmorama vil ikke til Rosendal
Kultur side 3

Flytter krigsutbruddet 50 år
Viggo Valle med program om hvordan 9. april 1940 ville blitt på radio i 1990. **Kultur** side 5

Torsdag 08-04-2010

Tips oss på telefon 07200 / MMS/SMS til: 07200, kodeord TIPS

Løssalg kr. 20,00

Demonstrerte: Jon Kuløy var en av 10 000 som møtte helseministeren for å berge sykehuset i Kristiansund. FOTO: RUNE PETERNESS

Ministeren møtt med applaus

10 000 nordmøringene møtte helseministeren for å berge sykehuset i Kristiansund. Flyttingen blir stanset inntil alle utredninger er gjort. **Nyheter** side 2-3

Spillestil-debatten

- Hamrén har levert som bestilt

- RBK har to valg når svensken skal erstattes, sier Rune Bratseth. **Sport** side 2-3

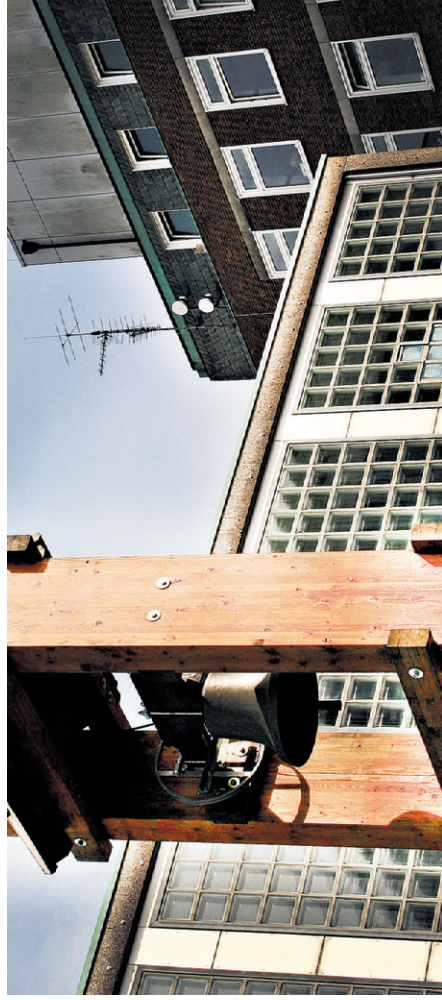

Identifiserer et ansikt på 3 km avstand

Trondheimsfirma har utviklet utstyr som både kan spare liv og miljø til sjøs. Firmaet får statlig investeringsstøtte fra Investinor. **Økonomi** side 27

Biskop Müller preker videre i Tyskland

Kapellet

I dette kapellet i den lille tyske kommunen Georgsmarienhütte har biskop Georg Müller holdt rundt ti gudstjenester siden desember i fjor. Foto: BERIT BAUMBERGER

Preker: Nonner, sykehuspasienter og menighetsfolk i en liten småby i Tyskland har de siste månedene lyttet til Müllers prekener.

Ukjent: Ingen visste at han har erkjent overgrep mot en mindreårig gutt.

Overrasket: –Nyheten har overrasket og berørt de ansatte på sykehuset veldig, sier pressesjefen ved sykehuset som kapellet er tilknyttet.

Griper inn: Biskop Bernt Eidsvåg i Oslo og Trondheim sier han vil stanse praksisen.

Nyheter side 8-2

Ukens Go'helg-produkt
fredag og lørdag

Fast Go'helg-pris

1490

pr. pakke

Fersk krydret filetkotelett av svin
2x120 g pr. kg 62,08

Gjelder så langt beholdningen rekker.
Kun til private husholdninger.

KMM mini pris

KUNDSERVICE: 07200
kundeservice@adresseavisen.no

NYHET: Jobb 31 Dødsannonser 38 og 39

FINN

8 Overgrepene i Den katolske kirken

Torsdag 8. april 2010

Adresseavisen

Varsler følte seg kneblet av kirken

Mannen som varslet om biskop Georg Müllers seksuelle overgrep opplevde at Den katolske kirken ville dysse ned saken.

– Jeg følger fortsatt at det mangler en opprydding. Nå må våre ledere ta ansvar, sier mannen.

Etter Adresseavisens avsløring om biskop Müller i går, måtte Den katolske kirke fortere ut og forklare hvorfor de har tettet om den alvorlige saken i over ett år. Mens kirken er opp-tatt av å vise at den tar saken alvorlig, følger mannen som i for- varslet om overgrepene mot al- terget ut at kirken har forsøkt å kneble han. 20. januar i for- ringte varsleren til Den katolske kirken kontaktperson i over- grepsaker, pater Arne Kirse- bom. Varsleren fortalte om over- grep begått av biskop Georg Müller. Kirsebom slo straks fast at saken måtte sendes til Pavens nordiske ambassador i Stock- holm.

Det ble starten på saken som i

går eksploderte i Adresseavisen. Seks måneder etter den viktige telefonsamtalen januar kvelden i fjor, tok biskop Müller en dra- matisk og overraskende avskjed med den katolske menigheten i Trondheim.

Støtte og varsler

– Jeg ble kjent med overgrepene i midten av januar 2009. Arsa- ken til at fikk vite om saken var kanskje at jeg hadde vært kritisk til Müllers ledersil. Etter min mening bedrev han en mob- bing av de andre geistlige, sier varsleren.

– Jeg vet at det gikk ut mel- ding fra erkebiskopen i Norden om at det ikke skulle være noen kontakt mellom meg og fornær- mede. Kanskje det var fordi jeg var kritisk til Müller. De var nok oppnått av å holde saken skjult, også. De vil helst ha buktet og begge endene, sier mannen når Adresseavisen møter ham.

Overrasket over tempoet

Varsleren fikk inntrykk av at det fungerte godt med psykologen og støttestrepen som den katol- ske kirken nedsatte i saken. Da

Adresseavisen i går

han torsdag 4. juni fikk høre at Müller kom til å varsle sin av- gang på kommende søndags ho- vnesse, ble han svært overras- ket.

– Jeg hadde ikke foreslått meg at det ville skje så raskt. For min egen del vil jeg si jeg ble lettet og glad da saken ble kjent i går. Det var ikke riktig at den ble holdt hemmelig. Menigheten burde straks ha fått høre sannheten om hvorfor han måtte gå. Jeg sy- mer for at Müller slapp for billig, sier mannen.

Eterlyser tydelig biskop

Varsleren mener det gjenstår mer for å bli ferdig med over- grepsaken.

– Jeg følger at det mangler en opprydding. Biskopen må tone et ledelsesansvar som vekker trygghet og garant. Det er ikke vi lekfolk som må gå foran og fronte slike saker. Jeg har gjort ting jeg ikke skulle ha gjort i denne saken – men hvem skulle deres ha gjort det, spør varsle- ren.

Han mener det er oppstått en tillitskrise mellom lekfolk og geistlige i Den katolske kirken. – Når paven kommer med så forvirrende signaler er det desto viktigere at lederne leger ned i systemet er tydelige. Det var po- sitivt at biskop Eidsvåg kom- menterte at paven var våg, men nå er det viktig at Eidsvåg går foran. Det må komme tydelig frem at eventuelle andre som er utsatt for overgrep skal føle det trygt å komme frem.

Han mener politiet skulle vært koblet inn, uansett om saken var straffrettslig foreledt eller ikke. – Det er viktig å få en avslut- ning og en ny start. Jeg håper bare at det skjer raskt. Slike his- torier kan vi ikke fortsette med. Kirken ledere kan ikke mangle tillit.

– Frykter du at det er flere ofre?

– Jeg frykter det. Men det er ingen som kan hjelpe dem hvis de ikke sier fra. De må vite at de kan si fra, være sikret full anony- mitet og bli behandlet profesjo- nelt.

Eidsvåg må til Trondheim

Som et ledd i prosessen, mener varsleren at biskop Bert Eids- våg må komme til Trondheim for å bistå menigheten i denne vanskelige tiden.

Adresseavisen henvendte seg i går til erkebiskopens kontor i Stockholm, men ble ikke i å få ham i tale. Hans sekretær viste til at saken skulle håndteres av Den katolske kirke i Norge.

– Jeg har ikke pålagt noen minnkurv. Hva andre har gjort kjenner jeg ikke til. Det var etter formærmedes ønske at saken ikke ble offentliggjort, sier bi- skop Eidsvåg.

SÅ FA BA DUCHLI 90046257

seba.balochli@adresseavisen.no

SVENNINGE MELAND 95986688

sveni.m@adresseavisen.no

– Detsom er uhyggelig med denne saken er at han gikk inn for å bli biskop velvitende om hva han hadde gjort.

Det sier Oslo bispedømmets ge- neralvikar Arne Kirsebom, som også er kontaktperson i over- grepsaker i Den katolske kirke i Norge.

– Ingen av oss visste, men Müller visste at han hadde gjort noe som er uførelig med å være prest og biskop i Den katolske kirke. Det synes jeg personlig er

selv hadde ønsket det.

– Hvordan skal kirken komme seg ut av dette? – Det er litt for tidlig å si. Jeg har ikke noe klokt svar på det. Kirken må ta disse saken på al- vor, og få slike mennesker ut av systemet. Jeg mener at prester som forgriper seg på barn ikke har noe i prestestanden å gjøre. Man kan ikke forflytte en prest, man må fjerne en slik prest. At det er en biskop involvert gjør saken mye mer alvorlig, men han er tatt ut av tjeneste nå.

- Uhyggelig, sier generalvikaren

Arne Kirsebom var en av tre prester som forlot Trondheim en måned etter at Müller ble biskop i 1997.

– Det var umulig i Trondheim å være sogneprest i Trondheim med ham som biskop, sier han.

Her preker Müller i dag

Les på side 10

ARK
BOKHANDEL

POCKET
69,-

ARK ANBEFALER
ANBEFALER ARK ANBEFALER

369,-

BARNEPIKEN

Kathryn Stockelt

Rørende, morsom og dyrt avonlig.
"Fantastisk roman fra seriatene på 60-tallet - stor underholdning og myke å lære!"
Elin, An Strandgaten

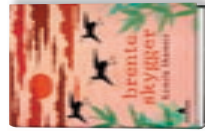

349,-

50/50

Frode Gyllten

Slapp, humoristisk engasjerende og utvilsomt. I år flyer innrøret 50 år.
"Sliende vakker og enkelt formulert."
Allerposten

379,-

BRENTE SVIGGER

Kamilla Shamsie

Hvordan endte det hele slik? Sprer en fange på vei til Chikago eller Bay. Brente skygger er et gripende drama som krysser generasjoner, kulturer og kontinenter.

329,-

TORDEGUDENS SJØNN

Arto Paasilinna

"Arto Paasilinna viser igjen sin gamle og nye tilnærning til skildringen. VG

398,-

GRAND PRIX - HISTORIEN OM FORMEL 1

Alle Gulbrandsen & Morten Malm

Strålende om Formel 1 på norsk.

ARK
BOKHANDEL

Ark.no

Sterke reaksjoner

Adressa.no-leserne er sterkt engasjert i overgrepssaken fra Trondheim.

Uhyggelig

Etter å ha lest samtlige artikler om dette temaet sitter jeg igjen med en følelse av at politiet og samfunnet kun har sett toppen av isberget når det gjelder overgrepene. Det kan virke som om den katolske kirken er et fristed for pedofiler, det må den ikke få forbli.

AR

Hvem kan tenke seg å snakke barnas sak?

Det er syndere og avvikere i alle kulturer og religioner. Det som uheldigvis er litt spesielt i denne saken er at overgripere blir så til de grader beskyttet og tatt vare på. Overgripere trenger ikke en gang å stå for erstatningsbeløpet, det tar «arbeidsgiver» seg av.

Undrende

Nok en gang
Ikke overraskende med nye avsløringer. Hvor mange historier er det som aldri kommer frem? Dette er for meg enda en ny grunn til å bli nok et hakk mer skeptisk til de som skjuler seg bak Guds navn. Skinnhellige!

EA

Bedehus

Nu har den katolske kirken tatt dette på en ordentlig måte etter offerets ønske. Kanskje det er på tide at noen også står fram om hva som har foregått rundt om i de tusen bedehus. Eller gjelder ikke åpenhet lengre når det kommer til statskirken? Alle heksejegere angriper nu den katolske kirken og glemmer helt offerets ønsker.

Achem

Kvalmennde

Har hatt en fornemmelse lenge av dette. Snakker om ulv i færdet...Slike personer bruker sin makposisjon på en kynisk måte og vil fortsette hvis ingen stanser ham. Å vente til saken er foreldet er passivt og vitner om en kultur som må opp til overflaten.

Bonna

Sollhat

Har tenkt på hvorfor dette nå synes å opptre så mye innenfor den katolske kirken. Jeg tror ikke at det er på grunn av sollibatet, men heller at disse mennesker kjenner at de har en usunn adferdstrang og av den grunn velger kirken og sollibatet i håp om at det skal hjelpe dem i å bli kvitt trangene. Men når de ikke kan snakke om det, får de heller ikke den hjelpen de trenger. Så sprekker de vel på et tidspunkt.

Livi

En slik sak kan vel aldri bli foreldet?

Offeret sliter vel resten av sitt liv. Mye grums blandt disse «fomme» herrer. Spill for galleriet. Blir kvalm.

Posse

Lettest

Mannen som varslet om overgrepene i Trondheim er glad for at saken er blitt kjent. Han mener Den katolske kirken trenger en grundigere opprydding i forhold til overgrepssaker. Foto: VEGARD EGGEN

ARK

BOKHANDEL

SPAR 250,-

Før 499,-
JORDEN SETT FRA HIMMELLEN
Yann Arthus-Bertrand
Vakkert og aktuell bok.

SPAR 251,-

SPAR 230,-

Før 429,-
DEN STORE EVENTYRBOKA
Lurid Opsahl (red.)
En overordtlig eventyrsamling.

SPAR 200,-

SPAR 230,-

Før 450,-
EYVIND HELLESTROM
EYVIND HELLESTROM
La deg inspirere av Hellestroms smakfulle retter og spennende vinsteg.

SPAR 200,-

SPAR 200,-

Før 349,-
ECCELIA SAMARTIN
Salsabandhalla
Cecilia Samartin

SPAR 200,-

FLERE BØKER FOR PENGENE

199,-

199,-

249,-

199,-

149,-

Ark.no

Uvalget varierer fra butikk til butikk. Tilbudet gjelder ikke på Ark.no

12 Overgrepene i Den katolske kirken

Torsdag 8. april 2010 | Adresseavisen

Har ennå ikke snakket med sine overordnede:

Presten visste ingenting

– Det jeg har fått vite om overgrepssaken er gjennom Adresseavisen og når jeg selv har ringt pressekontakten vår i Oslo, sier Dominic Thanh van Nguyen.

– Det kom som et sjokk og en virkelig overraskelse for meg i morges. Jeg visste ingenting om noe av dette før jeg ble oppringt av Adresseavisen klokken halv åtte, sier Dominic Thanh van Nguyen. Han er sogneadministratør og prest i St. Olav menighet i Trondheim.

– Jeg ringte vår pressekontakt i Oslo, Pål Bratbak, for å få vite hvordan jeg skulle gå frem. Det var altså ingen av hans overordnede i Den katolske kirke som har henvendt seg til han i løpet av dagen.

Og akkurat det vil ikke presten i den katolske menigheten i Trondheim mene noe om.

– Jeg er mer forvilet over det som har skjedd. Selve overgrepet. Det andre får jeg ta senere.

Kirken vet best

– Kirken vet hva som er beste måte å håndtere dette på, sier presten.

– Jeg tror kanskje ikke det hadde vært godt for meg om jeg visste om det på forhånd. Det ville preget meg og bekymret Thanh van Nguyen.

Han understreker overfor både presse og sin egen menighet at offeret i overgrepssaken har ønsket anonymitet.

Overgrepssaken som involverer tidligere biskop Georg Müller preget messen i gått ettermiddag, ved at presten nevnte det i forkant. Dessuten ba han for offeret og «alle som er involvert i denne forferdelige hendelsen». Dominic Thanh van Nguyen redegjorde for saken i en kort tale etter messen. Ordlyden i bud-

Ba for offeret

Sogneadministrator Dominic Thanh van Nguyen (i midten) fortalte menigheten at han har opplevd dagen som en ny Langfredag. – Lyspunktet i forvilsen vi

alle føler er at Den hellige stol handlet raskt, kontant og med umiddelbar virkning da saken ble meldt.

Foto: MARIANN DYBEAHL

skapet var i stor grad hentet fra pressemeldingen med biskop Bernt Eidsvigs uttalelser som ble offentliggjort i går morges.

Omtanke for offer og menighet
Presten formidlet også sin personlige reaksjon med menigheten.

– Mine første tanker var to ting: Vi må be for offeret. Det må være forferdelig for han i denne tiden. Han ønsket å være anonym, og nå er det kjent i media. Og for det andre, hvordan kan jeg på best mulig måte håndtere dette?

Det løser presten ved å innkalle menighetsrådet etter messen i dag. – Der skal vi snakke om hvordan vi skal håndtere

i Oslo, ikke spist. Dessuten har han bekymret seg for at han ikke hadde tid til å fokusere på ettermiddagens messe. – Jeg har ikke rukket å fordøye noe av dette, sier han og takker for den støtten han har fått fra folk i menigheten og fra andre kirkesammfunn.

REPORTERE:
SÅBÅ BAUØGHLI
SVEIN INGE MELAND
BERIT BALMBERGER (TYSKLAND)
PAL SOLBERG
ROLF ROLFSEN
NORUNN BERGSEN
DAVID BACH
SV SANDVIK

– Overgrep mot barn gjør meg svært sint

– Jeg blir veldig sint når jeg hører om utnyttelse av barn. Jeg har ikke ord for det jeg føler, sier Teresita Olsen, menighetsrådets leder i St. Olav kirke.

Meldingen om at biskop Georg Müller har begått seksuelle overgrep mot en korgutt kom overraskende på Teresita Olsen. Hun synes det er trist og tungt å bli konfrontert med en slik nyhet, og hun innser behovet for et møte om saken.

– Selv er jeg sykmeldt for tiden, men jeg har fått en annen styret til å ta initiativ til et møte, hvor menighetens medlemmer kan treffes og snakke om det som har skjedd. Trolig vil det skje allerede torsdag kveld, sier Olsen.

Olsen har vært med i den katolske menigheten siden hun kom til Leiksvik fra Filippinene i 1983. De siste seks år har hun vært leder av menighetsrådet bestående av syv medlemmer.

– Slike overgrep som det her er smakk om, kan gi varige skader. Det er all grunn til å tenke slik sak alvorlig, sier Teresita Olsen.

Vil stoppe lønn

– Biskop Georg Müller mottar forsatt lønn fra Trondheim stift. Dette vil biskop Bernt Eidsvig sette en stopper for.

– Jeg har bedt om at lønnsutbetalingene avvikles. Det er urimelig at kirke-distriktet skal ha denne kostnaden. Dette er kostnader som må bæres av hans egen orden, sier Eidsvig. Georg Müller tilhører ordenen picpuspaterner.

Les mer om saken på adpressa.no

Derfor!

Fra **3,20%** rente, eff. 3,26%
• Lån inntil 80% av boligens verdi
• Vi ordner alt det praktiske
• Les mer på www.bnbank.no
eller ring 08020

Hvorfor

boliglån i BN Bank?

Vi gjør bank enkelt, lønnsomt og forutsigbart.

Stille Det var her, i den katolske kirken i Trondheim, biskop Georg Müller fungerte som prest da overgrepene han har innrømmet skjedde. Foto: MARIANN DYBDAHL

Overgrep, makt og fortelser

Historien om den katolske Trondheims-biskopens dramatiske avgang i fjor sommer, føyer seg inn i mønsteret av fortelser om seksuelle overgrep i pavekirken.

Først etter flere henvendelser fra Adresseavisen til ledelsen i den katolske kirke i Norge, kom bekrefteisen, klart av Vatikanet, går ettermiddag: Den virkelige årsaken til at Georg Müller gikk av som biskop for Trondheim stift, var seksuelt misbruk av en mindreårig gutt i menigheten. Dette innrømmet biskopen da han ble konfrontert med anklagene om overgrep. Offeret er nå en voksen mann som etter over tjue år betrodde seg til en prest.

Den katolske kirken satte da i gang sin egen «etterforskning». Det er i det minste positivt at kirken tok offeret på alvor og lyttet til beskyldningene. Saken gikk videre til Vatikanet, der et tribunal av tre dommere avgjorde at Müller ikke lenger kunne være biskop. Offisielt het det at han fra trådte etter eget ønske.

Den virkelige grunnen til hans avgang ble ikke gjort kjent. Det kunne være biskop. Offisielt het det at han fra trådte etter eget ønske.

Overgrep begått mot barn av menn i prestekappe, blir nærmest systematisk dysset ned.

nighet, men dette var problemer som lå noen år tilbake i tid.

Nå kommer sannheten for en katolske kirken aller mørkeste sider: fortelser om grove tillitsbrudd og misbruk av makt og autoritet. Overgrep begått mot barn av menn i prestekappe, blir nærmest systematisk forsøkt dysset ned. De blir fordømt i generelle vendinger og knapt nok beklaget, enten de foregår i Irland, USA, Tyskland eller andre land.

Så sent som i påskehelgen, kritiserte biskop Bernt Eidsvåg i Oslo og Trondheim sin egen pave for ikke å ha benyttet sin store tale på Petersplassen 1.påskedag til å beklage de mange overgrepene som er avslørt i den katolske kirken i det siste.

Den konkrete saken i Trondheim ble aldri anmeldt til politiet. Det er klanderverdig. Den samme biskop Eidsvåg som refset paven for mangelen på åpenhet, viser til foreldelses-

fristen for straffesaker. Han hevder også at det ikke er kirkenes plikt å anmelde forhold som gjelder en myndig person.

Dette er ren formalisme og selvsvarer. I det sivile samfunnet, som selv den katolske kirken er en del av, blir mislikker om straffbare handlinger anmeldt, etterforsket og eventuelt ført for rettsystemet. Det er ikke opp til kirken, men til politiet og påtalemyndighet å avgjøre om en sak er foreldet eller ikke. Når kirken ikke anmelder forholdet, får heller ikke politiet mulighet til å etterforske om andre barn kan ha vært utsatt for lignende overgrep.

Slik kan den katolske kirken tradisjon for å «løse» sakene selv innenfor sin egen justis, hindre at eventuelle andre fortelser blir oppdaget. Slik settes rettsvernet til de involverte i fare, både til offer og til mulige andre offer. Men også den som tilstår et lovbrudd og som blir dømt fra sin stilling, skal ha et rettsvern. Når saker løses internt, ut fra kirkeretten, har ingen av partene noen garantier for sin rettsikkerhet ut fra de rettsprinsippene som

gjelder i det sivile samfunn.

Kirken har sine egne beredskapsplaner ved seksuelle overgrep. Her heter det: «Det gjelder ingen generell plikt til å anmelde forbrytelser.» Men det heter også at det er opplysningsplikt om seksuelle handlinger mot barn under 14 år. Det gjelder imidlertid ikke for handlinger som allerede er begått, bare for å hindre fremtidige straffbare handlinger. Men når man unnlater å anmelde saker som er begått, risikerer man nettopp at det kan skje andre straffbare handlinger.

Etter hva Adresseavisen journalister har fått opplyst, skal mannen som levde med den dystre hemmeligheten i over tjue år, ha fått utbetalt en større erstatning av den katolske kirken. Dette er en innrommelse av ansvar overfor offeret. Erstatningen kan også oppfattes som et forsøk på å ubeuagelig overgrepssak.

Det føyer seg inn i et middelaldersk handlingsmønster som er ferdig med å rive isøykler den moralske plattformen for dagens katolske kirke.

Kommentar
Siri Wahli-Olsen
politisk redaktør
siri.wahli-olsen@adresseavisen.no

Singsaas sjokkert

Hvis dette er riktig, er det en forferdelig trist sak, sier Nidaros-biskop Tor Singsaas.

Singsaas kjente Müller fra økumenisk arbeid. Han var veldig overrasket da den katolske biskopen gikk av i fjor.

- Det som er viktig nå er å skape et klima der personer våger å stå frem med sine anklager. Det er derfor jeg er kritisk til påvens håndtering. Den fører til at engstelse for ikke å bli tatt på alvor. Det er den krenkedes største mareritt å ikke bli trodd. Vi må være mer opptatt av å ta vare på barna enn å passe på kirkenes fasede. Det er først når vi våger å møte de som er utsatt for overgrep at vi kan få bukt med problemet, sier Singsaas.

Nidaros-biskopen mener at den protestantiske kirken har en annen måte å takle slike saker på.

- Det er utenkelig å behandle en slik type sak internt. Biskopmøtets råd er at vi varsler politiet om bekymringsmeldinger. Vi har også en gruppe med fagsfolk som trer inn i slike saker.

- Men hvis førermyndighet ikke ønsker offentlighet eller politianmeldelse?

- Jeg ville sterkt rådet vedkommende om å gå videre. Jeg ville sevsagt søkt juridisk hjelp men også politiets råd. Kirken har en entydig praksis på linje med skolen og helsevesenet, sier biskop Tor Singsaas.

Vil vurdere politietterforskning

Politimester Nils Kristian Moe mener overgrepssaken i den katolske kirken burde vært politianmeldt.

- Dette er en sak som er helt ukjent for meg. Jeg tar forbehold om at jeg ikke kjenner fakta. Men på generelt grunnlag vil jeg si at en sak som gjelder seksuelle overgrep mot en mindreårig er så alvorlig at den burde kommet til politiets kunnskap, sier politimesteren.

- Viktig å komme til bunns

- Hvis politiet hadde vært kjent med saken hadde vi hatt mulighet til komme til bunns i saken.

For eksempel om flere er rammet. Både mistenkte og fornærmede har rettigheter etter straffeprosessloven som politiet iverretar. Det er bare politi og påtalemyndighet som kan bedrive etterforskning og ikke en arbeidsgiver eller en menighet. En sak kan inneholde mye mer enn det som kommer opp i starten. Politiet kan også foreta en rettslig vurdering av om en sak er foreldt.

- Er det aktuelt å iverksette etterforskning i denne saken?

- Vi må vurdere om det er grunnlag for etterforskning, sier politimester Nils Kristian Moe i Sor-Trøndelag politidistrikt.

6 Overgrepene i Den katolske kirke

Fredag 9. april 2010 | Adresseavisen

- Overgrepene kan øde

VATIKANET: Pavens pressesjef Federico Lombardi oppfordrer alle som har vært utsatt for seksuelle overgrep fra kirkenes menn, om å si fra.

– Uten at ofrene bryter stillheten om overgrep de har opplevd, kan vi ikke løse disse problemene, sier fader Federico Lombardi i en samtale med Adresseavisen. Han er direktør for Vatikanets pressestener.

Den katolske kirken oppfordrer alle overgrepsofre om å fortelle hva de har vært utsatt for. Lombardi lover at alle som kommer, skal bli møtt med respekt, forståelse og den diskresjon de måtte ønske.

– Ofrene må komme til oss. Vi takker alle som snakker, sier Lombardi.

Urettferdig

Han ønsker ikke å snakke om det seksuelle misbruket Georg Müller har innrømmet, og som kostet ham hans stilling som biskop for katolikkerne i Trondheim. Lombardi viser til den noksente pressemeldingen han onsdag morgen sendte ut på vegne av «Den hellige stol».

Men han snakker gjerne mer generelt om pedofilisakene som ryster den katolske kirken.

Han synes kritikken av den måten Vatikanet og pave Benedikt har håndtert pedofilisakene på, er urettferdig.

Åpenhet

– Vår kirke vil ikke ha slike saker, og vi vil ikke skjule dem, sier han. Vi må konfrontere og straffe de som begår overgrep, hjelpe ofrene og hindre at overgrepene misbrukes andre barn.

Han anklager media for mangelfull respekt for ofrene. De presser på for mest mulig publisitet. Når man inviteres til å snakke, må man vite at man kan snakke fritt uten press, sier Lombardi.

Ønsker samarbeid

Fader Lombardi vedgår at det ikke er full åpenhet om alle saker. Det har sammenheng med at mange ofre ikke ønsker publisitet, hevder han.

– Hvorfor anmelder dere ikke alle slike saker til politiet?

– Det avhenger mye av lovverket i de ulike landene. I dette tilfellet i Norge, tilsa ikke lovverket at saken burde vært anmeldt, sier han, og sikter til at kirkenes jurister mente forholdet var foreldret.

– Kirken må følge både den kirkelige rett og den sivile rett, og vi ønsker generelt å samarbeide med politiet og sivile myndigheter, fortsetter han.

Lider mye

Han mener at pedofili ikke er noe som foregår bare i den katolske kirken. Det skjer over alt i samfunnet, i skoler, institusjoner og i familier.

– Men det kan ikke unnskyldes

I Italia

SIRI WAHL-OLSEN
951 98 715

KIM NYGÅRD
(Foto)

at kirkenes menn begår slike overgrep? De skal jo være moralske forbilder.

– Dette har pavens uttrykt i sterke ordelag, blant annet i sine hyrdebrev. Vi lider mye på grunn av disse problemene. Det er fryktelig at mennesker som har tillit til kirken, skal bli misbrukt når de kommer til oss. Overgrepssakene kan ødelegge vår religiøse autoritet. Det må være sammenheng mellom det kirken står for, og kirkenes adferd.

Hvor er Müller?

Ingen i den katolske kirke vet tilsynelatende hvor tidligere biskop Georg Müller befinner seg.

Adresseavisen har i flere dager forsøkt å oppnå kontakt med ham, for å få hans versjon av saken. I går oppsøkte vi gjestehuset for hans kongregasjon, og orden han fortsatt er medlem av. Den høye bygningen i et rolig strøk på en av Romas høyder, har vært en base for Müller under hans besøk i «Den evige stad».

Spør biskop Bernt

– Han er ikke her nå. Han har ikke vært her, og jeg vet ikke om han kommer hit, sier fader Alfred Bell. Høflig, men avmålt har han åpnet jernporten for oss. Han er leder for gjestehuset, og kommer fra samme del av Tyskland som Müller. De kjenner hverandre godt, og Bell har også besøkt Trondheim for en del år siden.

Han sier at biskop Bernt Eidsvåg er den som vet hvor den tidligere Trondheimsbiskopen befinner seg. Men dette har Eidsvåg avvist overfor Adresseavisen, noe fader Bell strusser på.

Har tilstått

Han byr på kaffe, uten å virke spesielt begeistret over å få pressebesøk. Han er meget godt orientert om Adresseavisens dekning av saken.

– På to dager har dere hatt ti sider om denne saken. Bell gir klart uttrykk for at han synes det er svært mye.

– Han har jo tilstått, utbryter han.

Mer vil han ikke si. Han har forståelse for at Müller ikke ønsker kontakt med pressen.

– Enhver kan forstå at man vil være alene i en slik situasjon, sier han.

Menigheten vil videre

Les mer neste side ▶▶▶

Fader Lombardi

–Vi oppfordrer alle ofre for seksuelt misbruk om å bryte tausheten.

Gjestehus: Georg Müller har ofte bodd her under sine besøk i Roma.

Hit, men ikke lenger: Sveistergården passer på.

legge kirkens autoritet

Fikk feil informasjon om biskop Müller

I Tyskland

OSNABRÜCK: Biskopen i området der Georg Müller inntil i går bodde, visste ikke at Müller har innrømmet seksuelle overgrep.

Berit

Baumberger

– Vi fikk ingen informasjon om at det kunne dreie seg om noe strafferettslig, sier pressetalsmann Hermann Haarmann.

Han svarer på vegne av Osnabrück-biskop Franz-Josef Bode, som er i Roma. Forrige uke innrømmet en lokal prest, i samtale med biskop Bode, seksuelle overgrep. Denne uken kom nyheten om at Georg Müller, som har bodd i bispedømmet det siste halvåret, har tilstått seksuelle overgrep i Trondheim. Biskop Bode har kjent Georg Müller i mange år, men de har ikke hatt så mye kontakt.

– Det kom veldig overraskende på oss, sier Haarmann.

- Visste ikke

Biskopens pressetalsmann sier de ble kontaktet av Müllers ordensbrødre, Piepuspaterne, for å finne et passende terapisted.

– Da Müller kom hiti fjer, fikk vi beskjed om at han hadde gått av på grunn av samarbeidsproblemer i menigheten og på grunn av psykiske problemer. Dette var informasjon vi fikk fra Müllers orden og fra Vatikanet,

sier Haarmann.

– Hva mener dere om at han har holdt gudstjenester? – Så vidt vi vet, finnes det ikke noe forbud mot det så lenge det er andre geistlige tilstede og så lenge det foregår innenfor rammene av en sykehusklinikk, sier Haarmann.

– Biskop Eidsvåg mener praksisen er uheørt?

– Det må han avklare i Roma og med Troskongregasjonen, sier Haarmann.

Flytter fra sykehuset

Müller har siden midten av desember hatt en leilighet ved Franziskus-Hospital. Den tidligere biskopen har vært sjalesorger og åndelig veileder for minst én pasient. I tillegg har han holdt rundt ti gudstjenester. I går tok Müller kontakt med sykehuset og meldte at han ikke kommer tilbake dit mer.

– Jeg utelukker ikke at det kan dukke opp ny informasjon om hva Müller har gjort her, sier Roland Knillmann, som er presseansvarlig for sykehuset.

Müllers venn:

- Måtte miste embetet

Monsignore Torbjørn Olsen, Norges fremste ekspert på katolsk kirkerett og en venn av biskop Georg Müller, mener avskjedigelsen var uunngåelig.

– Jeg tror ikke det var mulig å behandle saken på annen måte. Det var ikke noe alternativ slik situasjonen var, sier Olsen. Han mener overgrepssaken var helt avgjørende for avskjeden, men utelukker ikke at konflikten i menigheten kan ha spilt inn. Olsen mener også det var sunt at saken ble kjent.

– Jeg er tilhenger av åpenhet,

men synes kirken selv skulle ha tatt region og ikke pressen, sier Olsen. Han tok selv initiativ til større åpenhet i overgrepssaker overfor biskopen i Norden for ti år siden. I 2001 kom nye regler som utvidet foreldelsesfristen.

– Det er veldig viktig at det reageres strengt, sier Olsen. Han har opprettholdt kontakten med Georg Müller og besøkte ham i Osnabrück for en måned siden.

– Jeg roper vel ikke noe når jeg sier at han tar det hardt. Det gjør vi alle. Men for meg gjelder vennskap også, i vanskelige tilfeller, sier Torbjørn Olsen.

Biskop Eidsvåg reiste hjem

■ Biskop Bernt Eidsvåg avbrøt i går oppholdet i Østerrike for å håndtere overgrepssaken i Trondheim. I dag holder han pressekonferanse i Oslo om saken, og om nye tilfeller som han skal ha blitt varslet om på epost. Eidsvåg er biskop både for Oslo og Trondheim, men etter planen kommer han ikke til Trondheim før 15. april.

Stort utvalg i skinnjakker

W. Gønsen
PRESTETIDAR
Pris & More AS

Søndregt. 27 • Tlf. 73 52 49 32

:-200;-

100 år i Ravnkloa

Simon
Ravnkloa
Tlf. 73 52 24 39

Camel activ. Str. 7½-11. Begrenset antall.

949,-

Adresseavisen

Grunnlagt

1767
Uke 14
Nr 81
244. utgave

Lørdag Halvskyt
Søndag Lettskyet
Mandag Litt regn

Går nye veier

ukeadressa

Siste år med gjengen?

Sterkt møte med Afrika

Tips oss på telefon 07200 / MMS/SMS til: 07200, kodeord TIPS

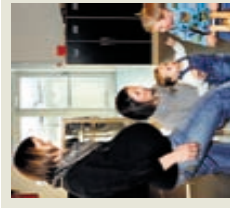
Løssalg kr. 20,00

Lørdag

10-04-2010

Bybanens banesår

Prosjektlederens dom:
Pris: 10 milliarder.
Resultat: Dårligere tilbud.
Trondheim side 14

Ingrid (t.v.) med sønnen Iver (t.h.), og Kjerstin med Ines har bidratt til babyboom på arbeidsplassen.

Babyboom i barnehage

I Smidalen og Utleir barnehager i Trondheim har 24 av 42 ansatte vært gravide siste tre år.

Nyheter side 2-3

Filmens hus ble et luftslopp

Kultur side 3

Odd skal slå

RBK med

Eggen-stil

Trener Fagermo var på «spionture» i 1992 for å lære angrepsfotball.

Sport side 2-3

Kyllingfillet

«Phone» 680 g.
Pr kg 92,31

Santa Maria Dinner Kit

Fajita, Taco Tubes eller Taco.
Pr pkk

60

20

opp til **3%** rabatt på kjøpet

coop obs!

City Lade - City Syd

Adresseavisen møtte biskopen midt i Roma

Venter på dommen fra Vatikanet

Passes på Georg Müller får ikke snakke. Han passes på av nommer i Roma og venner fra menigheten i Trondheim. Han venter på at Vatikanet skal avklare hans videre skjebne. Foto: KIM NYGÅRD

Nyheter side 6-10

SKOLESTART I AUGUST
Fortløpende opptak!
Ring 73 88 40 20 i dag, eller klikk deg inn på sonans.no
-for du virkelig vil videre

sonans
utdanning

SOMMER-SPORTS-MESSA

Trondheim Spektrum
09.-11. april

KJUKK - SYKKEL - FELLESPORT - VANNSPORT - KITE - KJØTTING - TILT - KJØR - SJO +++

Nye messetilbud HVER DAG!
opptil **70 % rabatt**
på utvalgte produkter

Åpningstider:

Fredag 14-20
Lørdag 10-18
Søndag 11-17
Inngang kr. 20

FINN

NVHET: Jobb 31 Tjenester 41 Næringslivet 41 Undervisning 41 Dødsannonser 47

KUNDESERVICE: 07200
kundeservice@adresseavisen.no

I skjul hos nonner

ROMA: Biskop Georg Müller ventet på Vatikanets avklaring om hans fremtid i kirken. I Roma tas han vare på av katolske nonner og venner fra menigheten i Trondheim.

I Italia

SIRI WAHL-OLSEN
951 98 715

KIM NYGÅRD
(Foto)

BERIT BAUMBERGER
976 00277

skjedt om at Müller ikke lenger befant seg hos dem og at han allerede hadde forlatt huset. Det viste seg fort å ikke stemme.

Besøk fra Trondheim

Kort tid etter at nonnene sa at Müller hadde reist, gikk han ut en sidedør. Müller var ikke alene. Ved hans side gikk hans tidligere sekretær; kansellist og økonom Kari Hauge i Trondheim katolske stift. Hauge er kjent som en svært trofast støttespiller for Georg Müller.

Vi henvendte oss da direkte til Müller for å be om et svar på vår forespørsel om et møte. Men den tidligere trondheimsbiskopen rakk ikke å svare, før Hauge avviste oss.

Adresseavisen vet at Müller reiste til Roma fra Osnabrück i Tyskland onsdag. Han sa da at han skulle legges ut på en langere planlagt reise. Dagen etter kontaktet han sykehuset i Osnabrück og informerte dem om at han ikke kommer tilbake dit.

Lojal hjelper

Kari Hauge var biskop Georg Müllers nærmeste støttespiller. Hun sto på biskopens side i striden med prestene som forsøkte å hindre at Müller ble biskop. Hauge var leder for menighetsrådet for St. Olavs menighet en periode på 90-tallet. Under Müllers periode som biskop var hun kansellist (kasserer og sekretær), et verv hun fortsatt har. Hun er også høyskolelektor ved Høgskolen i Sør-Trøndelag.

Biskop Bernt Eidsvåg i Oslo og Trondheim katolske stift sier han ikke har hatt direktekontakt med Müller på lenge. Men det overrasker ham ikke at Müller er i Roma.

- Jeg vet at han skulle til Roma på et tidspunkt. Jeg tror han har et mellomværende med Troskongregasjonen. Men det kan jeg ikke bekrefte. Det er Troskongregasjonen som har behandlet saken og det er på innstilling derfra at han forlot sin stilling og Trondheim.

- Men saken er vel avgjort, hvorfor skulle Müller oppsøke Troskongregasjonen nå?

- Jeg har en følelse at det handler om hans fremtid, men det kan være andre ting, sier Eidsvåg.

På reise fot i Tyskland. Tidligere trondheimsbiskop Georg Müller har denne uka reist til Roma fra Osnabrück

Mener Müllers retts-sikkerhet er ivaretatt

Biskop Bernt Eidsvåg er ikke bekymret for rettsikkerheten for biskop Georg Müller.

- Det er opp til politiet om saken skal etterforskes. Nå har de sett på saken, sier biskop Bernt Eidsvåg.

- Mener du prosessen som Kirken har i slike saker ivaretar rettighetene til den anklagede? - De anklagede har jo sine rettigheter. Kirken rett er romerrett som beskriver plikter og rettigheter. Det er en ganske avan-

sert juss. Det er klart han har sine rettigheter der, og rett til å forsvare seg. Men så lenge han er i kirken system, så handler han under lyktighet, sier Eidsvåg.

I Müller-saken har fornermede forklart til politiet at det dreier seg om et tilfelle av overgrep. Hans bistandsadvokat har vurdert at overgrepet ikke er av en karakter som tilsier en domfattede foreledelsesfristen på 25 år gjelder.

25-70% Utstillingssalg

Nyhete er på vei, men trenger plass. Derfor må vi ut med: Sofaer, spisestuer, hvilestoler, belysning, sofabor, skjenker, gaveartikler, kontorstoler, arbeidsbord og enda mye mer

ROM TIL ROM

MØBLER OG INTERIØR

Fljordgata, 21. Tlf. 73 57 22 16. www.romtilrom.no
åpent hverdager 10-18. Lørdag: 10-16

**GULL OG SØLV
KJØPES**

Mynter, medaljer,
smykker, ringer,
bestikk etc.

**MYNT-, GULL- OG
SØLVVARE**

Drommingens gt 46
tlf. 73 87 37 37
www.ribe.no

Adresseavisen | Lørdag 10. april 2010

Overgrepene i Den katolske kirke 7

i Roma

Besøk fra Trondheim: I går fikk Georg Müller besøk fra kansellist Kari Hauge i Trondheim stift.

Eidsvåg overrasket over møtet i Roma

Biskop Bernt Eidsvåg er overrasket over at kansellist Kari Hauge i den katolske kirken i Trondheim er i Roma og møter biskop Georg Müller.

– Dette er noe jeg må tenke over, sier biskop Eidsvåg.

Biskopen sier at han ikke kjente til møtet mellom de to og avviser at det skjedde på oppdrag fra ham. Eidsvåg er forsiktig med å kritisere at de møtes. Han understreker at Hauge gjør en god jobb for kirken og er ulønnet.

– Jeg beundrer folk som er lo-

jale til sine venner. Hun vil sikkert vise medfølelse og støtte.

– Reiser dette tvi om hennes lojalitet til deg?

– Helt uproblematisk er det kanskje ikke. Det har noe med ny og gammel sjef å gjøre. Hvis jeg hadde vært i hennes sted, så tror jeg ikke at jeg ville gjort det. Men jeg har ingen instruksjonsmyndighet overfor henne.

– Føler du deg motarbeidet i Trondheims-menigheten?

– Nei. Det er veldig hyggelig når jeg er der. At hans venner synes det er trist at han er borte, er bare naturlig, sier Bernt Eidsvåg.

Prest ble landsforvist

Biskop Bernt Eidsvåg bekrefter til NRK at den katolske kirken har reagert mot en prest som ble anklaget for å ha begått overgrep mot en ung mann. Sokeneprest i Pongrunn, Reidar Voith, fortalte torsdag at han ble utsatt for voldtektsforsøk av en katolsk prest som han så på som sin mentor. Voith valgte å ikke anmelde saken. Likevel fikk anklagene konsekvenser for den påståtte overgreperen. – Han ble pålagt å forlate landet og er fortsatt i utlandet. Han er ikke i me-

nighetsarbeid eller i noen sammenheng hvor han har med unge mennesker å gjøre, sier Eidsvåg. Presten som ble anklaget vil ikke kommentere saken.

Offeret frykter flere overgrep

Les mer neste side ▶▶▶

Endelig byggevarebutikk på Byåsen:

ÅPNER TORSDAG!

Vi fyller hyllene med byggevare, verktøy og trelast – og torsdag 15. april åpner vi dørene til vår nye byggevarebutikk på Stavset. Med tre butikker i Trondheim blir veien enda kortere til nærmeste Bygger'n. Følg med i avisa og postkassen for sterke åpningstilbud!

BYGGER'N
— STAVSET —

Nils Ullm Hansen vei 8, 7026 Trondheim | Tlf 94 51 60 00 | Faks 72 55 67 00 | www.bygger.no

Biskop Bernt Eidsvig:

- Misbrukte må ta ansvar for å stanse nye overgrep

OSLO: Biskop Bernt Eidsvig sier det var enkelt å tie i Müller-saken. Biskopen fastslår at det er offeret som må bære ansvaret for å stanse eventuelle nye overgrep.

En rystet, men likevel svært fætt biskop Bernt Eidsvik informerte i går om at ytterligere to overgrepssaker har kommet til overflaten etter at Müller-saken denne uken eksploderte i offentligheten.

– Den ene har kommet på det interne forumets premisser. Den andre saken gir jeg til det fag-etiske råd. Sakene er fra Oslo bispedømme, og kan ikke knyttes til Müller, opplyser Eidsvig.

Fortrollighet

Det er foreløpig høyst uklart om saken i det hele tatt vil bli anmeldt til politiet av den katolske kirken.

I likhet med Müller-saken, fastslår Biskop Eidsvig nemlig at skriftemålets ukrenkelighet med seg over alt annet i overgrepssakene som nå ruller ut i den katolske kirken i Norge.

– Etter norsk lov er ikke en prest forpliktet å rapportere noe han erfarer i det interne forum,

der vil si skriftemål eller i sjølesørgiske samtaler. Den katolske kirkeretten forbyr også en prest dette. Å røpe en skriftemåls-hemmelighet er en av de alvorligste synder en prest kan begå, sier Eidsvig.

– Enkel taushet

Men biskopen argumenterer også med offerets situasjon og egne ønsker. I Müller-saken snakket offeret under forutsetning om at det interne forum skulle respekteres. Eidsvig mener derfor valget om å tie om saken i Trondheim var enkelt.

– Dersom prester skulle være pålagt å viderefordre det som sies fra skriftestolen, ville vi ikke bidra til mer åpenhet, men lukke det åpne rommet som finnes – og som vi i dag kan tilby. Da vil terskelen bli uoverstigelig. Når enkelte av dere sier at jeg har valgt å tie, vil jeg svare at valget var enkelt, sier Eidsvig.

Dilemma

Men overfor Adresseavisen erkjenner Eidsvig også at halv-sannhetene, tausheten og rund-omkring-svarene som han mener måtte til i Müller-saken også har vært et «prinsipielt

ubehagelig dilemma».

– Når man er oppdratt og overbevist tilhenger av at man skal si det man vet – og si det offentlig, oppstår det selvfølgelig et ubehagelig dilemma.

– Å forklare Müllers avgang med «samarbeidsproblemer med menigheten» er vel i grenseland å lyve?

– Det var en del av virkeligheten. Det har jo aldri vært idylliske forhold i Trondheim med Müller. Personlig ville jeg valgt å si ingenting om grunnene. Men folk spør jo. De fikk halvparten av sannheten. Men altså ikke hele.

Å røpe en skriftemåls-hemmelighet er en av de alvorligste synder en prest kan begå

– Denne tausheten som var ment å beskytte offeret har også beskyttet Müller. Han reiste videre til en ny menighet – som ikke har vært informert om hans bakgrunn?

– Jeg har ikke hatt myndighet til å informere om dette. Dette ligger hos Den hellige stol og biskopen der Müller oppholder seg. Informasjonen kan ha stoppet underveis.

– En ting er behovet for å beskytte et offer, som kommer til dere og varser. Hvem skal beskytte nye potensielle ofre? Har ikke dere som kjenner saken

i Den katolske kirke et stort ansvar for å stanse muligheten for eventuelle nye overgrep – ved for eksempel en anmeldelse?

– Det må det kjente offer ta. Dette er nok et dilemma. Men slik er det, sier biskop Eidsvig.

Offerets ansvar

Også Lindie Landmark, som er kontaktperson for overgrepssaker i Oslo katolske Bispedømme, mener ansvaret for å varsle ligger på offeret.

– Hvis det er et voksent myndig menneske, så er det jo det. Hvordan ville du opplevd det hvis du ikke ville at det skulle bli kjent og jeg hadde fortalt det til politiet?

– Da blir det offerets ansvar å gå ut med sin historie og tilkalle politiet?

– Ja.

– Det er nye ansvar som ligger på offeret?

– Ja, det er en vanskelig sak det der, men man må verne mennesker.

– Hva med behovet for å forhindre nye overgrep opp mot behovet for å verne offeret?

– Vi kan ikke overkjøre mennesker, men som sagt det må vurderes fra person til person. Vi kan risikere at mange mennesker ikke kommer med sine historier, og det er et like stort dilemma, sier Landmark.

Sjekker om Trondheim har hemmelig arkiv

OSLO: Biskop Bernt Eidsvig vil nå gjennomgå den katolske kirkes arkiver i Trondheim stift for å undersøke om det finnes et hemmelig arkiv med flere overgrep.

Til tross for at det nesten har gått ett år siden biskop Georg Müller innrømmet overgrepssaken mot altergutten, har ingen sjekket om flere saker kan ligge skjult i kirkenes arkiv i Trondheim.

– Dette låste arkivet har kun biskopen og bispedømmets kansler Karl Haugøe tilgang til.

– Jeg har aldri hørt noe om at det har vært noe der. Det er ingen som har antydnet det. Men det må undersøkes, sier biskopen.

– Etter at VG skrev om biskopens hemmelige arkiv i Oslo, er Eidsvig spurt om han vil gjøre som sin danske kollega og gi po-

– Det vet jeg ikke. Jeg vet ikke om de har et hemmelig arkiv en gang. Da måtte jeg gå gjennom alle filene. Det er klart at hvis dette gjelder Müller, så har han ikke arkivert noe om seg selv.

– Hva hvis det er andre saker?

– Müller-saken ble etterforsket før min tid. Dersom det var av betydning ville nuntius (Pavens ambassadør i Norden) ha bedt om å undersøke det.

Hvis det er et hemmelig arkiv så må jeg gå gjennom det selv.

Omfattende

Eidsvig sier arkivsystemet i Trondheim er svært innholdsrikt.

– Det er omfattende materiale, og jeg har aldri vært der lenge nok til å få gjort det. Det er nok klokt å gå gjennom det. Men det er et såpass lite kirkehistorisk arkiv som det har vært noen saker nylig, i

løpet av de siste 25 årene. Min forgjenger biskop Schwenzer var jo også biskop for Trondheim. I manns minne er det ingen saker, det er jeg ganske trygg på, sier Eidsvig.

Eidsvig vet heller ikke om Haugøe har gjennomgått arkivet.

– Hun kjenner det jo. Dersom det ville vært ting ville hun ha informert meg. Men jeg tror jeg allerede hadde fått vite, om det hadde vært noe fra de siste årene.

REPORTERE
SÆBA BAUØGLI
SVEININGE MELAND
SIV SANDVIK
SIMEN GRANVIKEN
PALE S. SOLBERG
BERT BAUMBERGER (ITALIA)
SIRI WAHL-OLSEN (ITALIA)
KIM NYGÅRD (ITALIA)
ERLEND HANSEN LUVIK

Adresseavisen | Lørdag 10. april 2010

Overgrepene i Den katolske kirke ⁹

Offeret frykter flere overgrep

Georg Müllers overgrepsoffer utelukker ikke at biskopen kan ha forgrepet seg på flere.

– Han vet ikke om noen, men utelukker ikke at det kan ha skjedd, sier Birte Mjones, bistandsadvokaten til mannen som var offer for Georg Müllers overgrep for ca. 20 år siden.

Advokaten opplyser at klienten hadde håpet at eventuelt andre overgrepsofre ville stå frem med sin historie etter at han selv fortalte om det han var utsatt for. Han mener imidlertid at mediekjøret rundsaken nå gjør det vanskelig for mulige andre offer å stå frem.

– Sa lite i avhør

Mjones deltok da fornærmede forklarte seg for politiet onsdag. Der sa han lite om selve overgrepet, ifølge bistandsadvokaten.

– Han ønsket jo ikke å forklare seg for politiet i utgangspunktet, og han forklarte seg ikke så mye i avhøret. Men det gikk greit. Han ønsket ikke å gå noe særlig inn på hva som hadde skjedd, annet enn å si noe om alvorlighetsgraden, sier Mjones.

Etter å ha hørt forklaringen, regner advokaten med at påtalemyndigheten vil konkludere med at straffesaken er foreldet.

– Jeg antar at saken ikke vil kunne dekkes av straffbestemmelsene som medfører en foreldelsesfrist på 25 år, sier advokaten.

Var sårbar

At overgrepssaken ble avslørt av Adresseavisen og deretter kjent i hele verden, synes den fornærmede er greit.

– Men han er glad for at dette ikke skjedd i for da han gikk ut og fortalte om det som hadde skjedd. På dette tidspunktet var

han veldig sårbar, forklarer Mjones, og legger til:

– Han mener det er greit at kirken nå blir gått etter i sømmene.

– Hadde din klient kontakt med Müller etter overgrepet på 90-tallet?

– Han var delvis i kirken på den tiden, men jeg tror ikke han hadde noen relasjon til ham ellers. Nå tror jeg ikke han har hatt kontakt med Müller på flere år, sier Mjones, som ikke er kjent til om biskopen har bedt sitt offer om unnskyldning.

– Det vet jeg ikke, men Müller har erkjent forholdet. Det er min klient glad for. Han er også glad for at kirken har fratt Müller de rettigheter han hadde som prest og biskop, sier bistandsadvokaten.

Katolsk advokat

Advokat Birte Mjones er selv medlem av den katolske kirke, og gjør det klart at dette var noe den fornærmede i saken selv var klar over da han valgte henne for å bistå ham.

– Klienten min var fullstendig kjent med dette, og syntes det var greit. Jeg er ikke ute etter å beskytte kirken. Jeg er interessert i å hjelpe ham som bistandsadvokat, poengterer Mjones.

Volds- og sedelighetsteamet ved Sentrum politistasjon i Trondheim gjorde seg i går ferdig med etterforskningen av overgrepssaken. Saken skulle deretter leveres til påtalemessig avgjørelse. Totalt er 19 personer avhørt i forbindelse med etterforskningen, opplyser politioverbetjent Geir-Ole Momyr.

Politadvokat Heidi Melø, som skal vurdere straffesaken, opplyser overfor Adresseavisen at hun tidligst kommer til å se på den førstkommande tirsdag.

- Kirken glemmer seg bak offeret

OSLO. Seniorforsker Jim Aage Nøttestad mener Den katolske kirke er på grensen til å være medskyldige i eventuelle nye overgrep når de ikke varsler om overgriperne.

Nøttestad har jobbet med sexforbrytere i over ti år. Nå reagerer han sterkt på måten biskop Bernt Eidsvåg og Den katolske kirke i Norge har håndtert overgrepssaken i Trondheim.

– De tar ikke situasjonen på alvor, men stikker hodet i sanden ved å gjemme seg bak et offer. Samtidig bryter de varselingsplikten i henhold til straffeloven ved å ikke melde saken til politiet, sier seniorforskeren ved Brøset kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri i Trondheim.

Etter pressekonferansen

Etter over fire timer med journalister kunne biskop Bernt Eidsvåg sette seg ned med en kaffe på kontoret sitt i Akersveien 5 i Oslo. Nå er han forberedt på at flere overgrepssaker kan bli varslet. FOTO: TOM HANSEN

atrisk sakkyndig i flere grove overgrepssaker, og jobber også med et behandlingsprogram for overgriperne.

– De er på grensen til å være medskyldig i nye overgrepssaker hvis de får vite om overgrep uten å si ifra til politiet. De kan ikke vite om dette er flere overgrepstilfeller eller ikke. Internasjonalt forskning viser at menn som forgriper seg på gutter har flere ofre enn de som forgriper seg på ofre. De har også større tilbakefall, sier en opprørt Nøttestad.

Wagle anmeldte ikke overgrep

Les mer neste side ▶▶▶

Müller til messe

Blant annet i 1997 besøkte Georg Müller Vatikanet. Her deltar han (nummer to fra venstre) i en messe på plassen foran Peterskirken sammen med pave Johannes Paul II. Dette var samme år som Müller ble innsatt som biskop i Trondheim. Foto: KELL A. OLSEN

Da Vatikanet ikke kunne

Onsdag i denne uken hadde Adresseavisen en av de sterkeste og alvorligste avsløringene jeg kan huske at vi har brakt.

Hver onsdag møter alle i redaksjonen til den faste redaktørgjennovingen av siste ukens journalistiske arbeid. Denne uke tok en sak all oppmerksomhet. Adresseavisens forside hadde tittelen: Vatikanet erkjenner misbruk av barn i Trondheim.

Biskopen tilsto sex-overgrep mot mindreårig. I tillegg trykket vi et bilde av biskop Georg Müller som i februar i for overraskende forlot Trondheim etter 28 år i den katolske kirkes tjeneste.

Adresseavisens nyhetsoppslag var høytløst i alle radiokanaler. Alle de store nettstedene hadde den drama-

Dette endret seg denne påsken. Rørende katolikker fra mange land møtte frem på Petersplassen i Vatikanet. De forlangte at paven selv tok nødvendig oppgjør med overgrepskulturen som var dokumentert og som vokste i omfang og alvor: Pavens påsketale forsterket harmen. Her var det ingen beklagelse, ingen ny retning. Heller et angrep på «sladderens». Reaksjonene var sterke over alt, også i den katolske kirke.

Samtidig fikk Adresseavisen for første gang kontakt med kilder som hadde fått nok av fortølsene. Vi fikk de første håndfaste opplysningene om en overgrepssak i Trondheim. Redaksjonsledelsen satte umiddelbart med en journalistgruppe for å grave frem fakta i saken.

Etter internett arbeid i hele påsken, satt vi med et klart bilde av hva som hadde skjedd:

I forbindelse med biskop Georg Müllers avgang i februar 2009, hadde den katolske kirke utbetalt en større pengesum til en ca 30 år gammel

trondheimsmann. Pengene var oppreising for seksuelle overgrep mot ham da han tidlig på 90-tallet hadde oppgaver som altergut. Avsløringen var den direkte årsaken til biskopens plutselige avgang.

Selv om offeret i denne saken ikke ville stå frem og fortelle sin historie, var vi trygge på at vi kjente alle hovedtrekk i saken.

Tirsdag etter påske bestemte vi oss for å konfrontere kirken med våre opplysninger. Vi henvendte oss til biskopen i Oslo. Vi ble sendt videre til erkebiskopen i Stockholm. Og derfra tilbake til Oslo igjen. Vår første dialog med den katolske kirke om denne saken var preget av taushet, unnvikelser, uklareheter og tåkelegging. Konfrontert med fakta i saken, måtte kirken likevel til slutt velge ett av to: Erkjenne eller bli avkledd.

Klokken 16.15 tirsdag 6. april fikk våre journalister telefonhenviselse fra biskop Berni Eidsvig i Oslo som ville videreformidle Troskongregasjonen i

Adresseavisen | Lørdag 10. april 2010

13

Les alle tidligere lørdagskommentarer på adresa.no/meninger

skjule seg bak taushet

Vatikanets uttalelse om saken: Kirken hadde konfrontert biskop Müller med troverdige opplysninger om seksuelle overgrep, han hadde tilstått og hadde måttet forlate sin tjeneste.

Sinnet hadde vunnet over tausheten. Normalt ville Adresseavisen aldri knytte beskyldninger om seksuelle overgrep til en navngitt person uten at det forelå en fellemdoem eller i det minste tilsvar fra personen det gjaldt. Vi ville også være uhyre varsomme med å publisere så mange detaljer at offeret kunne identifiseres.

Denne saken var likevel annerledes. Som sjefredaktør bestemte jeg at vi skulle gå ut med saken basert på de fakta vi hadde og på grunnlag av Vatikanets erkjennelse.

Personvernet står og skal stå høyt.

Dette må imidlertid alltid veies opp mot hensynet til åpenhet og ytringsfrihet i et demokratisk samfunn. Pressens ideelle og viktige oppgave er å utøve dette samfunnsoppdraget, bidra til nødvendig åpenhet når sannheten forsøkes holdt skjult.

Overgrepssaken i den katolske kirke reiser mange spørsmål. For meg handler det viktigste om maktmisbruk i lukkede rom. I dette tilfellet en prests misbruk av et barn. En kirke som setter egeninteresse fremfor å gripe inn i forhold til et overgrep. Et samfunn i samfunnet som lager egne regler for rett og galt, på siden av reglene vårt demokrati har utviklet. Om pressen ertil for noe, så er det å bruke all sin kraft på å avdekke nettopp dette.

Derfor er overgrepssaken i Trondheim aktuell over alt. Den angår oss alle: Hvordan kan vi sikre at de aller svakestefar den sterkeste beskyttelse også når det truer maktinteresser; arbeidsplassens rykte, organisasjonens status, kirkesamfunnets hellighet eller kollegers ære?

Vi har formidlet kommentarer fra biskop Tor Shingås som minner oss om behovet for en gjennomtenkt beredskap som intuitivt trer i kraft når slike vanskelige saker dukker opp: Offerets interesse er aldri hemmelighold. Vår politimester Nils Kristian Moe peker også på det helt sentrale i vårt rettsamfunn: Slike saker

skal anmeldes og etterforskes på en måte som både ivaretar offerets og mistenkte overgrepriperes rettssikkerhet. Det er ikke lov å sette dette til side og tro at man best ordner opp selv.

Iden saken har Adresseavisen ikke mottatt kritikk. Det har ikke vært sterke meninger om offentliggjøringen eller om opplysningene vi har formidlet. Ivert imot har vi fått svært mange henvendelser med takk for at vi tvang frem sannheten.

Noen legger imidlertid til at det er nok nå. Müller må få fred. **Det er fortsatt behov** for å grave frem nye fakta. Mange spørsmål står fortsatt uavklart. Er straffesaken virkelig foreledet? Kan det finnes flere ofre?

Og så biskopens versjon kan ha stor betydning, fikk han rimelig anledning til å forsvare seg? Forer avsløringene til endret praksis og kultur i den katolske kirke?

Vi er ikke ferdige med denne saken.

Lørdagskommentar

Arne Blix
Sjefredaktør

arne.blix@adresseavisen.no

Vatikanets pressetalsmann:

- Bekymret for retts

Pater Kjell Arild Pollestad føler seg rettsløs. **Georg Müller** har innrommet overgrep, men er ikke domfelt. **Vatikanets pressetalsmann** er bekymret for rettssikkerheten til kirkelige ansatte som er involvert i overgrepssaker.

Etter hvert som overgrepssakene i Den katolske kirke har blitt avdekket verden over, har flere av kirkens menn opplevd å bli anklaget for seksuelle overgrep. I Danmark har en prest gått av etter beskyldninger om overgrep. I Norge har tidligere Trondheims-biskop Georg Müller innrommet overgrep, men det har ikke vært noen rettslig prosess. I går sa pater Kjell Arild Pollestad at han går av som prest i Den katolske kirke etter overgrepssaker. Til Stavanger Aftenblad uttalte han at han opplever seg rettsløs.

Adresseavisen møtte nylig fader Ciro Benedettini, visedirektør ved Vatikanets pressekontor, mens han var travelt opptatt med å svare på spørsmål om overgrep fra journalister over hele verden.

– Er dere bekymret for rettssikkerheten til kirkelige ansatte som er involvert i overgrepssaker? – Vi er bekymret, men det er ikke vår oppgave å sørge for rettssikkerheten. Det er blant annet opp til den lokale kirken, svarer fader Benedettini i en kort kommentar til Adresseavisen.

Politiet mer profesjonelle

Biskop Bernt Eidsvig har tidligere uttalt at de anklagede i slike saker har sine rettigheter innenfor kirkeretten.

– Kirkenett er en romerrett som beskriver plikter og rettigheter. Det er en ganske avansert juss. Det er klart at han har sine rettigheter der, og rett til å forsvare seg. Og så lenge han er under kirkens system, så handler han under lydighet, sa Eidsvig om Müller-saken.

Advokatfor-
eningsens leder Bernt Reiss-Andersen (bildet) påpeker at det sivile samfunnets standard for rettssikkerhet er den offentlige etterforskning gjennomført av politiet

– Advokatforeningen er opp-tatt av at prestes i likhet med advokater og helsepersonell er trovverdige når de avgir et løfte om taushetsplikt. Det er viktig at allmennheten har tillit til at taushetsplikten blir ivarettatt. Men det er jo ikke noen motstrid mellom dette og at kirken bør ha tillit til at politiet er nye mer profesjonelle til å etterforske straffbare handlinger enn det noen andre institusjoner er. Det er det

mest sentrale, sier han. Mangefagig advokat Christian Wiig har vært forsvarer i flere alvorlige overgrepssaker.

– Kan man være trygge på at rettssikkerheten til de anklagede blir ivarettatt innenfor kirkens system?

Ingen forklaringsplikt

– Nei, det kan man ikke. Ut ifra hva jeg har fått med meg i mediene virker det som om den kirkelige etterforskning er dårligere med hensyn til rettssikkerhet, enn den etterforskning som foretas av det sivile samfunn, sier Wiig (bildet). Han understreker at han uttaler seg på et generelt grunnlag, da han kjenner saken fra mediene.

Han mener verken den katolske kirke eller andre institusjoner kan heve seg over hva staten vedrørende påstått straffbare handlinger. Kirken kan foreta en forutgående undersøkelse i en sak, men hvis det skjer skal man ha vanlig rettssikkerhet, sier Wiig.

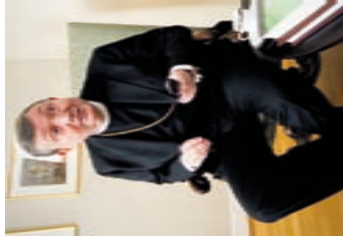
Han understreker at ingen som blir anklaget for å stå bak et overgrep, har plikt til å forklare seg – verken overfor politiet eller kirkens etterforskere.

Nye retningslinjer

Presster som er mistenkt for seksuelle overgrep mot barn, må meldes til politiet, understreker Vatikanet. Mandag la de frem nye retningslinjer for hvordan den katolske kirken skal håndtere overgrepssaker. Her understrekes det blant annet at sivil lovgiving alltid skal følges når det gjelder varslings- og straffbare handlinger, ifølge NTB.

BERIT BAUMBERGER 90 04 72 57
SEBA BALOGHU 90 04 72 57
PALE SOLBERG 98 62 01 34

nyhet@adresseavisen.no

Ikke rettsløs: - Han kan for så vidt godt mene at han føler seg rettsløs. Men han er ikke det, sier biskop Eidsvig om pater Kjell Arild Pollestad. Foto: TOM-HANSEN

Tre nye overgrepstilfeller ble

OSLO: Biskop Bernt Eidsvig håper det snart tar slutt. I går fikk det fagetsiske råd i den katolske kirken ytterligere tre nye overgrepssaker å forholde seg til.

– I tillegg til den ene av de to sakene jeg orienterte om på fredag, er det kommet tre nye saker i form av konkrete påstander og bekymringsmeldinger. Det fagetsiske råd vil nå gå inn i alle sakene, opplyser Eidsvig overfor Adresseavisen. Dermed vet han om ni konkrete overgrepssaker, inkludert Müller-saken.

Opprydding

Fagetsisk råd i den katolske kirken hadde nå i ettermiddag sitt første møte etter at Müller-sa-

ken eksploderte i forrige uke. Nå vil rådet øke sin motetrekvens for å komme til bunns i alle sakene som har dukket opp i kjølvannet av avsløringen.

– Dette møtet ble i hovedsak brukt til å skaffe oversikt og samle opp alle henvendelsene som er kommet. Vi regner med at det som ligger der, kommer i elendigheten, i den grad vi kan gjøre det. De som har vært utsatt for overgrep, blir jo fortsatt stuttende med sine opplevelser, understreker Eidsvig.

Ifølge biskopen vil to personer få konkrete tilbud om behandling etter overgrepene de skal ha vært utsatt for.

En av de nye sakene som nå ligger på bordet til fagetsisk råd er av svært gammel karakter, fra 1946. De to andre er av nyere dato, men den yngste er fortsatt så langt tilbake som 1977.

– Vi går inn i alle sakene. I noen av sakene er de antatte gjerningsmennene avdøde. Men uansett sitter ofrene tilbake, og vi vil tilby hjelp og rådgivning videre, sier Eidsvig.

Biskopen sier det fagetsiske rådet ennå ikke har tatt stilling til om – og på hvilken måte – politiet skal kobles inn i sakene.

– Ingen av ofrene er i dag mindrerårig. Alle saker blir fulgt opp på ofrenes premisser, det er vår linje. Vi vil være klare i våre råd, men kan ikke overta noens liv, sier Eidsvig.

Biskopen opplyser at han og det fagetsiske rådet nå vil gå inn i

Nyheter | Onsdag 14. april 2010

sikkerheten

Sørger for sikkerhet: Medlemmene av Sveitsergarden har ansvar for sikkerheten ved Vatikanet. Også rettsikkerheten i forbindelse med overgrepbeskyldningene bekymrer Vatikanet. – Men det er ikke vår oppgave, mener pressetalsmann fader Ciro Benedettini.

Foto: KIM NYGÅRD

- Overilet av Pollestad

OSLO: Biskop Bernt Eidsvig aviser pater Pollestads påstander om rettsløshet. Han mener det er overilet av pateren å si opp sin prestegjerding.

Etter en uke med mer eller mindre eksponering og overgrepssanklager tok pater Kjell Arild Pollestad i går til motmæle. I et intervju med Stavanger Aftenblad gjengitt her i Adresseavisen avviste han anklagene fra nåværende sogneprest Reidar Voith (38) om overgrep ved to anledninger.

Pollestad fastslo i går at «situasjonen for en prest i den katolske kirken er nå slik at man er fullstendig rettsløs når anklagene fremsettes».

Sa opp

Pollestad varslet derfor i går biskopen i Trondheim og Oslo, Bernt Eidsvig, om at han går av som prest i den katolske kirken.

– Jeg kan ikke ha noen fremtid som prest i en institusjon hvor en godnatteklem kan bli et voldtektsforsøk, sa Pollestad. Han la til at det åpenbart «ikke var noen plass for ham i Oslo bispedømme».

Eidsvig bekrefter overfor Adresseavisen at han nå har møttatt pater Pollestads oppsigelse. Til Adresseavisen gir Eidsvig uttrykk for at Pollestad burde reevaluere sitt valg.

– Akkurat nå har ikke Pollestad noe oppdrag i vårt bispedømme, jeg tenker at Pollestads valg virker noe overilet, at han kanskje burde tenke gjennom dette en gang til. Men Pollestad er en voksen mann og treffer egne avgjørelser, sier Eidsvig.

Måtte reise

Saken mellom Pollestad og Voith kan fortsatt få et juridisk etterspill. Eidsvig vil derfor nødig gå inn i realitetene i selve overgrepssaken. Når det gjelder det kirkelige, mener Eidsvig at saken har fått en konsekvens.

– Kirkelig sett er det ryddet opp. Det er jo derfor Pollestad er ute av landet, sier Eidsvig.

Påstand mot påstand

Pollestad ble i sin tid pålagt av Roma å reise fra Oslo bispedømme i en periode. Pollestad skriver selv i innlegget sitt at både han og hans fremste uvenn i Norge ble pålagt å reise ut av bispedømmet i to år, fordi de bidro til «polarisering». Eidsvig vil ikke gå nærmere inn på Pollestads versjon av saken, men avviser Pollestads påstand om at han er fullstendig rettsløs.

– Det jeg kan si er at saken slik Pollestad fremstiller den er forkent. Han kan for så vidt godt mene at han føler seg rettsløs. Men han er ikke det.

SIMEN GRANVIKEN 92.08.81.01

simen.granviken@adresseavisen.no

kjent i går

hver enkelt sak, gjennomføre samtaler og ytterligere undersøkelser. I en av sakene er overgrepers navn ikke kjent.

Til barns

Til sammen behandlet det fagetske rådet åtte nye henvendelser på gårdagens møte.

– Men bare de sakene jeg har nevnt inneholder påstander om alvorlige overgrep mot mindreårige. De andre sakene dreier seg om klager på såkalt «taktlos oppreden». Dette kan være fra folk som føler seg neglisjert, oversett eller på annet vis er misforstått med en av våre prester, sier Eidsvig.

SIMEN GRANVIKEN 92.08.81.01

simen.granviken@adresseavisen.no

- Vatikanet må rydde opp

■ Katolikk og tidligere riksadvokat Georg Fredrik Rieber-Mohn mener Vatikanet har en foreldret praksis. Det er viktig å annelde straffbare forhold, sier meren. – Når det dreier seg om et offer som er under den seksuelle lavalden på 16 år, er det i utgangspunktet et straffbart forhold, forutsatt at forholdet ikke er foreldret. Men er det en mulighet for at forholdet er straffbart, så skal det anmeldes, sier Rieber-Mohn til Ringenes Blad. – Vatikanet taker ikke den nye tids krav til informasjon og åpenhet. Kirken må rydde opp internt med en ny mediestrategi, ny tankegang og nye mennesker i viktige posisjoner, sier Rieber-Mohn til avisen.

Nyheter | 5

«**Slikt skjær:** Steinblokker som raser ned på veier vil skje innimellom, og det må man bare avfinne seg med, sier Statens vegvesen. Fredag i forrige uke falt denne steinen ned på den sterkt trafikkerte E6 ved Langstein. Foto: STATENS VEGVESEN

- Ikke ansett som rasfarlig

STJØRDAL: Statens vegvesen mener bilister må regne med at det innimellom raser steinblokker ned på veiene i Trøndelag.

Fredag var det mange bilister langs E6 som sperret opp øynene da en cirka én kubikk stor steinblokk spermet veien ved Langstein i Stjørdal.

– Det kunne skjedd en alvorlig ulykke dersom steinen hadde truffet et kjøretøy eller noen hadde kjørt inn i steinen, men heldigvis traff den ingen, sier avdelingsingeniør Kjell Kvarmeshov ved bygghettersesjonen i Statens vegvesen region midt.

- Må bare leve med det

Han forteller at de vurderte situasjonen slik at det ikke var noen umiddelbar fare for at det skulle komme noen flere steinblokker ned fra fjellveggen.

– Steinen kom fra om lag to meters høyde. Denne steinblokken har trolig ligget løs i flere år, og det har fryst og tint i bergiet. Til slutt forsvant dens siste forankringen, og steinen kom ned, forklarer Kvarmeshov.

Til tross for denne alvorlige hendelsen vil ikke Statens vegvesen gjøre noen store tiltak.

– Vi må nok bare leve med det. Innimellom vil det skje slike steinblokknedfall, sier han.

Prioriterer Møre og Romsdal

Vegvesenet har årlige inspeksjoner av ulike rasutsatte strekninger, men forteller at den aktuelle strekningen på Langstein ikke blir sett på som spesielt farlig.

– Denne bergveggen har ganske mange tydelige sprækker, og forvirring fører til at fjellet blir dårligere for hvert år som går. Rasproblematikk er et voksende problem, men i vår region er det hovedsakelig fokus på Møre og Romsdal, sier Kvarmeshov.

- Dyrt med rassikring

Rassikring er ifølge Kvarmeshov «voldsomt kostbart», og de fleste bevilgningene går til Møre og Romsdal. Trøndelagsfylkene blir nedprioritert.

– Etter hvert må vi vurdere om vi skal gjøre en grundigere undersøkelse ved Langstein, og kanskje slå løs noen steinblokker. Det er bedre å løse steiner kontrollert, enn å vente på at de kommer ukontrollert ned, fastslår ingeniøren.

CAMILLA KILNES 90.69.13.50

camilia.kilnes@adresseavisen.no

Vårt tilbud!

Sandbrun, lukeblå, burgunder, rød/berlegrå
Pris 499,- (8-14 år 399,-)
Nr 299,- (8-14 år 199,-)

Frid softshell jakke dame
 Brun, lys lilla, søffran, rosa/berlegrå

STORMBERG

SMÅ TUIRER ER OGSÅ STORE

Åpent 10 - 20 (18)
 HANØN VILLET, 118, LARVIK
 TLF: 40 00 18 89
 WWW.STORMBERG.NO

Torsdag 15. april 2010 | Adresseavisen

MIDT-NORGES FRIE STEMME

SJEF REDAKTØR: ARNE BLIX

Nyhetsredaktør: Kirsti Husby | Digital redaktør: Rolf Dyrnes Svendsen

Samfunnsredaktør: Stein Arne Sæcher | Utviklingsredaktør: Ellen Ingunn Andersen

Adm. direktør: Tove Nedreberg

Når systemene svikter

Rundt om i verden pågår en kosbar opprydding etter en årelang og ellevill finansgalopp. Kan vi lære noe av det som har skjedd på Island, i Kraftfondet og med bankenes spekulative spareprodukter?

Oppryddingen går seg mange uslag. I en rekke land har folk vært nødt til å gå fra hus og hjem og arbeidsplasser. På Island ble det denne uken lagt frem en 2300 sider lang granskningsrapport. I norske rettsaler kjemper bankene mot sinte kunder som hevder de er blitt lurt til å investere penger i tvilsomme spareprodukter. Trondheim er fortsatt sterkt preget av avsløringene i Kraftfondet.

Listen med eksempler er lang.

Island, Kraftfondet og tvilsomme spareprodukter viser at det på mange plan har skjedd en grunnleggende systemsvikt. Finans- og investeringsbanker har utnyttet og misbrukt de smutthull og muligheter som har vært laget av politikere og byråkrater som ikke har fulgt med i tiden. På Island vokste bankene til å bli monstre. Her i Norge greide verken Kredittilsynet eller media i tide å avsløre at lånefinansierte spareprodukter var lønnsomme stort sett bare for bankene som solgte dem. I Trondheim var politikerne fornøyd så lenge avkastningen fra kraftfondet var høy. De samme politikerne var lite interessert i systemer, kontrollmekanismer og Kraftfondets drift.

Island vil i mange, mange år slite med enorm utenlandsgjeld, mens politikere risikerer å bli stilt for riksrett. Andre som har vært involvert i finansoperasjonene er under politietterforskning for økonomisk kriminalitet. Oslo tingrett startet denne uken behandlingen av tvisten mellom småspareren Ivar Petter Røeggen fra Averøy og Norges største bank DnB NOR. Den endelige dommen i saken kan få betydning for hvem som til syvende og sist må plukke opp regningen etter bankenes aggressive markedsføring av såkalte strukturerte spareprodukter. I Trondheim kan det ta lang tid før det blir klart hvor mye kommunen vil tape på omstridte investeringer.

I dag er det lett å se årsaken til finanskrisen og kollapsen i islandsk økonomi. Vi vet hvorfor det gikk galt i Kraftfondet, og at bankenes spareprodukter aldri skulle vært solgt. I tillegg til selve oppryddingen som nå skjer rundt i verden, er det også viktig å lære å se symptomene på fremtidige problemer. En viktig fellesnevner i mange av saken er at de er svært komplekse og tilsynelatende ugjennomtregelige. Når en sak er vanskelig å forstå og det er krevende å få innsyn og oversikt, bør det være et varsel signal både til kunder, myndigheter og til media om at ting kanskje ikke er slik de bør være.

Sunn skepsis og strengere regulering av finansbransjen kan forebygge nye kriser og stansne umettelig grådighet.

Utstyr til NTNU

Forskningsrådet fordelte i går 210 millioner kroner til forskningsutstyr. En stor del av dette skal plasseres i Trondheim, til glede for NTNU og byens forskningsmiljø. Regjeringen har tidligere fått fornytt kritikk for sin manglende satsning på forskning – men dette er et skritt i riktig retning.

- Müller begikk

Politiet mener at Georg Müller (58) har begått overgrep mot en mindreårig. Men saken blir trolig henlagt.

– Vår oppfatning er at det har skjedd en straffbar handling, sier politadvokat Heidi Melo ved Sør-Trøndelag politidistrikt.

Hun oversendte i går sin innstilling i Müller-saken til Statsadvokaten, og valgte i tillegg å informere pressen om innholdet.

– Vanligvis pleier vi ikke å gå ut offentlig med slike innstillinger, men har besluttet å gjøre det i denne saken, fordi den har stor offentlig interesse. Min innstilling er at saken henlegges på grunn av foreldelse, sier politadvokaten.

- Utuktig handling

Melo opplyser at Müller er mistenkt for utuktig handling med barn under 16 år – straffebudet som gjaldt da overgrepet skal ha skjedd for cirka 20 år siden.

– Straffelovens paragraf 212 andre ledd har en strafferamme på tre år, og en foreldelsesfrist på fem, sier Melo.

Førstestatsadvokat Bjørn Kristian Søknes opplyser at han høyst sannsynlig kommer til å henlegge saken i løpet av uken.

– Saken kommer til oss på grunn av dens allmenne interesse. Normalt ville politiet kunnet henlagt en slik sak selv. Forutsatt at premisene i saken er riktige, vil saken vedrørende Müller trolig bli henlagt på fredag, sier Søknes.

Vil ikke avhøre Müller

Politiet avhørte i forrige uke 13 vitner, inkludert biskop Bernt Eidsvåg som nå har ansvaret for Trondheim stift. Påtaleleder Harald Møhoft ved Sør-Trøndelag politidistrikt ønsker ikke å gå ut med detaljer om hva slags overgrep de mistenker Müller for, men opplyser på generelt grunnlag at et typisk eksempel

på utuktig handling vil kunne innebære befaling utenfor eller innenfor klærne. Politadvokat Melo (bildet) opplyser at det ikke er aktuelt for politiet å avhøre Müller om overgrepssklagene.

– Vi har avsluttet etterforskningen i denne saken, og i og med at han ikke er i Norge prioriterer vi ikke å avhøre ham. Det vil heller ikke ha noe å si for foreldelsesforsøpsmålet, etter politiets oppfatning. Vi har både liggende og mer alvorlige forhold

som vi står overfor hver dag, og som vi skal prioritere ressursene våre på. Det er vi forpliktet til å gjøre, sier Melo.

– Vil du tilråde ytterligere etterforskning i saken mot Müller? – Nei.

– Det kan være flere ofre som ikke er kjent?

– Nå har vi etterforsket én sak, fra – særlig hvis man har kjennskap til overgrep mot barn, for barn er en gruppe som ikke selv kan ivareta sin egen rettsikkerhet, poengterer politijuristen.

PÅL E. SOLBERG 98 62 01 34
SEBA BAIØGHU 90 04 72 57
seba.baiogh@adresseavisen.no

Dette skjer i dag

Anne Grete Preus – nesten alene. Preus møter publikum kun omgitt av gitarer og flygel/piano på Gamle Scene, Trøndelag Teater kl. 20.

Pollenvarsel

Det ventes beskjeden spredning av pollen fra or i Trøndelag, og ingen vesentlig spredning i Møre og Romsdal grunnnetvarslet nedbøt.

4 Overgrepene i Den katolske kirken

Torsdag 15. april 2010

Adresseavisen

Disse visste - men

Menighetsmedlem Christine M. Hassenstab hørte rykter om overgrep før jul – og varsllet straks Sør-Trøndelag politidistrikt. Det var hun alene om.

I over et år holdt den katolske kirken det skjult hvorfor Trondheims-biskop Georg Müller hadde gått av. Men en rekke personer hadde informasjon om overgrepssaken, uten å varsle politiet.

En av dem er Müllers venn, prest og økonom Torbjørn Olsen i Tromsø stift. Han var generalvikar i Trondheim stift fra 1998 til 2006, og jobbet tett med Müller.

- Ikke mitt ansvar

– Jeg fikk vite om saken etter at jeg sluttet som Generalvikar og før den ble kjent gjennom media i forrige uke, sier Olsen. Han vil ikke si noe om når og hvordan han fikk vite om overgrepssaken.

– Hvorfor gikk du ikke til politiet?
– Skal jeg gå til politiet med en sak som andre behandler? Da forutsetter du at jeg legger meg opp i andres sak. Jeg har ikke noe embete i Trondheim. Det er absolutt ikke mitt ansvar, sier Olsen.

Fle i menigheten visste

Katolikken Dordi Skuggevik Tande opplyser at hun fikk vite om overgrepssaken i januar.

– Fire personer fra St. Olav menighet i Trondheim som kom til Gran Canaria hvor jeg var på ferie, fortalte det. De sa at det dreide seg om et overgrep, og at offeret ikke orket å gå til politiet, fordi han var så psykisk nedkjørt, sier Skuggevik Tande til Adresseavisen.

– Du folte ikke ansvar for å viderebringe dette til politiet?
– Jeg bor nå på Nordmøre, Müller var fjernet og jeg regnet med at apparatet rullet og gikk, svarer hun.

- Mange hensyn å ta

Førstestatsadvokat Bjørn Kristian Sokesnes sier dette er svært kompliserte saker, med sammensatte hensyn å ta. Han understreker at det er veldig få personer som har en meldeplikt til offentlige myndigheter. Sokesnes har forståelse for at mange innenfor kirken har valgt å tie om overgrepssaken i Trondheim, siden formærmede selv har bedt om det.

- Har trodd formærmede

– Den reaksjonen som kirken har hatt i denne saken bekrefter at de har trodd på

formærmede. De har fjernet en biskop og gitt en betydelig økonomisk erstatning som ligger langt høyere enn det offeret ville fått i en retts sak. På generelt grunnlag er det et minus å ikke anmelde, fordi ingen andre får kjennskap til saken. Andre kan ha kjennende erfaringer og tinginger som kommer fram, sier Sokesnes.

Han er styremedlem i Kirkens ressursenter mot vold og seksuelle overgrep, der han har vært involvert i arbeidet med å kvalitetssikre kirkens melderutiner i alvorlige saker. Sokesnes viser til at taushetsplikten står sterkt når man får informasjon ved betrosler.

Intensiverte

Først 30. november i fjor fikk politiet informasjon om saken. Da kontakttet Christine M. Hassenstab (61) dem for å opplyse om overgrepssakene som gikk i den katolske menigheten i Trondheim. Hun avga forklaring til politioverbeifent Geir Olav Granbo, som deretter opprettet en såkalt undersøkelses sak. Avhør ble imidlertid ikke igangsatt for Adresseavisen i forrige uke avslørte at Georg Müller hadde erkjent overgrep mot en tidligere alltergut.

- Hvorfor startet dere ikke etterforskning da dere fikk vite om saken i november?

– Når folk kommer med slike opplysninger, tar vi det på alvor. Men før vi går til formelle skritt må vi undersøke bakgrunnsopplysninger. Vi foretok en del undersøkelser i denne saken for å få bekreftet eller avkreftet hennes opplysninger, men vi hadde verken tidssrom for når dette skulle ha skjedd, eller navn på formærmede, sier Granbo.

– Det er klart at når Adresseavisen begynte å skrive om denne saken, måtte vi intensivere etterforskningen. Vi lurte også på om det var en eller to formærmede i saken. Dette var snakk om alvorlig kriminalitet, og det må vi prioritere, sier Granbo.

- Riktig å anmelde

Selv om politiet i går varslet at saken er foreldet, mener Granbo det var riktig at den ble anmeldt.

– Politiet er selvfølgelig interessert i å få vite om alle straffbare forhold som blir begått uansett hvilken religion de er tilknyttet. Vi ønsker åpenhet om slikt, sier politioverbeifent Geir Olav Granbo.

SÅBA BAIQHLI 90 04 72 57

seba.baiqhli@adresseavisen.no

PÅLE SOLBERG 98 62 01 34

paal.solberg@adresseavisen.no

Varsler

Denne personen tok kontakt med Oslo katolske bispedømme på vegne av formærmede, for å melde ifra om overgrepssaken. Den avgjørende telefonen januar kvelden i fjor førte til at biskop Müller måtte forlate Trondheim stift i juni i fjor. Mannen har uttalt at han folte at kirken ville dysse ned saken.

Arne Marco Kirsebom Pater i Den katolske kirke

Ble varslet om overgrepssaken i januar 2009. Han sørget for at saken ble tatt videre i det katolske systemet.

- Det var jeg som informerte offerets mellompersoner om hvordan de skulle gå frem med saken, har Kirsebom sagt til Adresseavisen.

Emil Paul Tscherrig Erkebiskop og Pavens ambassadør i Norden

Ble varslet om saken i fjor vår og sendte saken videre til Vatikanet. Tscherrig innkalte Müller til sitt kontor, der biskopen la kortene på bordet.

- Det er pave Benedikt den 16. selv som har gitt biskop Müller adgang til å forlate embete i Trondheim, sa Tscherrig til Adresseavisen i fjor.

Han har ikke ønsket uttale seg i saken i ettertid.

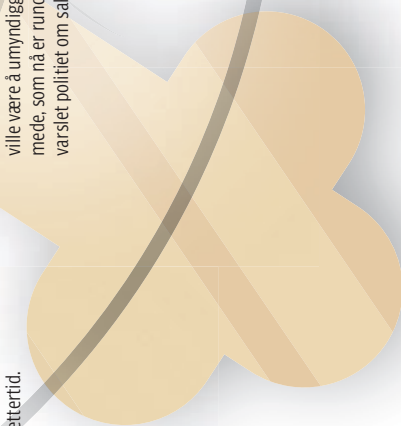
Biskop Georg Müller Tidligere biskop i Trondheim stift

Biskopen fratrdte sin stilling 8. juni i fjor etter å ha innrømmet overgrep mot en mindrerårig altergut i Trondheim for rundt 20 år siden. Adresseavisen har forsløkt å få e kommentar fra biskopen via e-poster, venne og direkte da vi fant ham i Roma sist fredag. Vi har også lagt igjen to brev på steder vi vet han har oppholdt seg. Müller har så langt ikke ønsket å kommentere saken.

Bernt Eidsvåg Biskop i Oslo og Trondheim

Ble varslet om overgrepet i fjor da saken ble ringt inn til Oslo katolske bispedømme.

Har uttalt at det har vært enkelt å tie i denne saken, da offeret ikke ønsket oppmerksomhet om den. Mener det ville være å umyndiggjøre formærmede, som nå er rundt 30 år, om han varslet politiet om saken.

ingen anmeldte

Vatikanet

Etter at offeret valgte å snakke om saken i januar i fjor, ble både erkebiskopen i Stockholm og Vatikanet varslet. Troskon- greasjonen i Vatikanet sørget så for at hans «avskjedssøknad ble innvilget per omgående».

Menigheten

Etter biskop Müllers hastige avgang 8. juni i fjor, har ryktene om hva som egentlig skjedd svirret i menigheten. Noen få har visst, flere har hørt rykter - men kun én person så det som sitt ansvar å varsle politiet.

» - Kirken må følge både den kirkelige rett og den sivile rett, sa Pavens pressetalsmann Fader Lombardi til Adresseavisen i forrige uke.

Dordi Skuggevik Tande Katolikk

Sier at hun fikk vite om saken av fire menighetsmedlemmer i januar i år.

» - Müller var fjernet og jeg regnet med at apparatet rullet og gikk, sier Tande om hvorfor hun ikke anmeldte.

» Grafikk: marit.barda@adresseavisen.no
Fakta: Sæbø Bøgholt / Foto: Arkiv / Scanpix

Varslet politiet

Christine M. Hassenstab medlem i menigheten

Varslet politiet om overgrepstrykter 30. november i fjor. Hun hadde hørt ryktene fra to andre menighetsklider.

» -Folk snakket om overgrepssaken, men ingen gjorde noe med det. Samvittigheten min sa at jeg måtte varsle om dette, sier Hassenstab.

Geir Olav Granbo Politioverbetjent ved Sør-Trøndelag politidistrikt

Opprettet undersøkelsessak etter at Hassenstab tok kontakt 30. november i fjor. Først etter forrige ukens avsløring, innkalte politiet 13 vitner til avhør.

» - Når Adresseavisen begynte å skrive om denne saken, måtte vi intensivere etterforskningen, sier Granbo.

Sigurd Markussen Sogneprest i St. Halvard kirke i Oslo

Ble oppnevnt som kontaktperson av Den katolske kirke i Norge og har hatt tett kontakt med fornærmede i saken siden tidlig i fjor.

» - Offeret ønsket ikke, og ønsker heller ikke nå, at Den katolske kirke skal politianmelde forholdet, sa Markussen på pressekonferansen fredags.

Torbjørn Olsen Prest og økonom i Tromsø stift

Venn av Georg Müller og tidligere Generalvikar i Trondheim stift. Sier han visste om overgrepene lenge før mediene trykket saken.

» - Skal jeg gå til politiet med en sak som andre behandler? Det er absolutt ikke mitt ansvar, sier Olsen.

2. årsrettssaken | Fredag 16. april 2010

Nyheter 13

I Trondheim | Biskop Bernt Eidsvig ser frem til å møte den katolske menigheten i kveld. Eidsvig skal være biskop i Trondheim i fem år. Foto: KIMNYGÅRD

Prøvede å skjule pengespor til overgrepsoffer

For at ingen skulle få nys i detaljene i Müller-saken, utbetalte Den katolske kirke erstatningen til offeret via Oslo og ikke Trondheim.

Overgrepene i Den katolske kirke

Fornærmede fikk 250 000 kroner i erstatning fra kirken etter at han fortalte om seksovergrepet fra tidligere trondheimsbiskop Georg Müller for rundt 20 år siden. Mannen, som nå er rundt 30 år, var allertgutt i menigheten da han ble misbrukt.

Betydelig erstatning

– Pengene er fra Trondheim stift, men de ble utbetalt via Oslo katolske bispedømme. Dette for at ingen skulle kunne glette på offerets navn eller identitet, sier

biskop Bernt Eidsvig til Adresseavisen.

I går ankom han Trondheim med nattoget fra Oslo, og brukte store deler av dagen på media samt fortløpige samtaler med enkelte i menigheten. Han ønsket ikke å uttale seg om han skulle møte fornærmede i Müller-saken. Fornærmede, som nå er rundt 30 år, skal være fornydd med at kirken fjernet biskopen og tok hans historie på alvor. Han har også selv bedt om at hans identitet ikke blir kjent. Ifølge biskop Eidsvig er det vanlig at erstatningsbeholdet til den krenkede utbetales fra det aktuelle bispedømmet.

– Det rettferdige hadde vært at den skyldige hadde betalt selv. Men siden Müller er uformuende må stiftet ta seg av det. Det er kirkeretten som bestemmer at

pensjonerte biskoper skal ha sitt underhold fra sitt bispedømme. I dette tilfellet var det en avtale Trondheim stift og jeg ikke kunne leve med, sier Eidsvig. Müller får i dag betalt rundt

8000 kroner i måneden fra Trondheim stift. Eidsvig har tidligere uttalt til Adresseavisen at dette er «utilbøelig og utillelige», og at han vil forsøke å sette en umiddelbar stopper for utbetalingene. Nå sier han at utbetalingene stopper etter april.

– Hvem tar da ansvaret for Müller? – Det er jeg ikke sikker på. Det er trolig bispekonferansjonen eller hans orden, svarer Eidsvig.

Møter menigheten

På grunn av stort mediertrykk og flere avtale, rakk ikke biskopen å delta i gårstagens messe slik han først hadde planlagt. Dermed møter han menigheten i kveld – for første gang etter at overgrepssaken eksploderte i forrige uke.

– Det er helt sikkert folk som både er såret og som lider under de opplysningene de har fått. Jeg håper det er en lettelse at alt er ute, og at man nå vet hva som skjer i saken mot Müller, sier biskopen.

Fakta

Dette er saken

- Onsdag 7. april avslørte Adresseavisen at tidligere trondheimsbiskop Georg Müller (bilde) i for innrømmet seksuelt overgrep mot en altergutt i Trondheim for rundt 20 år siden.
- Fornærmede har fått 250 000 kroner i erstatning av Den katolske kirke i Norge.
- Kirken opplyste at Müller var fritatt for alle kirkelige oppdrag, men Adresseavisen avslørte 8. april at Müller hadde holdt ti preker i Tyskland etter at han forlot Trondheim.
- Da vi fant Georg Müller i Roma fredag i forrige uke, ønsket han ikke å uttale seg i saken. Müller ventet nå på at Vatikanet skal avklare hans fremtid.

At statsadvokaten mest sannsynlig vil henlegge Müller-saken i dag, overrasker ikke Eidsvig. Det visste vi i grunnen, ut fra det våre advokater sa. De sa tidlig at saken var foreldet, sier han.

For han tar nattoget tilbake til Oslo i kveld, skal biskopen avholde en reknevemmesse i St. Olav domkirke etter den tragiske flyulykken som kostet Polens presidentpar og store deler av landets politiske ledelse livet.

Efterforsker ikke

Oslo Statsadvokatembete hadde onsdag et møte med biskopen om den katolske kirkes hemmelige overgrepssaker. Det var Eidsvig selv som i forrige uke opplyste til VG at den katolske kirke i Norge har et slikt arkiv med sensitiv informasjon, blant annet om overgrep begått av kirkenes menn.

– Vi fikk en reddegjørelse fra Eidsvig om saken, som har et seksuelt tilsnitt. Det dreide seg

om sju saker. Disse var av en slik art at vi ikke kommer til å iverksette etterforskning eller begjære innsyn i personalmappene. Bakgrunnen for dette er at det er svært gamle forhold, sier Katteland, og legger til:

– I fire av sakene er antatt gjerningsmann død. Sakene er også foreldet – over 25 år gamle. Det er snakk om sjesogsopplysninger fra de fornærmede som gjør at taushetsplikten gjelder. Det er ingenting som tilsier at taushetsplikten må brytes fordi det er fare for liv eller helse.

Adresseavisen har i flere dager forsøkt å få en kommentar fra Georg Müller, uten å lykkes. Vi har sendt flere e-poster, lagt igjen brev på steder vi har visst han har oppholdt seg og spurt om han ville snakke med oss da vi fant ham i Koma sist fredag. Det ønsket han ikke.

SÅBA BAI OGHU 90 04 72 57

PÅLE SØLBERG 98 62 01 34

paul.solberg@adresseavisen.no

Biskop varsler sivil ulydighet

Regjeringen inn- skjerpser plikten til å varsle ved mistanke om at noen vil begå vold og sexovergrep. – For oss vil loven under- heter føre til sivil ulydighet, sier biskop Bernt Eidsvåg.

Den katolske biskopen er ikke villig til på gå på akkord med at skriftemålet er hemmelig.

– Når du oppbever skriftemålshemmeligheten, mister du samtidig muligheten til å påvirke. Veldig mange av våre katolikker har vokst opp under dik- taturer. Hva slags signaler vil det sende dersom de fikk vite at prestene skal rapportere skriftemålet deres til politiet? Påvirkningseffekten vil være død, sier biskop Bernt Eidsvåg.

Mens avvegingsplikten tidligere gjaldt ved «sikker kunnskap» om at en alvorlig straffbar handling pågikk eller var i ferd med å bli begått, holder det nå at man «holder det som mest sannsynlig» at handlinger som overgrep, barnemishandling eller vold i nære relasjoner vil skje. Kulturminister Anniken Huitfeldt, som har ansvar for tros- og livssynsafføring utenfor Den norske kirke, har understrekt at dette også gjelder opplysninger som fremkommer under spjel- song og skriftemål. Denne opp- fatningen deler ikke biskopen.

Vil ikke varsle

– Innskjerpingen kan teoretisk komme i strid med kirkenes be- stemmelser om skriftemålet. Men dette blir veldig konstruert. Jeg kan kun huske en sak fra Tyskland i 1967, der en prest un- der et skriftemål fikk vite om et mord eller en voldtekt, som han ikke kunne rapportere videre. Det er uhyre sjeldent at noen kommer til skrifte uten å være beredt til å ta sitt oppgjør med den sivile rett også, sier Eidsvåg.

Han påpeker at prestene i 80 prosent av tilfellene ikke vet hvem som sitter i skriftestolen. – Betyr det at den innskjer- pede varslingsplikten ikke vil ha noe å si for dere?

– For oss vil den under eks- tremte omstendigheter føre til si- vil ulydighet, men i praksis tror jeg ikke det vil bety noen en- dring. Jeg vil bli veldig overras- ket hvis vi får noen konflikt om dette. Vi vil ikke varsle, men vi vil gjøre alt vi kan for å få over- grepsmannen til å melde seg selv, svarer biskopen.

Ifølge Eidsvåg, respekterer halvparten av verdens land res- pekt for skriftemålshemmeligheten,

Biskop

Bernt Eidsvåg sier de ikke vil bryte skriftemålshemmeligheten, men at de vil gjøre det de kan for å få en overgrepsmann til å melde seg selv. Foto: R/EEL A. OLSEN

Ønsker flere over- grepskontakter

Biskop Bernt Eidsvåg mener det kan være lurt å bygge et sterkere nettverk blant kontaktpersoner for overgrep. I dag har Den katolske kirke to sentrale kontaktpersoner i overgrepssaker, i tillegg til et fag-etisk råd som be- handler overgrepsmeldinger in- terni i kirken. Det jobbes også med å utnevne en tredje kon- taktperson i Trondheim stift.

– Jeg tror vi må bygge nettver- ket slik at det ikke bare er sen- trale kontakter i overgrepssaker, men i hvert fall en egen kontakt i de store menighetene, sier bi- skopen. Han viser til at det er Fag-etisk råd som må ta stilling til forslaget.

Rådets leder Rønnaug Aaberg Andresen sier forslaget har vært fremme også tidligere, og at de vil diskutere dette i rådet. Det er ikke meldt flere saker til rådet et- ter at de sist møttes 18. mai.

mens den andre gjør det i varie- rende grad.

– Flere land har et konkordat med Den hellige stol, dette sus- penderer den nasjonale lovgiv- ning. Norge har ikke en slik avtale, sier biskopen.

– En samfunns- plikt

Statssekretær Astri Aas-Hansen i Justisdepartementet har selv møtt biskop Eidsvåg og Norges kristne råd for å diskutere innskjerpin- gen. Også her ble skrif- temål og taushetsplikt diskutert.

– Plikten til å avverge alvorlige straffbare handlinger har vært en samfunnsplikt som har kommet til uttrykk gjennom loven siden 1902. Det som overras- ker oss er at man ikke ser seg som en del av det samfunnsansvaret, sier Aas- Hansen.

Dilemma

Enkelte i Den katolske kirke me- ner at religionsfriheten vil bli krenket dersom kirkenes egne regler blir overkjørt av staten. Statssekretæren påpeker at det fremmet for stortinget for få saker og kan bli vedtatt før som- meren.

er norsk lovgivning som gjelder i Norge.

– Det er rart om man ikke in- tenfor kirkeretten kan ta avve- ninger hvor ulike hensyn settes opp mot hverandre.

Det gjør man jo også i men- neskerettsdomstolen, for ek- sempel der diskrimineringsver- net er blitt satt opp mot ytrings- friheten. Jeg vil tro at alle er enige om at hen- synet til barnet veier tyngst. Av- vegelseplikten gjelder ikke nød- vendigvis å gå til politiet. Det er flere måter å søke å avverge en straffbar handling på, noe jeg særlig vil utfordre bisko- pen og Den katol- ske kirke på.

Lovforslaget ble fremmet for stortinget for få saker og kan bli vedtatt før som- meren.

For oss vil loven under ekstreme om- stendigheter føre til sivil ulydighet.

Biskop Bernt Eidsvåg

I Fakta

Overgrepssaken

- Onsdag 7. april avslørte Adresseavisen at tidligere trondheimsbiskop Georg Müller i fjor innrømmet seksuelt overgrep mot en altergutt i menigheten for rundt 20 år siden.
- Offeret fikk 250 000 kroner i erstatning. Saken ble aldri anmeldt til politiet.
- I ettertid oppsto det en debatt om presters taushets- plikt i alvorlige saker. Regjeringen varslet så inn- skjering av varslingsplikten.
- Til tross for flere henven- delser har ikke Georg Müller ønsket å uttale seg i saken.

Flere land har et konkordat med Den hellige stol, dette suspenderer den nasjonale lovgivningen. Norge har ikke en slik avtale.

Biskop Bernt Eidsvåg

9. september 2010

Nyheter 9

Kirken styrker tiltak mot overgrep

Trondheim katolske stift har for første gang fått en kontaktperson i overgrepssaker.

Overgrep i Den katolske kirke

Avsløringene av overgrepene i Den katolske kirke i flere land har ført til innskjerpinger internt i kirken, både internasjonalt og her i Norge. I Trondheim skal Lena Tande ta i mot henvendelser ved mistanke om overgrep i kirken. Tande har jobbet med barn og unge i 30 år og har i en årrekke vært aktiv i den katolske kirken.

– Min viktigste oppgave blir å bistå de som tar kontakt, henviser dem til kirkenes faglige råd i Oslo eller hjelpe dem med sesjon, psykolog eller å anmeldesaken, sier Tande, som skal ha vervet i to år.

– Økt fokus kan hjelpe

7. april i år avslørte Adresseavisen at biskop Georg Müller ble avsatt etter at han ble konfrontert med og innrømmet overgrep av en mindreadrig altergutt i Trondheim for rundt 20 år siden. I ettertid har en rekke personer meldt inn overgrepssaker eller mistanke om overgrep til kirkenes faglige råd i Oslo. En av disse har båret på hemmeligheten siden 1946.

Lena Tande har ikke mottatt noen henvendelser angående seksuelle overgrep siden hun trådte i juli. Spørsmålet mange har stillt seg er om det kan være flere misbrukte personer i Trondheim som ikke har varslet.

– Det gjensstår å se. Det er veldig bra at det jobbes med tema-tikken både internasjonalt og lokalt. Vi følger beredskapsplanen. Mye fokus på temaet kan bidra til å hindre overgrep, sier Tande.

Oslo katolske bispedømmes beredskapsplan for håndtering av overgrepssaker i kirken har siden slutten av mars også vært gjeldende i Trondheim.

– **Avslør svakheter**
Den 15. juli i år innførte Vatikanet reviderte regler for kirkenes håndtering av overgrepssaker, og i sommer uttalte biskop Bernt Eidsvåg til Adresseavisen at Müller-saken har skapt en ny bevissthet rundt seksuelle overgrep. Under den nordiske bispedømmekonferansen i Bergen mandag denne uken besluttet biskopene i Norden å utarbeide felles retningslinjer for overgrepssaker. Ifølge Vårt Land er forslagene som vurderes blant annet å forhindre at prestes og barn befinner seg i lukkede rom kun med hverandre, samt at prestene skal

Kontakt: Lena Tande vil bistå personer som tar kontakt ved mistanke om overgrep i kirken. Foto: IDA MØRKØJHANSEN

oppfordre ofre til å oppsøke politet i overgrepstilfeller. Dersom det er mulig vil biskopene vurderer å gå inn for obligatoriske politiatrester for alle ledere i kirken som har med barn og unge å gjøre. Biskop Bernt Eidsvåg leder utvalgets arbeid.

– Erfaringene med dette varierer fra land til land. Vi avslører jo hvilke svakheter vi har hatt. Det er best å ta tyren ved hornene, sier Eidsvåg til Adresseavisen. Han ventet å legge frem de nye retningslinjene i februar 2011. Biskopen sier også at han vil ta kontakt med Justisdepartementet.

– Vi ønsker å få til en kritisk

og faglig oppfølging på disse punktene. Vi ser at vi har felles interesser i dette, sier biskopen. Statssekretær Astri Aas-Hansen i Justisdepartementet sier de gjerne vil bistå kirken med dette. – Gjennom å gjøre dette viser kirken at de tar på alvor de overgrepene som har vært. Samtidig er dette og åpenheten knyttet til temaet med på å forebygge nye tilfeller, sier Aas-Hansen.

Storøstinget vedtok i juni innskjerpelse av varslingsplikten, som innebærer at alle har plikt til å søke å avverge straffbare handlinger.

S/EBÅ BAIØGHU 900 47 257
seba.baiogh@i@adresseavisen.no

Styrker tiltak: Vi avslører våre svakheter, sier biskop Bernt Eidsvåg om at nordiske biskoper nå gjennomgår og styrker retningslinjer mot overgrep. Foto: KJELLA OLSEN

LEKKER CARLA F. TUNIKA

499,-

STORT UTVALG, MANGE FLOTTE MODELLER

FAVORITTER HØSTENS

NY KATALOG I BUTIKKEN

th chantal th victoria th angén

Chantale: Byhovem 11f, 93 04 84 90. Anitl. Stenklær 11f, 93 03 60 10. Solblått 11f, 92 04 01 38. Victoria: Nordregate 13 11f, 98 29 11 70. Angén: Drømmingegate 32 11f, 40 00 19 26. www.t-angen.no

Kampanjedager!

40% på alle kjøkken!

15% på hvitevarer

Trønderkjøkken AS

Soabaadvegen 7, Heimdal, Tlf. 72 84 80 00.
Åpent: 9-16, onsdag og torsdag 9-19, lørdag 10-14
www.tronderkjokken.no

Trondheim i dag: Lettskyet, bris mellom øst og sørøst, - 17 grader.

Adressveiviser

Pelshandler
Emil
Gätzschmann

Grunnlagt
1767
Uke 47
Nr. 274
244. årgang

**Lag lekre jule-
kort på en-to-
tre! Hjem**

Tidenes pelssalg
Sprengekulda gir minken bein
å gå på. **Økonomi** side 20 og 21

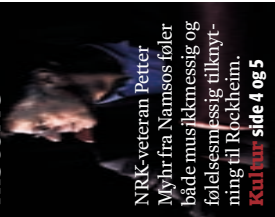
Fredag 26-11-2010 Tips oss på telefon 07200 / MMS/SMS til: 07200, kodeord TIPS

Løssalg kr. 20

- Dårlig forberedt på eldre- bølgen

Om 20 år vil over halvparten av innbyggerne i hver tredje midt-norske kommune være over 67 år. **Nyheter** side 5

Direktør for norsk rock- historie

NRK-veteran Petter Myhr fra Namsos føler både musikkmessig og følelsesmessig tilknytning til Rockheim. **Kultur** side 4 og 5

Studentpris til ildsjel av romfolket

Duško Kostić (34) er én av bare seks av romfolket i Kroatia som studerer ved et universitet. Det vil han gjøre noe med. **Nyheter** side 2 og 3

Utgir bok om biskop Müllers overgrep

I boken «Ingen vei utenom» forteller «David» om tiden før og etter at overgrepsskandalen ved den katolske kirken i Trondheim ble kjent. Adresseavisen har som eneste avis fått tilgang til boken før den publiseres. «David» er nå en familiemann i begynnelsen av 30-årene. Han opplevde uro og mareritt etter at han varslet kirken om overgrep. **Nyheter** side 8-10

Vond hemmelighet: Altergutten som ble misbrukt av biskop Georg Müller ved den katolske kirken i Trondheim kunne ikke forstå at ingen oppdaget hva som foregikk i prestegården. Først da han selv fikk barn, bestemte han seg for å fortelle den vonde hemmeligheten han hadde båret i 20 år. Foto: STEINAR FLUGELSDØY

Ukens Go'helig-produkt
fredag og lørdag

Fast Go'helig-pris
1490
pr. pakke
Marinert løksehilet
200 g pr. kg 74,50

KMM mini
pris

Gjelder så langt beholdningen rækker.
Kun til private husholdninger.

FINN

NYHET: Jobb 27 Tjenester 27 Meldinger 27 Kunngj. 28 Næringslivet 29 Etendom 29 Bill 30 Dødsannonser 35

KUNDSERVICE: 07200
kundeservice@adressavisen.no

8 Müller-saken

Fredag 26. november 2010 | Adresseavisen

«David» varslet om seksuelt overgrep fra biskop Georg Müller:

«Det er jeg som har anklaget en av for å ha forgrepet seg på meg i min Jeg er en familiemann i 30-årene,

- Paven trodde hans historie
- Biskopens venner ba ham trekke anklagen
- Skrev bok for å hjelpe andre

Altergutten som ble misbrukt av Georg Müller kunne ikke forstå at ingen oppdaget hva som foregikk i prestegården. Først da han selv fikk barn, bestemte han seg for å fortelle den vonde hemmeligheten han hadde båret i 20 år.

I boken «Ingen vei utenom», som kommer ut onsdag, forteller mannen i begynnelsen av 30-årene om tiden før og etter at overgrepsskandalen ble kjent. Adresseavisen har som eneste avis fått tilgang til boken før den publiseres. Han skriver under pseudonymet «David», og ønsker ikke å bli intervjuet.

Bedt om å trekke historien
Trondheimsmannen opplevde uto, flashbacks og mareritt etter at han i januar 2009 varslet kirken om overgrep. Mannen skriver ikke konkret om hva slags overgrep han ble utsatt for, eller hvor lenge det skal ha pågått.

7. april i år avslørte Adresseavisen at tidligere trondheimsbiskop Georg Müller hadde erkjent seksuelt overgrep mot den tidligere altergutten i den katolske menigheten i Trondheim. Den overgrepssatsen har aldri fått noen unnskyldning fra Müller. Tvert imot er han blitt kontakttet av biskopens venner og bedt om å trekke historien, skriver han i boken.

Vendepunktet

I årene etter det seksuelle misbruket fornekta og fortrengte han det som hadde skjedd. Det var enklere enn å kjenne på det vonde. Han gikk omveier rundt den katolske kirken og følte seg liten hvis han møtte biskopen. Flere ganger vurderde han om han skulle varsle. Men hva hvis han ikke ble trodd? Biskopen hadde mektige venner, det hadde ikke han. Det ville blitt hans ord mot biskopens.

«Jeg opplevde å ikke ha en

sjansé ihavet», skriver han. Men etter over 20 års fortidelse, kom vendepunktet da han selv ble far:

«Det var ikke før jeg selv fikk barn, at jeg fullt ut forsto hvor frykkelig gåt handlingen mot meg var. Den var til og med kriminel. (...) Jeg ville aldri i verden akseptert at noe slikt skjedde med mine barn.(...) Dessuten ble tanken på at kanskje andres barn sto i fare så lenge biskopen var til stede, mer og mer plagsom etter at jeg selv fikk barn. Jeg følte meg imidlertid fremdeles fanget. Jeg manglet bevis og vitner, og det hadde skjedde for så mange år siden. Men jeg bestemte meg for at jeg skulle fortelle, dersom sjansen bod seg.»

Rundt nyttårsaftnen 2009 bestemte han seg. Kirken måtte få vite.

Takk opp kampen

Via betrodde mellommann varslert han Oslo katolske bispedømme, som tok saken videre. Han fikk oppnevnt en kontaktperson som skulle bistå ham og vurdere troverdigheten hans. Samtidig fikk han tilbud om å snakke med psykolog tilknyttet kirken.

Da han fikk noen å snakke med, kom reaksjonene med bekyrning og angst.

Psykologen og kontaktpersonen skrev hver sin rapport som ble sendt med kuvert til Vatikanets ambassadør i Stockholm, erkebiskop Paul Emil Tscherri. Siden katolske biskoper er utpekt av paven, var det Tscherrig som måtte forberede saken for Vatikanet.

Venteiden var lang og vanskelig. Frykten for ikke å bli trodd var der hele tiden. Ønsket om å varsle om overgrepet hadde vokst til stor sak som involverte både Vatikanets ambassadør i Stockholm og selveste paven i Roma.

«Paven tror meg!»

Han følte seg etter hvert trodd av kirken menn i Norge. Men gjennombruddet kom først 17. mai 2009: På nasjonaldagen møtte han Paul Emil Tscherrig i Oslo. Pavens mann kom med følgende beskjed: Kirken finner historien troverdig og vil ta affære. Müller har tilstått forholdet.

«Møtet føltes avirkelig. Som en drøm. Merkeligst av alt var det at paven kjente til historien min og fant den troverdig», skriver han i boken.

Da biskop Müller på høy-messen i Trondheim søndag 7. juni annonserte sin avgang, kom det som lyn fra klar himmel for de fleste. For David var avskjedigelsen en enorm letelse. Endelig følte han seg fri. Nå kunne livet gå videre. Dagen før Bernt Eidsvåg ble innsatt som ny administratør i Trondheim, distriktet han seg inn på kirken områdde, satte seg på plenen og lot tårene strømme. Det offisielle unnskyldningsbrevet han senere fikk fra Eidsvåg, kaller han det viktigste stykke papir han noen gang har hatt.

Selv om venteiden hadde vært vond, skryter familieåren av kirken håndtering av saken. Inntektene til boken går da også til bygging av ny St. Olavs kirke i Trondheim.

Den offisielle årsaken til Müllers avgang var samarbeidsproblemer. David tenkte flere ganger på at det ville vært best om sannheten ble offentlig kjent. Hva hvis det var andre ofre der ute? Da nyheten eksploderte i media ti måneder etter biskopens avgang, kom mediesiviser, beskyldningene i pressen om at kirken hadde hemmeligholdt saken. Saken ble holdt hemmelig etter hans eget ønske, skriver han.

Vanskelig å tilgi

David håper at boken kan være en hjelp for andre. Han kaller den en historie om håp, og om at rettferdigheten kan vinne. Han oppfordrer alle med lignende hemmeligheter om å fortelle.

I boken spør han seg om han kan tilgi biskopens svik. Han svarer med at tilgivelse krever at den som voldte skaden, virkelig angtrer og ønsker å gjøre opp for seg.

«Det har jeg ikke erfart, og derfor finner jeg det vanskelig å tilgi», skriver han.

54684 BAJOGHLI 900 47 257

seba.bajoghli@adresseavisen.no

SVENNINGE MELAND 951 98 688

svenninge.meland@adresseavisen.no

Den katolske kirkes biskoper i ungdom. (...) Og hvem er jeg? verken bedre eller dårligere»

Overmakt: David følte seg maktesløs i forhold til biskop Georg Müller. Bildet viser Müller (t.v.) på besøk i Roma i 1997, samme år som han ble utnevnt til biskop av pave Johannes Paul II. Foto: KJELL A. OLSEN

Boken: Omslaget til boken «Ingen veit enom», utgitt av mannen som ble utsatt av overgrep fra biskop Georg Müller. Omslag: St. Oboas Forlag

Jeg tror biskopen undervurderte meg. Han trodde nok han hadde så mye makt over meg at jeg ikke var i stand til å stå opp for meg selv (...) Kanskje følte han seg tryggere og tryggere etter som årene gikk, siden han ikke møtte motstand fra meg. Derfor kunne han nok vanskelig forestille seg at jeg ville tørre å komme med anklagen som skulle bli hans bane. Men jeg er en person som hater å bli undervurdert.

Det handlet om en person jeg og familien stolte på. Han var ofte på besøk hos oss. Vi hadde dyp respekt for ham, og han ga uttrykk for omsorg for meg og familien. Han var en nær familievenn.

«Jeg synes det er gode grunner til å skrive bok.»

Les mer neste side ▶▶

10 Müller-saken

Fredag 26. november 2010 | 9 | Breddebladet

- Håper boken kan hjelpe noen

Biskop Bernt Eidsvåg er glad for at David selv forteller sin historie i «Ingen vil utenom». Eidsvåg håper boken kan skape håp hos mennesker som sliter.

Formærmede holdt seg taus da nyheten om årsaken til Müllers avgang sprakk i april i år. Biskop Eidsvåg synes det er bra at han nå får fortalt historien på egne betingelser.

– Det er hans valg og hans stemme. Han kom ikke til orde da mediene brakte nyheten. Nå får han fortalt hva som virkelig skjedde på en saklig måte. Samtidig oppmuntrer han andre til å bearbeide det de måtte slite med. Jeg synes det er gode grunner til å skrive bok. Jeg håper den kan bidra til at noen kommer til rette med vanskelige ting i sitt liv, enten de er katolikker eller ikke.

– **Boken gis ut på Den katolske kirkes forlag. Er dere 100 prosent sikre på at anklagene er sanne og at biskopen har fått en rettfærdig behandling?**

– Jeg vil si det. Jeg ser det jo ikke fra Müllers synspunkt, men hvis vi ser objektivt på det har han fått en rettfærdig behandling, også i boken. Dette er jo et forhold han har tilstått uten noen form for press.

Terapi

Siden saken ble kjent, har biskopen møtt David en rekke ganger. I boken blir biskopen omtalt i rosende ordelag. Eidsvåg karakteriserer David som en moden, ressurssterk og meget intelligent person. Biskopen mener boken har gjort forfatteren godt:

– Jeg tror det har hatt en terapeutisk virkning. Han har klart å abstrahere egne erfaringer. Det er nyttig, og ikke en evne alle har. Det som gjorde mest inntrykk på meg i boken er der han beskriver maktesløsheten og noden han var i – uten sentimentalitet.

David avslutter boken med en

del råd til den katolske kirken. Blant annet ber han kirken bli flinkere til å ta hensyn til at den katolske kirke i Norge består av mange nasjonale grupper. Bevissthet rundt overgrep er ikke alltid den samme som den norske. Eidsvåg ser utfordringen.

Overdreven respekt for prester

– Overgrep er tabubelagt i mange kulturer, selv om det ikke har med religion å gjøre. Vi kan bare tenke på Norge for 50 år siden. Den katolske kirke har alle verdenshjørner representert. Jeg ser utfordringen, men har ikke noe klart svar, sier Eidsvåg. Biskopen erklærer at det kan være en overdreven respekt for geistlige blant kirkegjengerne. Idealisering av prester forekommer oftest blant folk fra Afrika, Asia og Sør-Amerika, mener Eidsvåg.

Det er mulig

I kjølvannet av Müller-saken har kirken fått inn rundt 20 henvendelser angående overgrep og krenkelser. Biskopen har møtt personer som i kjølvannet av Müller-saken har fortalt om overgrep fra kirken mens som ligger 50 og 60 år tilbake i tid. Han tror boken kan bety noe positivt også for dem.

– Fortiden kan vi ikke gjøre noe med, men det er mulig å gjøre noe med fremtiden. Personen i boken viser at medvilje og målsetting går det an. Hans personlige kamp førte fra vondt til godt.

I boken er David tvilende til at han ville blitt trodd hvis han hadde fortalt sin historie på 90-tallet. Eidsvåg er enig i at den katolske kirken var mindre forberedt den gangen, men vil ikke trekke slutninger om hvordan saken ville gått.

– Personens troverdighet ville vært den samme den gangen også, sier biskop Bernt Eidsvåg.

SVEIN INGE MELAND 95 19 86 88

svein.inge.meland@adresseavisen.no

SARA BAUGHLI 90 04 72 57

sebah@ghil@adresseavisen.no

- Medietrykket en voldsom belastning

bare et spørsmål om tid for pressen vil avsløre identiteten min. Angsten vokser. (...) Ingen kan kontrollere media», skriver han.

– Dette er en sak som var en stor internasjonal opprulling av lignende saker i Europa og USA. Det er gjør ikke saken mindre interessant i Norge. Det betyr naturligvis at det blir et press på offeret, sier generalsekretæren.

Viktig å helse

Kokkvold er ikke i tvil om at det var riktig av media å følge saken

når man utsettes for et slikt trykk. Jeg mener både redaktører og journalister bør ha møter med personer som har opplevd dette for å få en forståelse av hvordan det kjennes, sier generalsekretæren.

Bør ikke påføres lidelser

PFU-avgjørelse i en annen innses-sak.

–Der understrekes det at det er viktig at slike saker blir kjent for offentligheten. Samtidig står det at den enkelte sak bør omta-

les på en så skån- som måte at offeret ikke påføres nye lidelser, påpeker han.

Om trykket var for stort i akkurat denne saken tør Kokkvold (blid) ikke konkludere med.

– Da burde jeg ha gått gjennom saken grundigere, sier han. Les mer på adresse.no/dag.

- Ikke bryt taushetsplikten

Kirken har fått sterk kritikk for ikke automatisk å anmelde overgrepssaker. I boken tar David til orde for at skriftlige málshemmeligheten må respekteres.

Han mener det er den overgrepssattens rettighet å bestemme over eget liv. Hvis pressen går til politiet med det som er sagt i fortrolighet, vil det være et nytt overgrep mot den utsatte, mener han.

Dermed støtter han biskop Bernt Eidsvågs holdning i saken.

Ikke kontakt med Müller

Adresseavisen har i forbindelse med avsløringene i vår og senere forsokt å få Georg Müllers kommentar til beskyldningene som er rettet mot ham. Müller har da ikke villet kommentere saken. Avisen har også for dagens sak forsokt å kontakte ham, men uten å lykkes.

◀ Bakgrunn

Dette er saken

Onsdag 7. april avslørte Adresseavisen at tidligere trondheimsbiskop Georg Müller i fjor innrømte seksuelle overgrep mot en alfergutt i Trondheim for rundt 20 år siden.

Kirken opplyste at Müller var fritatt for alle kirkelige oppdrag, men Adresseavisen avslørte 8. april at Müller hadde holdt ti prekenes i Tyskland etter at han forlot Trondheim. Han virker ikke lenger som biskop.

Saken førte til at Sør-Trøndelag politidistrikt innkalte 14 personer til avhør. Saken ble senere henlagt på grunn av foreldelse.

Formærmede har fått 250 000 kroner i erstatning av Den katolske kirke i Norge.

Adresseavisen har siden april forsokt å få en uttalelse fra Georg Müller om saken. Han har hittil ikke gitt kommentarer.

Formærmed med kirken: Formærmede i Müller-saken mener biskop Eidsvåg og kirken har håndtert saken hans godt. – Han beskriver forordret til boken. Foto: KRISTIN SVORTE

MARITY NYGÅRD 98 81 45 01
redaksjon@adresseavisen.no

Verst av alt er sviket

Det verste var ikke selve overgrepet. Det var følelsen av å ha blitt sveket av en betrodd person.

«David» var neppe et tilfeldig valgt pseudonym da den nå voksne mannen bestemte seg for å skrive bok om overgrepet han ble utsatt for som barn. For David var oppgjøret med den katolske biskop Georg Müller en kamp mot overmakten. Den tok over 20 år. Først nå anser han seg ferdig med saken, forteller David i boken «Ingen vei utenom». Boken utgis i dag på St. Olav forlag.

Det er ingen tykk, men desto mer intens bok, skrevet av en mann som opplevde å bli krenket av en person han og hans familie hadde stolt tilf. David skriver mørkteri, saklig og uten hat eller bitterhet om det han kaller sin livskamp. Kampen handlet om å frigjøre seg selv fra skyldfølelse, ubehag, fortrengning og en følelse av underleg omhet overfor overmakten, om å vinne tilbake makten over seg selv og gjenopprette tilliten til kirken han fortsatt tilhører.

Boken er helt uten detaljer om «hendelsen». Det er heller ikke så interessant. Det som gjør inntrykk, er hans beskrivelse av hva det gjør med et barn å bli utsatt for overgrep, de psykologiske prosessene som settes i gang, det fysiske ubehaget ved å bære på en vond hemmelighet i årevis. Til slutt bestemte han seg for at han måtte ta oppgjøret, men var usikker på hvem han kunne henvende seg til og om han ville bli trodd når han anklaget en katolsk biskop for overgrep.

Kommentar

Siri Wahl-Olsen
politisk redaktør

siri.wahl-olsen@adresseavisen.no

er ikke kirken, skriver han. Han er ikke enig med de som mener at seksuelle overgrepene som de siste årene er blitt avdekket, sier noe om den katolske kirken som sådan. Det er riktig at kirken ikke kan tillegges et kollektivt ansvar for det enkeltpersoner gjør. Det man imidlertid kan ha grunn til å spørre om, er om organisasjonsmessige eller åndelige makstrukturer på noen måte kan legge til rette for at misbruk kan skje uten å bli oppdaget.

Den katolske kirken i Norge har håndtert Davids kamp med det alvor saken forjener. Med biskop Bernt Eidsvig som frontperson, har kirken tatt tak i ulike sider av overgrepproblematikken. Saker som ligger opp til 60 år tilbake i tid, er blitt avdekket. Kirken har opprettet ordninger for varsling av overgrep, støtte og oppfølging. Det aller viktigste er å forebygge nye overgrep, dernest kommer det å hindre de som har vært utsatt, som Bidsvig skriver i forordet.

Kirken trodde på ham, hans historie ble trodd helt til topps i Vatikanet. Georg Müller innrømmet overgrepet, han måtte forlate sin høye stilling som biskop for Trondheim stift. For ham var fallet svært dypt.

For David var oppreisningen stor. Han hadde tilrevet seg makten over ham selv, den som var fratrudd ham på et tidlig og sårbart stadium i livet, forteller han.

David understreker flere ganger at det ikke er kirken som sviket ham, men en mann som stod i kirkenes tjeneste. Biskopen

kirkenes omdømme og troverdighet blir rammet når en av dens betrodde ledere misbruker «en av disse mine minster», som det heter i Skriften.

Den katolske kirken verden over rammet av en serie alvorlige overgrepsskandaler. Det finnes neppe mange tilsvarende beretninger som den David har skrevet. Hans reaksjoner, tanker og følelser er nok så universelle for personer som har vært utsatt for overgrep. Boken burde vært oversatt og gjort til obligatorisk lesning ved alle presteskoler og miljøer der voksne har mulighet til å misbruke et barns tillit.

Den tidligere biskopen i Trondheim har fått en streng straff etter kirkeretten. Georg Müller beholder sin tittel, men får aldri mer tjene som prest i kirken. Han arbeider i dag i Roma. Kanskje har han fått tilgivelse gjennom skriftemål. Kanskje bør det være nok. Også han må få anledning til å komme videre i sitt liv.

Davids tilgivelse har han ikke fått. Det forutsetter «at den som voldte skade, virkelig angret og ønsker å gjøre opp for seg. Det har jeg ikke erfart», skriver David.

De to små ordene «jeg beklager» kan utrette mye, kanskje for begge parter. Men ennå har de ikke kommet.

Bokutgivelsen er støttet av den katolske kirken, og gis ut på kirkenes eget forlag. I dette ligger det en klar støtte til David og en anerkjennelse av hans mot da han valgt å anklage biskopen. Det ligger også en oppfordring til andre om å melde fra om overgrep de kan ha blitt utsatt for. Om kirken ikke har en kollektiv skyld, kan den rammes av en kollektiv skam når slikt skjer. Det kan neppe være tvil om at

Nå kan du ta ut pensjon fra du er 62 år.

Eller vente og få mer senere.

Har du høy nok opptjening kan du ta ut alderspensjon fra folketrygden fra du er 62 år. Velger du å ta ut bare litt av pensjonen, får du større pensjon senere. Les mer på deterdinpensjon.no eller ring 21 07 40 00.

Det er din pensjon

Metoderapport til Skup 2010
Innsendt bidrag fra Adresseavisen

Adresseavisen